

didakta

intervju

fokus

šola se predstavi

Tanja Metelko Lisec

Mediacija

OŠ Žiri

Zdravstveni

Strokovni

Informativni

Anonimni

Brezplačni

 med.over.net

Nasveti zdravnikov specialistov, pedagogov, psihologov in drugih strokovnjakov. Medsebojna zmenjava izkušenj o življenju in zdravju.

med.over.net

zavod.over.net

travel.over.net

monoblog

styling.over.net

fotogalerija

avto.over.net

trgovina

mali oglasi

Starševski
čvek

Ginekologija,
porodništvo

Partnerska
posvetovalnica

Hujšanje

Sex
v mestu

Družinska
medicina

Pedriatrija

Nosečnost

Zdrava
prehrana

Sladkorna
bolezen

- 150 tematskih zdravstvenih, socialnih, vzgojno-pedagoških, starševskih, pravnih posvetovalnic in klepetalnic
- 100 sodelujočih strokovnjakov in 35 sodelujočih nevladnih organizacij različnih področij
- preko 40.000 strani strokovne vsebine
- skupnost 200.000 ljudi, ki izraža mnenja, deli izkušnje in opogumlja drug drugega
- anonimno, brezplačno, 24 ur na dan

Za čvek, zdravje in nasvet!

Obišči:

www.med.over.net

Uvodnik

Čas hitro mineva in z njim šolsko leto. Komaj smo zaključili s starim koledarskim letom, že se nam bližajo zimske počitnice. Učenci se jih veselijo, učitelji in drugi pa se nanje poskušamo pripraviti s številnimi aktivnostmi, ki bodo zapolnjevale počitniški čas, pa tudi s pripravami na zadnje obdobje šolskega leta.

In kot se menjajo letni časi, se menjajo tudi ljudje, navade in načini poučevanja. V osnovno šolo je bila vpeljana mediacija kot nenasilen način reševanja sporov, ki pa v vsakdanjem svetu še daleč ni praksa. Tako otroci, učenci kot odrasli se raje spuščamo v konflikte, si nagajamo za hrbtom in se združujemo v skupine, ki nasprotujejo drugim. No, pustimo ostala področja družbe, če izpostavimo le konflikte med učenci, je tak način reševanja sporov nedvomno zelo dobrodošel, zlasti kadar je mediator učitelj ali še bolje učenec. Ker pa do takšne ravni reševanja sporov ne pridemo tako hitro, je potrebno ljudi izobraziti in jih seznaniti z veščinami mirnega reševanja konfliktnih situacij. Tako v Sloveniji že obstaja Inštitut za mediacijo Concordia, zavod za izobraževanje, vzgojo, mirno reševanje sporov, mediacijo in raziskovanje. S tem naj bi v medsebojne odnose vnesli novo kakovost. Nekaj več o samem Inštitutu kakor tudi o njegovem delovanju si lahko preberete v intervjuju s strokovno direktorico gospo Tanjo Metelko Lisec.

Mediacija je v praksi na številnih osnovnih šolah po Sloveniji in svojo so nam posredovali z OŠ Trzin. Verjamem, da z njimi deli pozitivne izkušnje marsikatera osnovna šola, primerno pa bi bilo slišati tudi mnenje učencev samih, saj zadeva prav njih. Kdo ve, morda pa se bodo ravno najmlajši najhitreje priučili empatije, spoštljive komunikacije, poslušanja drugega in upoštevanja njegovih argumentov. Bilo bi lepo, saj je prihodnost v njihovih rokah.

Marina Žlender

2_KOLUMNA

O volku, ki se je nasitil in kozi, ki je ostala cela

4_RAVNATELJEVA KOLUMNA

Komu odvzeti trajni mandat?

6_INTERVJU

Tanja Metelko Lisec, Inštitut za mediacijo Concordia

10_FOKUS

Mediacija – nova kultura odnosov na Osnovni šoli Trzin

14_MEDNARODNO

Gestaltno posredovanje v šoli

18_MED TEORIJO IN PRAKSO

Pomen gibalne aktivnosti za šolarjev socialni razvoj • Spodbujanje bralne kulture na Osnovni šoli Koper

28_PROJEKT

Povezava eko vsebin s šolskim delom v prvi triadi

30_ŠOLSKA PRAKSA

Vaje za sproščanje »Po naše« • Literarna ekskurzija na Dolenjsko • Zdrava prehrana • Projekt bodiva prijatelja • Novoletna ustvarjalna delavnica

43_IZBIRNI PREDMETI

Pikin krožek

45_ŠOLA SE PREDSTAVI

Osnovna šola Žiri

48_PRIREDITVE

Prireditve za mladino in otroke, februar 2009

52_STRIP

Aksinja Kermauner
Gašper Rus

Gospe Vesni Geršak s Pedagoške fakultete v Ljubljani, avtorici članka Vzgojno zahtevnejši oziroma hiperaktivni otroci in celostni vzgojno izobraževalni pristopi, ki smo ga objavili v rubriki Fokus v januarški številki Didakte, se za izpad imena iskreno opravičujemo in se ji ponovno zahvaljujemo za strokovni članek.

O volku, ki se je nasitil in kozi, ki je ostala cela

Majda Koren

Mediacija ni nič drugega kot posredovanje v sporu. Doma imata vlogo mediatorja oče ali mama, kadar se sporečeta brat in sestra.

V šoli to vlogo pogosto opravlja ravnatelj(ica) ali sve-tovalni delavec.

V razredu smo mediatorji največkrat kar sami in smo pri tem bolj ali manj uspešni. Bolj ali manj je neke vrste mediacija sestavni del dela v šoli, saj ves čas prihaja do manjših ali večjih konfliktov. Pri tem nimam v mislih anarhije v šoli – šola je pač skupek ljudi, individuumov z različnimi interesi in z različnimi pogledi na svet in zato je normalno, da med njimi prihaja do kratkih stikov.

Skratka, mediacija obstaja, odkar svet stoji. Te večšine smo se lotevali, kakor smo vedeli in znali ter pri tem uporabljali svoje izkušnje in intuicijo.

Zdaj pa se tega lahko lotimo po točno določenih korakih in postopkih, kar nam delo olajša oziroma se lažje skoncentriramo na samo teža-

vo, ker se nam ni potrebno ukvarjati s tem, kako bomo zadevo speljali. Ko te večšine osvojimo, bomo tudi lažje objektivno gledali na konflikt.

Vendar – za mediacijo oziroma spravi pogovor morata biti pripravljene obe sprti strani, pa naj bosta to dva mladeniča, ki si ves čas skačeta v lase, državi, ki se ne moreta zediniti, kam bi postavili mejne kamne, ali pa ljudje z leve in desne strani ulice, ki imajo tako različen pogled na bodočnost (in preteklost) ulice.

Mediacija je tudi popuščanje in sklepanje kompromisov, torej zahteva zrele udeležence, ki znajo popustiti in ne rinejo z glavo skozi zid.

V šoli pa, s strokovno ali malce manj strokovno mediacijo, ne bomo prišli daleč, če pri tem ne bomo ves čas upoštevali »magičnega« trikotnika: učitelj, učenec, starši. Brez tega zadnjega člena, staršev, marsikateri sklep in poravnava splavata po vodi.

važno je sodelovati.

In jih vse premagati!

igre.najdi.si

vse slovenske strani

Komu odvzeti trajni mandat?

Dušan Merc, ravnatelj OŠ Prule, Ljubljana

Nadzor birokracije, državnega aparata nad šolskim sistemom in nad samimi šolami je trenutno povsem centraliziran, birokratski in v osnovi seveda zato rigiden. Če mora biti sistem kot celota resnično voden tako, da je upravljan z enega mesta, potem za same šole velja, da je za njihov notranji razvoj v veliki meri škodljiv in odveč.

Osnovna in srednja šola morata biti zasnovani kot homeostatičen sistem, ki se sam popravlja in nadzira, ki je avtonomen in ki ne potrebuje neprestanega rentgeniziranja in nadzora od zunaj.

Če ima ravnatelj mandat, naj bi to pomenilo, da je v vodenju šole avtonomen, da ima vizijo, kaj in kako s šolo, da bo šola uspešna ... z mandatom mu je podeljena posebna pravica, javna in demokratično dana pravica, da odloča in da naredi šolo uspešno. Ali je to tako?

O čem v resnici odloča ravnatelj? O tem, kdo bo šel prvi na telovadbo in kdaj bo šolska malica. Nič manj in nič več. Za to ne potrebuje mandata. Vse ostalo odločajo drugi. Vsaka druga odločitev ga ogroža. Vsak postopek, ki ga mora voditi, je ogrožajoč (če ni izpeljan po Zakonu o upravnem postopku ali vsaj v duhu birokracije). Tisti postopki, ki jih ne izpelje, ki pa bi bili nujni, bi ga pokopali. Recimo disciplinski postopek zoper učitelja. Lahko se vnaprej poslovi od uspeha takšnega postopka, pa naj bo še tako nujen.

Sedaj država strogo centralizirano nadzoruje storilnost, ima vse podatke o izobraževalcih, tudi tiste, ki je ne bi smeli nič zanimati, in lepo drži na vajetih svoj šolski sis-

tem. Seveda temelji na antipedagogiki, teži k vedno večji birokratizaciji šolstva, odnosa med ljudmi, med učencem in učiteljem, med šolo in starši. To sicer oklepa in ovija v celofan demokratičnosti – sveti staršev imajo na videz pomembno vlogo, sveti šol prav tako, ustvarjajo družno vzgojne načrte, družno lahko definirajo šolo. V resnici pa seveda ni tako. Ne starši in ne država nimajo nikakršnega vpogleda v stroko in pedagoško delo (enostavno niso kompetentni, če jim povemo v obraz). Starši svoj vpogled v dogajanje vidijo samo kot zahtevanje danih in možnih pravic za svoje otroke, država pa je zadovoljna, če ni kakšnih pretresov in če so vsi formularji lepo izpolnjeni. K mirnemu toku šolskega dela ali nedela, k birokratizaciji dodajo svoj antiprispevek še učitelji z neverjetno stopnjo letargije. Tako strokovne kakor družbene.

Ali je namen ravnateljovega dela v resnici takšen, da potrebuje mandat? Navzven vam bodo vsi to potrdili, v resnici pa stopnja strokovne in vodstvene avtonomije ne kaže na to, da bi ravnatelj v našem šolskem sistemu potreboval mandat! Nič, postal je uradnik, navaden kolešček v transmisiji državnega birokratskega aparata. Zato mandat ni potreben. Dajte mu redno, stalno službo na delovnem mestu ravnatelja. Tako kot jo ima učitelj.

Ravnatelji smo, kar se stroke tiče, lahko povsem mirni. Ne bo potrebno razkazovati razkošja našega znanja. Razen nadzora, ko nas lahko dobijo na kakšni manjši ali večji malomarščini, se nam ne more zgoditi nič posebnega. Pridno moramo uveljavljati vse, kar zahteva država, pa bomo uspešni. Nič se nam ne more zgoditi.

Kar si izmislijo dame na Zavodu za šolstvo (cel kup strokovnih neužitnosti: nadarjeni vsi v vsem, tretji tuji jezik, lahko tudi četrti, otroci s posebnimi potrebami v neznanško nedoločljivem velikem številu osebkov in posebnosti itd.), kar si domisljijo prihajajoči in odhajajoči ministri (aditivna pedagogika – dajmo to, pa še to zraven, pa še to, joj, pa še to), kar si domisljijo še politične stranke (samopostrežni diskont idej, ki jih mora šola po njihovem ponuditi, da bodo starši in volivci zadovoljni) – to pridno izvajaš, kimaš, si navdušen, pa imaš mir. Vsak dan prebereš neslane okrožnice (lahko dve do tri na dan od Ministrstva), pridno prosiš za potrditve delovnih mest po sistemizaciji, pa je. Uraduješ in uraduješ iz dneva v dan, si vzor uradnika (tako kot mora biti učitelj), pa si miren. Kakšna inšpekcija, kakšen nadzor – to je že, permanentno, totalno, brezobzirno (nihče se ne vpraša o etičnosti, nihče se ne počuti ogroženega). Samo nikar ne bodi površen in malomaren! To pa ne, takšen pa ravnateljček ne sme biti! In nikar ne izražaj pomislekov. Niti to ne.

No, nikar se ne upiraj SVIZ, saj je to institucija, ki že od vekomaj zagovarja sistemske rešitve, ki bodo utrdile samoumevnost učiteljskega trpljenja na delovnem mestu, ogroženosti in občutek izkoriščanja, katerega glavni izvajalci in eksponenti so ravnatelji, nikar nikogar v zbornici ne sooči z realnimi številskimi in stanjem, pa boš imel zagotovljen trajni mandat, ki se bo lepo ponavljal. SVIZ je pač dogovorna politika in drugega nič – država ga na šolah plačuje, da ima mir pred njim. Kakor je bilo v davnih časih. Mastodont, ki je preživel, ne da bi spremenil način dela, ne da bi spremenil odnos do družbe in kar je najhujše – ni spremenil politične narave. Ostal je političen. Zato pokvarljiv (nikar ne odpirajmo teme o podpisu pod javne učitelje kot javne uslužbenke ...) in večni.

In nikar se ne zapletaj s starši. Potrdi vsako njihovo idejo in zahtevo, pridno upogibaj koleno, pa bo. Bolj ko so pomembni, bolj moraš biti previden, da ti ne spodrsne. So namreč lahko mogočni in maščevalni.

Zato je zahteva za trajni mandat resnično nekaj sprevrženega. Pa naj jo pogledamo iz katere koli strani. Ravnatelj mandata ne potrebuje, ker je pač navaden šef, navaden reproduktor produciranega nad njim. Takšen je sistem. Poleg tega mandat, da smrdi po politiki; posebej v majhnih občinah (razen Ljubljane in Maribora pa so vse majhne).

Zakaj pa je ravnateljovo delo vendarle potrebno vsakih nekaj let preveriti? Ker ima ravnatelj mandat nekakšno skrito tiho moč, ki izvira iz narave šefovskega delovnega mesta, zaradi kompromisov ustreči vsem: sindikatu, občinskim ali državnim uradnikom, staršem, učiteljem, ustreči njihovim zahtevam in idejam. Ta, v resnici razcepljena funkcija, biti poslovni direktor in predstojnik male

šolske upravne enote ter pedagoški (kar naj bi pomenilo strokovni) vodja povzroča ne samo shizofrenijo neke pojave v ravnateljski pisarni, pač pa ima tudi druge povsem predstavljive posledice. Na vsaki šoli obstaja nekje, v kleti, recimo, lahko pa tudi na podstrešju, nek večji kamen, ki ga je treba ob reelekciji dvigniti. In izpod njega začno zaradi svetlobe na vse strani gomazeti ščurki. Ko je reelekcije konec, se skalo lepo zavalj nazaj in je zopet mir. Saj vemo, da je povsod tako. Za ta kamen vedo vsi. Vendar vsi mislijo, da vedo za drug kamen. In tako je pač po prepričanju politike in javnosti in strokovnih javnosti in vseh kar tako treba ravnatelju mandat obnavljati. Kdo odloča o tem? Vsi vendar. Dobesedno vsi. In kakšnega ravnatelja dobijo zaradi teh odločanj, ki so resnično podeljevanje milosti in ne mandata? Neko omledno osebo ali osebicico, ki mora zadovoljiti vse. Kdo je takšen in kakšen je v resnici? Voljen je in imenovan, izvoljen in delegiran. Biti mora pravi pedagog starih režimov: potuhnen, previden, oprezen, ubogljiv in seveda lisjaški. No, vzor bodočim državljanom? Je to tako?

Vprašanje, ki si ga nihče ni postavil, pa je, kdo ima trajni mandat na šolah? Kdo je lastnik delovnega mesta? Učitelji vendar. Tukaj bi bile potrebne spremembe. Nedvomno. Korenite. Čim prej, tem bolje.

Zato (lahko bi na veliko razpravljali in navajali argumente) predlagam, da imamo vsi na šoli mandat. Bi uvedli mandat za učitelje? Res, če kdo hoče, da sem uspešen ravnatelj, in če mi je podeljen mandat, potem naj mi da s tem moč, da se s kakšnim učiteljem sem in tja tudi razidem. Ne samo on z mano. Šef z mandatom, da komu reče: dragi učitelj, draga učiteljica, ne bomo ti obnovili mandata (ne prekinitve delovnega razmerja po vseh poteh tožb in sodišč in premlevanj da ali ne, kako, kdaj, komu itd., ko je vse že zastrupljeno do smrti). Ploskali bi v mnogih primerih lahko učenci ali dijaki in tudi starši. SVIZ, razmisli o tem vendar, o tej bogokletnosti.

Dušan Merc, ravnatelj (večni, ponavljajoči se, zgoraj opisani) OŠ Prule

Tanja Metelko Lisec:

Prihodnost je v mediaciji

Inštitut za mediacijo Concordia

Marina Žlender

Mediacija se je zelo uspešno uveljavila kot način mirnega reševanja sporov. Zanima me, kako je prišlo do ideje in ustanovitve Inštituta za mediacijo Concordia, prosila pa bi vas tudi za kratko opredelitev pomena mediacije.

Morda najprej beseda o mediaciji – zadnje čase kar velikokrat slišimo to besedo, tudi v povezavi z reševanjem slovensko-hrvaškega mejnega spora, pa vendar mogoče ni povsem jasno, kaj točno to predstavlja.

Mediacija predstavlja postopek razreševanja konfliktov, nesporazumov ali sporov. V njem se osebe (lahko sta dve ali pa več), ki so v sporu, ob pomoči tretje osebe – mediatorja, pogovorijo in ugotovijo, kje so točke njihovega spora, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in strahove, si izmenjajo stališča ter poskušajo najti skupno rešitev. Mediator udeležencem pomaga pri iskanju take rešitve, ki bo za vse kar najbolj ugodna. Pri tem je pomembno, da mediator ne svetuje, ne predlaga ali celo odloča o tem, kdo ima prav ali kaj bi bilo v danem primeru najboljše; mediator je v vlogi facilitatorja, ki vodi proces in usmerja osebe, vendar so udeleženci tisti, ki kreirajo dogovor. Mediacija namreč zastopa stališče, da osebe, ki imajo konflikt, tudi najbolje vedo, kaj je zanje najbolj optimalna rešitev.

V mediaciji prevzame udeleženca sama odgovornost za rešitev nastalega konflikta; torej ne nosim odgovornosti jaz kot mama, ali jaz kot učiteljica, kot ravnatelj, temveč je to odgovornost tistih, ki so v konfliktu. Mediacija ima zato moč, da krepi oz. na novo vzpostavi odnos zaupanja in spoštovanja.

Kako pa je prišlo do ideje o ustanovitvi Inštituta za mediacijo Concordia? Za mediacijo sem slišala približno pred desetimi leti. Po osnovni izobrazbi sem pravnica in tovrsten način reševanja ali bolje, upravljanja konfliktov, mi je bil tako veliko bližji od sodnega odločanja. Kmalu sem začutila, da je to nekaj, kar bi želela početi, ker sem verjela, da lahko ljudje sami zase bolje vemo, kaj je v danem primeru boljše za nas, kot pa lahko to uvidi nekdo tretji. Mediacija mi je bila blizu; ne samo kot način reševanja konfliktov, temveč kot način bivanja, kot kultura odnosov. Zaradi tega sem se začela usposablјati – v Sloveniji, zlasti pa v tujini, kjer je bila takrat mediacija že dokaj uveljavljena metoda in kjer je bilo več prakse. Z mozem sva od nekdaj razmišljala, da želiva ustanoviti zavod, v katerem bova izvajala vzgojne in izobraževalne programe za otroke, mladostnike in odrasle. Mediacija je bila takrat vodilni projekt, zato sva ustanovila Inštitut za mediacijo. Bilo je le še vprašanje, s katerim področjem mediacije začeti. Hkrati sem študirala na Pedagoški fakulteti na magistrskem študiju socialne pedagogike, kjer sem imela sošolke, ki so se pri svojem delu kot učiteljice, šolske svetovalne delavke, vzgojiteljice, dnevno srečevale s konflikti, v katerih so se znašli učenci, ali učenci in učitelji ali starši. Dobila sem občutek, da si želijo in da potrebujejo načine ter pristope za soočanje s težavami in konflikti, ki jih pri tovrstnem delu ni malo. Šolska mediacija se mi je ponudila kot odgovor na njihovo stisko in začela sem pripravljati programe mediacije v vzgoji in izobraževanju.

V okviru Inštituta organizirate tudi tečaje za učenje veščin mediacije. Kako poteka mediacija v osnovni šoli?

Najprej bi želela povedati, da poteka mediacija v šolah zelo dobro. Skozi programe usposabljanja, ki jih izvajamo za učitelje, učence, dijake ter njihove starše, je šlo v štirih letih že 90 vzgojno-izobraževalnih ustanov: največ osnovnih šol (tudi v povezavi z vzgojnim načrtom, kamor vpeljujejo mediacijo), potem srednjih, nekaj dijaških domov in vrtcev. Za implementacijo mediacije v šolo skrbijo usposobljeni šolski mediatorji, ob pomoči tima za mediacijo, ki je sestavljen iz vzgojiteljev in učiteljev, ter ob podpori Inštituta, ki spremlja šole ter nudi različno podporo: srečanja, intervizijske skupine, gradiva, izmenjavo izkušenj ter individualno svetovanje.

Šolski mediator v sklopu usposabljanja za šolskega mediatorja (150-urno usposabljanje, po katerem pridobi certifikat in naziv »šolski mediator« ter vsa potrebna znanja in

veščine za izvajanje mediacij) naredi načrt implementacije in izvajanja mediacije na svoji šoli. Navadno gre za dvoletni program, ki predvidi usposabljanje vseh skupin ter način izvajanja mediacije. Šolski mediator program skupaj s šolo dodela in šola ga nato sprejme.

Želim povedati, da so na šolah nad mediacijo navdušeni; začetni strah in dvomi se hitro razblinijo in učenci, pa tudi učitelji in starši, spoznajo, da jim je tak način reševanja konfliktov blizu in se ga želijo posluževati.

Neka naša udeleženka, šolska svetovalna delavka na poklicni šoli, je pripovedovala, da je bila sprva zelo v dvomih glede tega, ali bi dijaki prihajali na mediacijo, če bi jo šola vpeljala. Zato je šla po razredih, predstavila mediacijo, pokazala video posnetek o mediaciji ter spraševala dijake, če bi šli k svojim vrstnikom reševati konflikt, ki ga sami ne zmorejo rešiti. Nek dijak ji je odgovoril: »Pa seveda bom šel dosti rajši k nekemu dijaku kot pa k vam.« Tak način reševanja je mladostnikom blizu; sami se o mnogih stvareh hitreje, enostavneje in lažje zmenijo.

Mediacijo zelo podpirajo starši, saj vidijo, da šola uči njihove otroke veččin, ki jim pridejo prav na vseh področjih življenja; in ne samo sedaj, temveč jim bodo koristile, ko bodo sami starši, ko bodo v službi itn.

Največji pokazatelj, vsaj zame osebno, da je mediacija na šoli res dobila svoj prostor, pa je ta, ko slišim, da prideta k mediatorju učitelja, ki imata med seboj konflikt, ki ga ne zmoreta rešiti. Takrat se mi zdi, da se človek pokaže v luči svoje človečnosti in ranljivosti in pokaže, da je vrednota dobrega in odkritega odnosa zelo pomembna. Ko ne igramo več figure, ki mora biti vsaj do neke mere popolna in vsevedna, ampak si priznamo, da imamo vsi konflikte; zavedajoč se, da je to nekaj normalnega, da pa je veliko vredno, da te konflikte rešujemo in da jih rešujemo na konstruktiven način, tak, ki pospešuje dobre odnose.

Na kakšen način pripravljate učitelje oz. učence na takšno posredovanje in kakšni so dosedanji rezultati tovrstnega reševanja sporov?

V času izvajanja usposabljanj s področja šolske mediacije smo oblikovali t. i. model mediacije v vzgoji in izobraževanju, ki v ustanovi zajame vse sodelujoče skupine; edino tak način se nam zdi smiselen, da vsi, ki so vključeni v proces vzgoje in izobraževanja, delujejo po načelih mediacije.

Priporočljivo je, da se v ustanovi najprej seznanijo z osnovami mediacije, njenimi temeljnimi načeli in osnovnimi veščinami vsi zaposelni na šoli, tako učitelji in strokovni delavci kot tudi tehnično osebje (Uvajalni seminar v šolsko mediacijo). Zatem (lahko pa tudi pred usposabljanjem kolektiva) se usposobita vsaj dva šolska mediatorja (150-urno usposabljanje za šolskega mediatorja), ki sta koordinatorja programa mediacije na šoli, ki skrbita za implementacijo mediacije in izvajata mediacijo med katerimikoli udeleženci. Šolski mediatorji lahko na svoji ustanovi sami naprej usposabljujejo učence (zadnja triada) ali dijake za vrstniške mediatorje; ti se naučijo posredovati v lažjih konfliktih med svojimi vrstniki. Prav vrstniška mediacija je tista, ki krasno uspeva na šolah in mnoge šole z veseljem in ponosom ugotavljajo, da lahko njihovi učenci ali dijaki marsikaj sami razrešijo med sabo, brez posredovanja učitelja ali razrednika. Šolski mediatorji pa lahko izvajajo tudi usposabljanje za starše v obliki Šole za starše, kjer staršem pokažejo osnovne principe mediacije v družini.

Na začetku so vsa štiri navedena usposabljanja izvajali trenerji Inštituta za mediacijo Concordia; velika prednost pa je sedaj ta, da smo pripravili t. i. pakete za šole, kjer so za vsak program posebej pripravljena celotna gradiva (priročnik za trenerje, knjižice za udeležence, DVD s pri-

kazi mediacije, power point prezentacije, ...), s pomočjo katerih lahko šolski mediatorji izvajajo usposabljanja na svoji šoli.

Se vam zdi, da obstaja možnost, da mediacija kot nenasilen oz. spraven način reševanja sporov postane prevladujoča v medsebojnih odnosih?

V to sem prepričana; jaz pojmem mediacijo kot popolnoma naravno metodo reševanja konfliktov, ki je človekovi naravi zelo blizu. Večkrat me vprašajo, od kdaj obstaja mediacija. Takrat rada odgovorim, da različne teorije različno pripovedujejo o tem, da je pa meni najbližja tista, ki pravi, da obstaja mediacija od takrat, ko so bili na zemlji prvi trije ljudje. Dva sta se skregala med sabo, tretji pa jima je pomagal, da sta postala spet prijatelja.

In tako je; večina od nas to tehniko vsaj v določeni meri in na določen način, popolnoma spontano, vsakodnevno uporablja. Saj prej ali slej spoznamo, da avtoritativen način, kjer bi odločali, vsiljevali ali pa zgolj predlagali uveljavljanje svoje volje, ne pripelje daleč. To izkušnjo imamo kot starši, kot učitelji, kot partnerji. Potrebno je poslušati drugega, ga poskušati razumeti, se opravičiti, če sem storil napako in zgladiti odnos ter poiskati tako pot, s katero bova oba zadovoljna. Če hočemo, da se odnos nadaljuje in da se bova oba dobro počutila, je potrebno iskati rešitve, ki predstavljajo obojestransko zadovoljstvo.

Kakšen pa je bil odziv učencev na to novost? Verjetno mišljenja in ustaljenih vzorcev ni tako enostavno spremeniti?

Zelo se strinjam z vašim mnenjem oz. najverjetneje gre za izkušnjo. To, kar smo vajeni početi leta, še več, to, kar smo videli delati naše starše, naše učitelje, to, kar so nas tako ali drugače učili, je usidrano v nas. To nam je domače, znano, varno. Čeravno vemo, da ni vedno najboljše. Vendar imamo ljudje možnost spoznavanja in odločanja. In vsekakor se lahko odločimo, da bomo ravnali in delovali drugače.

Veliko pomeni tukaj izkušnja. Izkušnja sosednje šole. Izkušnja kolega učitelja, sošolca. In potem gre to kot magnet, ki privlači. Kolega šolski mediator pripoveduje, da ima mediacije vsak teden; tudi po več kot eno. In da po enem letu prihajajo sami do njega. Učenci pa tudi učitelji.

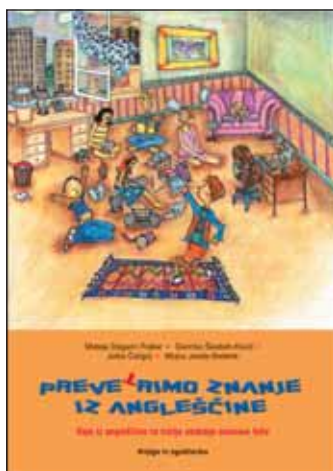
Kar se pa tiče vašega vprašanja glede odzivanja učencev na to »novost«, niso oni tisti trd oreh na šoli, če ta sploh obstaja. Pa zanje to ni nekaj novega, saj to tudi sami počnejo, vsaj nekateri. Se pa naučijo dodatnih tehnik in procesa, ki jim pri tem lahko znatno pomaga.

Kako vidite prihodnost Inštituta v slovenskem prostoru in svojo vlogo na področju mediacije v vzgoji in izobraževanju v prihodnje?

Izkušnja šol, ki izvajajo mediacijo, in naša izkušnja je, da je mediacija za vzgojno izobraževalne ustanove koristna in dobra. Da jo sprejemajo in da pomaga. In to je veliko sporočilo. Kaže, da lahko mi kot Inštitut, vsaka posamezna šola, vsak posamezni šolski mediator da svojim učencem in dijakom konkretne življenjske veščine, ki si jih želijo in ki so uporabne.

Hkrati pa je to tudi odgovornost: do vsake posamezne šole in do vsakega šolskega mediatorja, ki se je usposobil pri nas. Ne želimo, da bi bili prepuščeni sebi in lastni iznajdljivosti, ko zaključijo usposabljanje ali ko implementirajo mediacijo. Zato smo lani ustanovili Mrežo šol za mediacijo v vzgoji in izobraževanju, v sklopu katere pripravljamo redna srečanja mediatorjev, kjer bodo lahko izmenjavali izkušnje, razreševali dileme in težave, si pomagali, nadgrajevali svoja strokovna znanja in drugo. V mrežo šol so vabljeni vse ustanove, ki izvajajo mediacijo. V kratkem bo zaživela tudi interaktivna spletna stran, ki bo predstavljala centralni portal za šolsko mediacijo v Sloveniji; želimo, da bi tu našli podporo tako učenci kot učitelji in starši ter drugi zainteresirani.

Mediacijo pa razvijamo tudi na drugih področjih: družinsko mediacijo, mediacijo v lokalni skupnosti, gospodarsko mediacijo in še kaj. Želimo jo prinesiti med ljudi in v vse pore družbenega življenja, kajti povsod tam oz. tu ima svoje mesto. In želimo si, da bi mediacija vedno bolj pomagala ljudem, tako kot se glasi naš slogan, k vzpostavljanju »nove kulture odnosov«.

Da bo znanje angleščine še boljše!

- **100 vaj in nalog**, ki enakovredno zajemajo vse jezikovne zmožnosti, tj. **poslušanje, branje in pisanje ter besedišče in slovnico**
- možnost **samostojnega učenja angleščine**
- kot **dodatno gradivo** za učitelje pri pouku angleščine
- **avtentična besedila**
- **velika prednost** te knjige so **naloge** za razvijanje **slušnega razumevanja s posnetki**

Pridružite se nam na predstavitvi na 16. konferenci IATEFL, 13. marca v Topolšici. Če želite, bomo komplet predstavili tudi pri vas!

Format A4, 168 strani, barvni tisk, broširano; knjiga in zgoščenka

PRAVKAR IZŠLO

- **raznolike teme**, ki jih predvideva učni načrt za angleščino v 7., 8. in 9. razredu osnovne šole
- **vizualno privlačna** štiribarvna knjiga prinaša ob vsaki nalogi **ilustracijo** ali **fotografijo**
- **avtorice** so **izkušene** profesorice angleškega jezika, ki se že dolga leta ukvarjajo tudi s sestavljanjem nalog na nacionalni ravni in imajo ustrezno **ekspertizo iz preverjanja in ocenjevanja** tujega jezika
- vse vaje so **pilotsko preizkušene**

Informacije in naročila

 Založba Pivec d.o.o., Krekova 13, 2000 MARIBOR
tel. 02 250 08 28; info@zalozba-pivec.com, www.zalozba-pivec.com

Mediacija – nova kultura odnosov na Osnovni šoli Trzin

Ksenija Rojs Viskovič in Saša Poljak, Osnovna šola Trzin

V šolskem prostoru opažamo porast nasilnega vedenja. Med učenci je vedno več nezadovoljstva in manjših sporov, ki vplivajo na šolsko klimo. Učenci se tako v šolskem okolju počutijo vedno manj varne. To so bila naša izhodišča za razmislek o načinih vključevanja učencev v izboljševanje šolske klime, pri čemer smo predvidevali, da so že osnovnošolski učenci sposobni reševati svoje spore in učinkovito posredovati pri sporih drugih učencev. V šolskem letu 2006/2007 smo na Osnovni šoli Trzin začeli s projektom Vrstniška mediacija, s katerim učence aktivno vključujemo v izboljšanje medosebnih odnosov na naši šoli.

KAJ JE VRSTNIŠKA MEDIACIJA?

Beseda »mediacija« izhaja iz latinskega izraza »mediatio«, kar pomeni pomirjujoče posredovanje. Vrstniška mediacija pa je razvijanje novih strategij in oblik ter metod reševanje konfliktnih situacij med sprtimi učenci s pomočjo nevtralnih sovrstnikov. Učenci dnevno prihajajo v medsebojne konflikte. Pri tem doživljajo veliko nerazrešenih, potlačenih, negativnih misli, čustev in občutkov. Veliko je jeze, ki se kopiči in vodi v agresijo. Sami večkrat ne znajo in ne zmorejo spregovoriti o nastalih težavah v odnosih s sošolci. Večkrat se spreta dva najboljša prijatelja in eden od njiju odklanja pogovor z drugim. Na srečo pa lahko navadno rešimo konflikte s primernimi spretnostmi obvladovanja komunikacijskih veščin, kot so aktivno poslušanje, spoštljivo komuniciranje, empatija, razumevanje bistva, izražanje čustev, potreb, zavzemanje stališč, pozicij Pri reševanju konfliktov jim lahko pomagajo posebej usposobljeni učenci – vrstniški mediatorji.

Kako poteka vrstniška mediacija?

Vrstniška mediacija poteka po vnaprej določenih pravilih, ključih in korakih.

Mediator kot tretja nevtralna oseba je odgovoren za proces medicije in ne za vsebino spora. Osnovna mediatorjeva naloga je, da posluša, se razumevajoče odziva, zna povzemati,

preokvirjati in vzpodbujati, kadar pride v komunikaciji do zastojev. Skrbi, da pogovor poteka spoštljivo, brez žaljenja, preklinjanja in groženj. Pomembno je, da se zna vživeti v čustva drugih in je usmerjen v skupne interese obeh sprtih. Omogoča in vzpodbuja, da sprti sami najdejo rešitve, kajti le-tako lahko sprejmejo odgovornost za sprejete odločitve.

Vrstniški posredovalec mora posredovanje voditi tako, da se ne postavlja na nobeno stran, četudi misli, da ima kdo bolj prav. Razmišlja o rešitvah, vendar jih ne predlaga. Zna se vživeti v probleme drugih in poskuša razumeti konflikt. Skrbi za varovanje zaupnosti.

Pet ključev medicije (Shapiro, 1996):

- ne obsojaj,
- ne svetuj,
- vživi se v obe strani,
- varuj zaupnost,
- pokaži svojo skrb za druge.

10 korakov medicije (Shapiro, 1996)

Mediacija poteka po točno določenih korakih, za katere je odgovoren mediator.

1. Pripravi miren, urejen in zaseben prostor.
2. Dobrodošlica. Razloži vlogo mediatorja in namen medicije.

3. Razloži pravila, pridobi soglasje obeh strani (mediacija je prostovoljna) in določi časovni okvir.
4. Prisluhni dejstvu (zgodba, ki jo povesta oba sprta), občutkom in čustvom.
5. Odkrije kaj imata skupnega.
6. Razmišlja o čim več možnih rešitvah.
7. Iskanje najboljše rešitve.
8. Dogovor, ki ga podpišeta obe sprti strani.
9. Zahvala, da so se udeležili procesa mediacije.
10. Mediator opravi administrativno delo in poskrbi zase.

Slika 1: Vodenje vrstniške mediacije

PROJEKT VRSTNIŠKA MEDIACIJA NA OSNOVNI ŠOLI TRZIN

S projektom Vrstniška mediacija smo začeli v šolskem letu 2006/2007. Po usposabljanju za mediatorje sva Ksenija Rojs Viskovič in Saša Poljak začeli s snovanjem projekta. Odločili sva se za postopno uvajanje mediacije, s ciljem seznaniti učence in učitelje z mediacijo kot načinom reševanja sporov. Ob začetkih sva ugotavljali, da je bil pojem mediacija dokaj neznan med učenci naše šole. Po dveh letih vodenja projekta pa vedno bolj opažamo, da so učenci dobro seznanjeni s tem, kaj mediacija je in kdaj lahko mediacijo uporabijo kot način reševanja sporov.

Mediacije ne moremo uporabiti pri sporih, ki vključujejo hujše oblike nasilja ali imajo znake kakšnih drugih težjih kaznivih dejanj. Uporabljamo jo izključno pri sporih, kjer ni fizičnega nasilja ali hujšega verbalnega nasilja. Zavedamo se, da hujše kršitve, kot so nasilna dejanja, izsiljevanje, ustrahovanje, niso teme, katerim bi bili učenci kos in da je izključno naloga učitelja, da v teh primerih aktivno posreduje. Verjamemo pa, da vsak večji konflikt nastane iz manjšega in da lahko z mediacijo ustavimo plaz nezaželenega vedenja. Ob hitrem in doslednem ukrepanju se lahko marsikatero nasilno dejanje prepreči. Naše stališče je, da je mediacija prva stopnica v reševanju sporov v šolskem prostoru.

Namen vrstniške mediacije smo opredelili na treh ravneh:

- Vrstniško posredovanje je najprej namenjeno učencem, saj jim pomaga reševati konflikte, uči jih komunikacijskih veščin, spodbuja učenje iz resničnih življenjskih situacij, spodbuja mirno reševanje sporov, jim daje občutek, da so sami kostežavam, s katerimi se srečujejo ...
- Vrstniško posredovanje pomaga tudi učiteljem pri njihovem delu, saj del odgovornosti za reševanje sporov preloži na učence in s tem več časa ostane za učni proces.
- Vrstniško posredovanje izboljšuje šolsko klimo, saj se pričakuje zmanjšanje konfliktov in večja učinkovitost pri reševanju sporov, spodbuja konstruktivno komunikacijo med učenci, daje učencem občutek pomembnosti in vključenosti, je pomembna preventivna dejavnost.

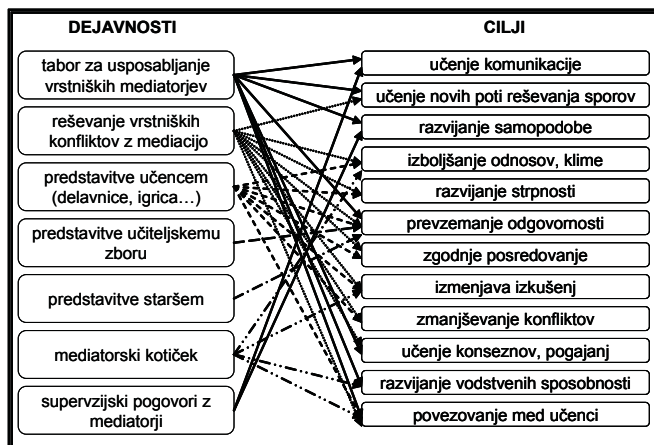
Pri oblikovanju projekta smo izhajali iz naslednjih ciljev:

- a. Učenje učinkovite in konstruktivne komunikacije med učenci.
- b. Učenje novih poti pri razreševanju konfliktov.
- c. Učenje iz realnih življenjskih izkušenj.
- d. Razvijanje samopodobe in samospoštovanja (občutek, da lahko vplivajo na svoje odnose).
- e. Izboljšanje odnosov in splošne klime na šoli.
- f. Omogočiti uvide v naravo sporov, zmanjšati izključevanje socialno ogroženih učencev in razvijati strpnost.
- g. Povezovanje med učenci znotraj šole.
- h. Preveznanje odgovornosti za nastale konflikte.
- i. Možnost zgodnjega posredovanja pred izbruhom hujših oblik nasilnega vedenja.
- j. Prepoznavnost mediacije kot načina konstruktivnega reševanja konfliktov.
- k. Zmanjševanje konfliktov med različnimi skupinami (večje razumevanje vrednot, stilov komunikacije, razumevanje predsodkov, stereotipov, razlik med učenci).
- l. Učenje konsenzov, pogajanj.
- m. Razvijanje vodstvenih sposobnosti pri otrocih.

Pri oblikovanju načrta dejavnosti, ki jih vpeljujemo v šolski prostor s projektom Vrstniška mediacija, smo izhajali iz zgoraj navedenih ciljev. Pri tem smo poskušali zagotoviti čim širšo paleto dejavnosti, kamor se lahko učenci in učenke vključujejo z vsemi svojimi interesi in talenti. Hkrati pa poskušamo vseskozi obdržati rdečo nit, ki naj bi povezovala vse dejavnosti, in to je nova kultura medsebojnih odnosov z drugačnimi načini reševanja sporov. V treh letih vodenja projekta je nastala naslednja shema dejavnosti in ciljev.

Kako smo izbirali vrstniške mediatorje?

Vrstniški mediatorji so učenci in učenke, ki imajo dobro razvit socialni čut, so komunikacijsko spretnejši in so motivirani za reševanje konfliktov med sptimi učenci. Hkrati je tudi pomembno, da so ti učenci priljubljeni med vrstniki oziroma so vodje popularnega mnenja v posamezni oddelčni skupnosti.

Mediatorje izbiramo na podlagi predlogov učiteljev in učencev. Učenca, ki je predlagan s strani učiteljev in sošolcev, povabimo na usposabljanje za vrstniškega mediatorja. Da se učenec vključi v projekt, je potrebna njegova osebna motivacija in soglasje staršev. Izkušnje kažejo, da so v projekt vključeni nadarjeni učenci z vodstvenimi sposobnostmi. Tako je vrstniška mediacija tudi ena izmed oblik dela z nadarjenimi učenci. Ugotovljamo, da učenci vedno bolj sami izražajo željo po usposabljanju za mediatorje zaradi pozitivnih izkušenj prejšnjih generacij.

Tabor za usposabljanje vrstniških mediatorjev

V letošnjem šolskem letu smo izvedli že tretji tabor za usposabljanje vrstniških mediatorjev. V prvem letu se je tabora udeležilo 15 učencev in učenk 5., 7. in 8. razreda. V naslednjih dveh letih pa se je na taboru usposabljal že več kot 20 učencev in učenk, pri čemer smo zajeli učence in učenke vseh oddelkov od 5. do 9. razreda.

Vsebine dejavnosti na taboru prilagodimo vsako leto aktualnim potrebam udeležencev. Tako smo prvo leto poudarjali vsebine, kot so: osnove vrstniške mediacije, konflikt, pravila vrstniške mediacije, koraki vrstniške mediacije, ključni vrstniške mediacije, veščine komunikacije, vodenje vrstniške mediacije. V naslednjih dveh letih pa smo te vsebine še obogatili z novimi znanji komunikacije, postavljanja vprašanj, življenja, nevtralnosti pogovora in vedno več časa namenjali dejanskemu poteku vodenja mediacije. Na taboru tako vedno več časa namenjamo temu, da učenci vodijo mediacijo, se medsebojno evalvirajo in izpopolnjujejo.

Na taboru učenci tudi sproti izpolnjujejo delovni zve-

zek, ki jih postopoma vodi skozi vaje komunikacije in vaje vodenja mediacije, tako da lahko znanje čim bolj utrdijo. Na vseh taborih so bili učenci za delo zelo motivirani in so želeli po koncu usposabljanja aktivno sodelovati pri projektu in voditi mediacijo za učence nižjih razredov. Učenci so se na usposabljanju naučili novih poti reševanja konfliktov, pridobili komunikacijske veščine in dobili izkušnjo, da so sami kos težavam, s katerimi se srečujejo. Že samo usposabljanje za mediatorja za učenca in učenko tako lahko pomeni pomembno osebno rast in izkušnjo konstruktivnega načina oblikovanja odnosov, kar vsekakor pripomore k razvoju pozitivne samopodobe in socialne angažiranosti.

Učenci in učenke odhajajo s tabora z naslednjimi izkušnjami in vtisi:

»Na mediacijskem taboru mi je bilo zelo všeč. Veliko smo delali, ampak smo se tudi zelo zabavali. Veliko sem se naučil o reševanju sporov. To je najboljši tabor do sedaj.« (Anže, 9. razred)

»Na mediacijski tabor sem šla z negotovostjo, saj nisem vedela, kako bo tam ... Ko pa smo prišli tja, sem ugotovila, da je na tem taboru res super. Veliko smo se naučili, veliko smo se smejali. Ta tabor mi je bil zares všeč in z veseljem se ga bom udeležila tudi naslednje leto.« (Urša, 8. razred)

Slika 2: Tretji mediatorski tabor, november 2008

Reševanje vrstniških konfliktov z mediacijo

Ob prihodu s tabora se delo za učence mediatorje šele začne. Čeprav mediacij v začetku ni bilo veliko, niso izgubili motivacije. Prvo leto so učenci opravili 7 mediacij in število iz leta v leto narašča. Zavedamo se, da je uvažanje mediacije v šolski prostor dolgotrajen proces. Naše izkušnje kažejo, da so tudi učitelji premalo seznanjeni z mediacijo in zaradi nevednosti učencev ne napotijo na tovrsten pogovor. Z razbijanjem tabujev o nezmožnosti učencev, da najdejo sami rešitev za svoje spore, se tudi število mediacij vsako leto povečuje.

Supervizijski pogovori z mediatorji

Po vsaki končani mediaciji mediatorji opravijo administrativno delo, ki zajema vprašanja o poteku mediacije in o težavah, ki so v procesu nastajale. Mediatorji najprej samostojno odgovorijo na vprašanja in se potem o njih pogovorijo z eno izmed mentoric. S pomočjo supervizijskih pogovorov mediatorji analizirajo svoje delo in se samoocenjujejo.

Predstavitve učencem

Kot smo že omenili, je bila na začetku projekta ozaveščenost o mediaciji med učenci zelo nizka, zato smo v prvem letu veliko časa namenili predvsem predstavitvam mediacije učencem. Učenci mediatorji so predstavljali mediacijo kot način reševanja sporov na urah oddelčne skupnosti ter se jim tudi osebno predstavili. S tem so bili učenci seznanjeni, na katere vrstnike se lahko obrnejo ob sporu oziroma h katerim bodo napoteni s strani učitelja, ki bo presodil, da njihov spor lahko razrešijo s pomočjo mediacije. Učencem nižjih razredov so mediatorji z igrico »Trije ljubki majhni prašički« na igriv in njim bližji način pokazali, na kakšen način mediatorski pogovor poteka.

Slika 3: Igrica »Trije ljubki majhni prašički« – predstavitev mediacije

Predstavitve učiteljskemu zboru

Za uspešno vodenje projekta Vrstniške mediacije je nujno potrebna podpora celotnega učiteljskega zbora. Zato smo večkrat povabili učence - mediatorje na delovne konference, kjer učiteljskemu zboru predstavljajo mediacijo in dejavnosti, ki jih vodijo.

Predstavitve staršem

Seveda je pomembna tudi podpora staršev. Tako smo starše seznanili s projektom in pridobili njihovo soglasje na Svetu staršev. Učenci pa so svoje dejavnosti in poglede na mediacijo predstavili tudi staršem.

Mediatorski kotiček

Za namen promocije mediacije smo postavili mediatorski kotiček, kjer so bili učencem v času glavnega odmora na voljo mediatorji za vsa morebitna vprašanja. Izdelali so tudi promocijske letake, kjer so učenci dobili dodatne informacije o tem, kdaj se lahko obrnejo na mediatorje in kako to lahko storijo. V mediatorskem kotičku so bile na voljo tudi prijavnice, s katerimi so se lahko učenci sami prijavi na mediacijo. Učenci so samostojno oblikovali tudi spletno stran z informacijami o mediaciji za učence.

ZAKLJUČEK

V tem šolskem letu smo pripravili načrt dela v smeri še večje prepoznavnosti mediacije med učenci, starši in učitelji. Za učiteljski zbor smo organizirali tridnevni seminar o mediaciji, kjer so se učitelji usposobili za vodenje mediacije. Poskušali bomo vpeljati še naslednje dejavnosti: oglaševanje na šolskem radiu, mediatorska himna, logotip, plakati, mediatorska majica, ponovna predstavitev staršem, učiteljem in učencem, strip, mediacijska igra ter nova mediacijska spletna stran šole.

Projekt Vrstniška mediacija je del programa za delo z nadarjenimi učenci. S poudarkom na spodbujanju kreativnosti na čustvenem in socialnem področju predstavlja ta program obogatitev dela z nadarjenimi učenci na naši šoli. Prav tako je mediacija ena izmed alternativnih oblik reševanja sporov med učenci. To obliko dela bomo vnesli tudi v vzgojni načrt šole.

V prihodnosti si želimo čim več vrstniških mediacij. Zavedamo se, da je uvajanje mediacije povezano tudi s spreminjanjem stališč, vrednot in prepričanj vseh udeležencev v vzgojno-izobraževalnem procesu. Mediacija prinaša v šolski prostor novo kulturo odnosov, ki zahteva aktivno sodelovanje med učitelji, učenci, starši in vodstvom šole ter drugačno porazdelitev odgovornosti, z zavedanjem, da so tudi učenci sami sposobni reševati spore. Verjamemo in upamo, da bomo z vztrajnim delom pripomogli k spremembam in da bo število vrstniških mediacij naraščalo iz leta v leto. Mediacija je možnost za bolj učinkovito preprečevanje nezaželenega

vedenja v šoli in z vidika vzgoje lahko pripomore k večji strpnosti, spoštovanju različnosti in večjemu medosebnemu razumevanju. Spoštovanje pa je tudi pomemben element vizije naše šole.

LITERATURA:

- Shapiro, D. (1996). Konflikt in komunikacija. Vodnik skozi labirint obvladovanja konfliktov. Open society Institut.
 Inštitut za varovanje zdravja RS (2005). Vrstniška mediacija. Seminar za mentorje. Interno gradivo. Ljubljana.

Gestaltno posredovanje v šoli

Viljem Ščuka

Primerjanje odnosa učitelj – učenec v učnem procesu se ne razlikuje prav dosti od odnosa psihoterapevt – klient (pacient) v terapevtskem odnosu, saj gre v obeh primerih za učenje, čigar cilj je spreminjanje dosedanjih vedenjskih ali miselnih vzorcev in za ustvarjalno napredovanje ter osebni razvoj obeh, učitelja in učenca. Pedagoško dogajanje je ali naj bi bilo – tako kot psihoterapija – obojestransko dinamično dogajanje in ne le enostransko posredovanje učne snovi tistemu, ki naj ga učitelj nekaj nauči. Takšno učenje bi bilo prej podobno vnašanju podatkov v računalnik, ki je sicer zamotan stroj, a ne bo nikoli dosegel kompleksnosti človekovega osrednjega živčevja, ki se praviloma upira enostranskosti in se z obrambnim vedenjem brani takšnemu »pranju možganov«.

Ne učenje in ne psihoterapija ni pranje možganov, ampak ustvarjalni stik (»kontakt«) dveh osebnosti, ki si želita izmenjati nekaj lastnih izkušenj, mnenj, znanj ali ugotovitev, vendar tako, da obe vključujeta v to izmenjavo lastno čustvovanje in doživljanje – saj drugače ne moreta, če hočeta ostati naravni oz. skladni s fiziološkimi dogajanja v človekovem telesu.

Človekova fiziologija učenja temelji na čustvenih dogajanjih, ko se čutne zaznave v srednjih možganih spreminjajo v biokemično dogajanje, ki ga ureja na desetine živčnih prenosnikov (nevrottransmitterjev) in omogočajo, da si preko teh »biokemičnih neviht« v možganih ustvarimo miselno predstavo o nekem dogajanju. Čutne zaznave prihajajo v osrednje živčevje kot električni dražljaji in so povsem nezavedni. Zavedno dogajanje postanejo šele ob pretvorbi v čustveno dogajanje, ki temelji na biokemičnih osnovah. Ta preobrazba poteka v srednjih možganih (limbičnem sistemu), ki se bočijo nad možganskim deblom in predeli, odgovornimi za osnovne življenjske procese. Limbus (slovensko »obrobek«) je torej razvojno mlajši in nadvse pomemben del osrednjega živčevja, saj je center čustvovanja in v možganih postavljen na takšno mesto, da se vsi dražljaji (informacije), namenjeni k višje postavljenim centrom, stekajo skozenj in prav v teh centrih oplemenitijo s čustvenimi vsebinami. Šele s povezavami s podobnimi preteklimi čustvenimi izkušnjami (asociacije) smo jih sposobni zaznati, razumeti in doživeti, se o

njih osebnostno opredeliti, jih torej sprejeti ali zavrniti. Vsako učenje in vsaka psihoterapija je – pa če to hočemo ali ne – tudi čustveno dogajanje (Peruš, 1995).

V naslednji primerjavi pedagoškega dogajanja s psihoterapijo želim opozoriti na gestaltni pristop v odnosu učitelj – učenec oz. terapevt – klient, izhajajoč iz pojmovanja t. i. »teorije polja« kot osnovne postavke vseh dogajanj med posameznikom in njegovim okoljem. Gestalt pojmuje dogajanja kot »dinamiko polja«, ki vključuje vse sestavne dele, soudeležene v tem dogajanju. Predvsem je pomembno ozadje polja, iz katerega vznikajo posamezni liki, ki v polju oblikujejo odnose (interakcije). Ozadje polja je torej osnovni okvir nekega dogajanja: če je učenec npr. pri uri matematike, ne more biti ozadje polja nogometno igrišče, ker bodo liki v polju nogometaši, ne matematični pojmi. Ozadje torej oblikuje motiv dogajanja. Gestaltno posredovanje pomeni učenje ozaveščenosti trenutnega dogajanja, da bi učenec prepoznal lastno polje, z ozadjem in liki vred. Že Kurt Lewin, začetnik gestalt psihologije, je dokazal, da vsaka še tako majhna sprememba v polju vpliva na celotno dogajanje. Gestaltno posredovanje je zato predvsem urjenje ozaveščenosti in pozornosti.

V pedagoškem procesu sta v tem polju učitelj in učenec, v psihoterapiji terapevt in klient. Čim sem oba elementa polja povezal z veznikom »in«, sem nehote razdelil polje na dvoje in oslabil stik (kontakt) med obema

poloma. V gestaltnem izrazoslovju zato uporabljamo raje stično poševnico (»/«) kot oznako za stik med posameznimi elementi v polju. Nek odnos ali dogajanje označujemo torej kot učitelj/učenec oz. terapevt/klient in pri tem želimo poudariti enovitost polja dogajanja. Če namreč postavim poved: »Učenec je v šoli«, sem nehote (ali hote?) predstavil dva sistema, dve polji: učenčevo in šolsko. V tem primeru torej »učenec prihaja v šolo, kjer ga učitelj uči«. V enovitem polju »se učenec v šoli uči« in je učitelj le katalizator tega dogajanja. Tudi v psihoterapiji si pretirano odtujen terapevt postavlja v odnosu do klienta preveč zaprek in je polje lahko dvojno, v katerem »psihoterapevt zdravi pacientovo nevrotično motnjo«. V gestaltni terapiji je polje vedno eno samo, v katerem »pacient rešuje v terapevtski navezi svojo motnjo« in ostaja terapevt le katalizator tega procesa (Yontef, 1984).

Nobenega vsiljevanja po načelu »moraš« in nobenega nasilnega tlačenja neprebavljive učne snovi v spominske centre, saj bi tako učenje pomenilo pranje možganov in psihično nasilje. Vsako učno dogajanje naj poteka po načelu »hočem – nočem«, saj je le tedaj možno sprejeti neko novo znanje kot sebi lastno, ga torej asimilirati. Le taka naveza omogoča medsebojno zaupanje in je edini fiziološko možen način prevzemanja novega oz. spreminjanja starega. Če si možganski spomin predstavljam kot veliko knjižnico, bo vsaka nova »knjiga« spremenila vsebino vseh knjig v knjižnici. To je *asimilacija*. Če pa je nova »knjiga« le vsiljen tujek po načelu »moraš«, obtiči na polici knjižnice in nima nikakršnega vpliva na ostale vsebine. Temu pravimo *introjkcija* in naša šola žal še vedno polni možgane z introjekti po načelu pitanja gosi na holandskih kmetijah. Šolarjem se tako pitanje upira in pridobljeno »znanje« običajno izbruhajo za prvim vogalom.

Ostaja torej le fiziološka pot: terapevtska oz. učna naveza, v kateri se učitava oba, učitelj in učenec, terapevt in klient. V takšni dokaj horizontalni navezi imata oba sestavna dela polja brezštevne možnosti za preverjanje dogajanja »tukaj in sedaj«, le dovolj pozorna morata biti na dogajanja v polju. To bosta zmogla le, če bosta v nenehnem stiku s seboj in hkratnem stiku z okoljem. To pa ni lahko in se je teh tehnik šele treba naučiti. Ljudje imamo pač navado prekinjati stik s seboj ali stik z okoljem iz najrazličnejših razlogov. Mladi pravijo, da se »odštekajo«, nekako izključijo iz dogajanja, ki jim ni pogodu, odrasli raje govorimo o »blokadah«. Psihodinamsko gledano je v ozadju tega dogajanja potiskanje manj prijetnih čustvenih vsebin v nezavedno oz. njihovo odtujevanje od zavesti, kar se običajno kaže navzven kot nadomestno vedenje (odpori ali obrambni mehanizmi), s katerim skušamo nekatera manj prijetna dogajanja ublažiti in si

napraviti vsakdanje življenje znosnejše.

Šola in učni procesi so zagotovo polje dogajanja, v katerem se tako učenec kot učitelj nemalokrat znajdetava v zagati, saj sta subjekta in ne nekakšna objekta vzgoje in izobraževanja. Oba razmišljata o pedagoških ciljih (dosegljivih – nedosegljivih), o kakovosti medsebojnih odnosov (empatija – antipatija), o izbranih učnih smereh (poklicni cilj, poučevanje) in ne nazadnje o lastnih osebnostnih značilnostih in o samopodobi. Preko procesov ozaveščanja in samozavedanja se učitava ozaveščanja sebe (avtorefleksije), sprejemanja povratnih sporočil (feedback) in s tem prepoznavanja lastne zavesti o sebi (self). Drug drugemu nastavljata ogledalo vpogleda vase in ju ni strah dobronamernih in poštenih kritik (Praper, 1996). Tako se drug od drugega učitava spreminjati sebe in ko se v tej navezi znajdetava v slepi ulici, potrebutava pomoč od zunaj (supervizorja). Ne kontrolorja ali inšpektorja pač pa »vrtnarja«, ki zna zrahljati prst, ne da bi ranil korenine, ki primerno zaliva in pognoji posevke, poreže odmrle poganjke in hkrati dopušča zdravo rast, razvoj in ustvarjalnost (Kramar, 2000).

In sedaj še zgodba o tem, kako sem na šoli postal »vrtnar«.

Dolgo let sem deloval kot psihoterapevt na Opčinah pri Trstu in namenjal poglavitni del svoje terapevtske dejavnosti otrokom v učnem odnosu, njihovim staršem in učiteljem. Že pred desetimi, petnajstimi leti sem se pri delu z zamejskimi rojaki srečeval s težavami, ki se v matični domovini začenjajo javljati zaradi nastalih družbenih sprememb šele zadnja leta.

Tako je pred leti prišlo ob začetku šolskega leta na neki podeželski osnovni šoli v zamejstvu do upora staršev, ki svojih otrok niso hoteli poslati v šolo zaradi dodatnih obveznosti, ki jih je državna šolska zakonodaja predpisala za vse osnovne šole, tudi slovenske. Pouk naj bi bil dvakrat tedensko celodnevno oz. podaljšan do 16. ure, otrokom pa je bilo naloženo več domačega branja in več domačih nalog, dodatno raziskovalno delo v prirodopisju in obvezne govorilne ure za starše dvakrat mesečno. Starši so menili, da so otroci že tako preveč obremenjeni in da je prav zato motivacija za učenje vedno nižja. Ker otrok tiste dni ni bilo v šolo, je tretji dan posredovala policija in ravnateljstvo šole klicala na zagovor pred pokrajinski Zavod za šolstvo. Krivdo so naprtili učiteljem, češ da niso staršem in učencem ustrezno prikazali novosti v šolski zakonodaji.

To so bili trije učitelji, ki so z »uporniki« delali že v 3. razredu in naj bi jih spremljali še v 4. razredu te osnovne šole. Samoiniciativno so me obiskali v ordinaciji na Opčinah in bili pripravljeni tudi sami plačati stroške za

nasvet ali pomoč. Nisem se odločil za nasvet. Soglasno smo napravili načrt za celoletno gestaltno posredovanje, ki ga bom zanje opravil zastonj, saj so me s svojim nastopom prepričali: vsi trije še mladi, s pet do deset let pedagoških izkušenj, empatičnim odnosom do otrok, z veseljem do pedagoškega poklica, užaljeni in razočarani zaradi neupravičenih obtožb. Učiteljica uči slovenščino in prirodopis, eden od učiteljev računstvo in likovno vzgojo, drugi italijanščino in telovadbo.

Četrty razred je sestavljal 13 učenek in učencev slovenskih staršev, eden iz mešanega zakona (mati italijanka), eden zunajzakonski in socialno ogrožen. V razredu ni bilo otrok s posebnimi potrebami. Učitelji so ocenili otroke kot dovolj vodljive in bistre, vendar preveč razvajene, s prenizko frustracijsko toleranco in brez delovnih navad. Velike težave imajo s slovenskim in italijanskim jezikom, saj je vaško narečje izrazito borno, pomanjkljivo, sintaksa italijanska.

Do učiteljev imajo odprt odnos, dokaj horizontalen (učitelje kličejo po imenu, kot je v osnovnih šolah v zamejstvu navada), vendar se nenehno izmikajo učnim obveznostim, v razredu so nemirni, težko obvladljivi. Kaznovanju se učitelji izmikajo zaradi pritožb staršev, istočasno pa jih profesorji nižje srednje šole opozarjajo na preveliko tolerantnost do učencev, saj imajo ti učenci ob prestopu iz osnovne v nižjo srednjo stopnjo večje učne težave.

Starši so preveč nezaupljivi in zahtevni do šole, čeprav se z otroci kaj dosti ne ukvarjajo. Kupujejo jim cele kupe igrač in daril v zameno za čas, ki bi ga morali prebiti z njimi. Družine so majhne z enim do največ dvema otrokoma ter nonoti (starimi starši), kot je na vasi navada. Oba starša sta po ves dan zaposlena v primestnih ali mestnih obrteh in industriji, nonoti imajo dobre pokojnine in skrbijo za vsakdanje posle doma. Kmetije so opustili, na nekdanjih dvoriščih so sedaj gredice s travo in okrasnim cvetjem, tudi z umetelnimi vodometi, granitom, marmorjem in drugovrstno alegorično šaro, kot se pač spodobi za današnji čas...

Po tej začetni analizi obstoječega stanja oz. psihodinamike v »polju dogajanja« sem predlagal najprej sestanek s starši, nato večkratna srečanja z otroki v razredni situaciji, poročanje ravnateljici in redna enkrat mesečna posvetovanja z vsemi tremi učitelji v moji ordinaciji na Opčinah, ker smo za povečanje motivacije učencev nameravali vpeljati interakcijske igre. Zastavljenega projekta smo se vsi štirje lotili z navdušenjem in ugodnimi pričakovanji.

Starši so bili zame najtrši oreh, zato sem prosil ravnateljico za sodelovanje na sestanku z njimi. Vsi me osebno verjetno še niso poznali, vedeli pa so za moje delovanje v

zamejstvu, saj sem bil reden gost na radiu, v časopisju in na roditeljskih sestankih po šolah. Sestanka so se udeležili prav vsi in čutil sem, da so veliko pričakovali od mojega posredovanja. Previdno in vljudno, toda povsem jasno sem jim prikazal, da so njihovi otroci njihov problem in ne problem državnega šolstva. V skladu z gestaltnimi načeli sem jim prikazal moj način pristopa, ki sem jim ga kot kratko pisno gradivo na enem samem listu ponudil v branje in razmislek. (List je članku priložen). Sprejeli so tudi moj namig, da je sodobno življenje pretrdo in ga otroci ne bodo znali obvladovati, če jih že sedaj, v šolskih letih ne bodo naučili potrpežljivosti, discipliniranosti in delovnih navad. Že takrat smo se dogovorili, da bodo Miklavževa darila skromna kot nekoč: nonoti bodo povedali, kako je bilo nekdanj ... Led je bil prebit.

Interakcijske vaje sem izbral iz gradiva, ki so ga po nemškem izvirniku pripravili sodelavci Centra za socialno delo v Piranu (Vopel, 1996), in sicer za vsakega učitelja po eno vajo tedensko, kar je sicer obremenilo fond učnih ur, a se učenci niso pritoževali in starši tudi ne. Nasprotno: raje so hodili v šolo. Miklavževo praznovanje je bilo resnično etnološko doživetje, saj so sodelovali nonoti, ki so v nastavljeni škorenj nasuli orehov, rožičev in suhih fig. Kmalu so sledila božična in novoletna darila, ko so otroci in starši prav tekmovali v domiselnosti in skromnosti. Že pred pustnim tednom sem jih drugič obiskal v razredu, ko smo se dogovorili za novo igro: učencem sem na primerno šaljiv način prikazal razne načine izmikavanja obveznostim ali neprijetnostim, kot jih počnemo odrasli in jih pozval, naj se tudi sami spomnijo, kako se izmikajo raznim nevšečnostim, npr. šolskim. Na steno učilnice smo nalepili dolg papir, na katerega bodo pisali in risali načine izmikavanja vse do Velike noči. Potem pa bomo napravili konferenco za starše in učitelje ter jim nazorno prikazali naše načine izmikavanja pred učnimi obveznostmi.

Z izdatno pomočjo učiteljev je tudi ta projekt odlično uspel in otroci so neobremenjeno in brez občutkov krivde pisali in risali svoje odpore do šole in učnih obveznosti. Nastajal je štiri metre dolg plakat, na katerega smo bili vsi ponosni in se že pripravljali na zaključni dan, ko ga bomo predstavili staršem. Ravnateljica ni nasprotovala, a je projekt težko sprejela, saj ga je verjetno doživljala kot norčevanje iz šolske discipline. Rekla pa ni nič. In končno: prišel je »veliki dan« za učence, njihove učitelje in zame. Razredni sestanek s starši je bil nadvse slovesen, saj smo povabili tudi nonote, ki so vse leto sodelovali v projektu. Naš plakat smo prelepili preko table, pod njo namestili v vrsto šolske klopi za delovno predsedstvo, medtem ko smo za učitelje in ravnateljico rezervirali štiri sedeže v prvi vrsti. Delovno predsedstvo

je sestavljajo vseh 13 učenk in učencev, jaz sem bil med njimi na sredini kot moderator. Zelo resno smo se zavzeli za vso stvar, saj so učitelji dobro pripravili učence za nastop. Pozdravnim besedam ravnateljice je sledilo moje poročilo o delu z učenci, o njihovih potrebah in njihovem načinu odzivanja na zahteve, kadar jih doživljajo kot nelagodje. Prosil sem učence, da so predstavili plakat. Drug za drugim so glasno in brez zadrege poročali, kako se izmikajo obveznostim: s klepetanjem med poukom, grizenjem nohtov, pozabljanjem nalog, umikanjem v drobne laži, praskanjem po laseh, vrtnanjem po nosu, zaspanostjo med učenjem, uničevanjem barvic, gledanjem skozi okno, fantaziranjem. In še in še. Starši so bili presenečeni, nekateri ganjeni do solz. Z učitelji smo si pomežiknili, saj nam je projekt uspel.

Po zaključku šolskega leta sem se z učitelji sestal še enkrat. Takrat zadnjič, v gostilni, da bi po stari slovenski šegi s kozarcem vina proslavili naš uspeh in se razšli kot prijatelji. Ko smo ob vinu razpravljali o enoletnem sodelovanju, so mi zaupali, da bi si še želeli takšnega gestaltnega posredovanja. Doživljali so me kot nevsiljivega prijatelja, mestoma prav nenavadno domačega in osebnega – in bila jim je všeč ta moja drža. Njihov feedback mi je potrdil ustreznost te naravnosti, saj sem pazil na lastni kontratransfer in se vseskozi izogibal morebitnim transferskim navezam, ki v gestalt terapiji niso v navadi (Ščuka, 2000). Vseskozi so namreč ostajali pri delu z učenci samostojni, saj sem jih vzpodbujal, da so se zanašali nase in ne morda name.

Preden smo se razšli, so mi povedali, da so starši otrok zaprosili ravnateljstvo, naj vse tri učitelje še za eno leto (za 5. razred) razpiše za učiteljevanje na tej šoli. Dva sta ostala z učenci še eno leto, tretji pa je kandidiral za učitelja na eni od mestnih šol. Razšli smo se kot prijatelji »na ti« in takrat sem se resnično počutil kot vrtnar: nekaj sem obrezal, nekaj pognojil in okopal ter stvar je rasla in dorasla. Kasneje sem zvedel, da so vsi učenci nadaljevali šolanje na nižji srednji stopnji in imeli pri prestopu manj težav kot navadno.

Zgodbe je konec, jaz pa vrtnarim naprej.

Uporabljena literatura:

- Kramar, M. (2000): Psihodinamika supervizijskega odnosa. (Še neobjavljen članek.)
- Peruš, M. (1995): Vse v enem, eno v vsem. DZS Ljubljana, str. 98–101.
- Praper, P. (1996): Razvojna analitična psihoterapija. Inštitut za klin. psih. Ljubljana, str.245–254.
- Vopel, K. W. (1996): Interakcijske vaje, IV. del – šola. CSD Piran, str. 5–41.
- Ščuka, V. (2000): Gestalt, transfer in kontratransfer. Zbornik 6. Bregantovi dnevi, str. 241–249.
- Yontef, G. M. (1984): Gestalt terapija i njezino naslijeđe od gestalt psihologije. Psihijatrija danas, Beograd, str. 31–46.

Razpis za najboljši likovni izdelek

Spoštovane učiteljice in učitelji!

Založba Didakta letos praznuje 20-letnico svojega delovanja. Med pombembnejšimi zbirkami naše založbe so predvsem knjige za otroke in mladino, ki so v veselje tudi vašim učencem, staršem in si jih gotovo tudi sami radi prelistate ali preberete.

Revija Didakta, ki pripada predvsem vam, se želi ob tej priložnosti zahvaliti vsem, ki jo pomagata sooblikovati, pa tudi tistim, ki so prvi vzrok in cilj njenega poslanstva – otrokom.

Zato smo se v uredništvu odločili za razpis za najboljši likovni izdelek, ki bi ga otroci izdelali na temo katerekoli od naših knjig, lahko pa tudi prosto na temo šola, učenci, učitelji. Tehnika ni posebej določena, domišljijo prav tako prepuščamo vam in otrokom. Žirija članov uredništva bo izbrala tri najboljše izdelke, ki bodo objavljeni v junijski številki revije, njihovi avtorji in mentorji pa bodo prejeli bogate knjižne nagrade.

Razpis bo odprt do 1. maja 2009, upoštevali bomo vse likovne izdelke, ki bodo do tega dne prispeli na naš naslov:

Didakta d.o.o.

**Gorenjska cesta 33c
4240 Radovljica**

Poleg izdelka napišite tudi ime in priimek avtorja ter mentorja, naziv mentorja in ime ter naslov osnovne šole.

V veselem pričakovanju vašega odziva vas lepo pozdravljamo.

 DIDAKTA

Pomen gibalne aktivnosti za šolarjev socialni razvoj

Joca Zurc, doktorica kinezioloških znanosti, znanstvena sodelavka in docentka za področje antropologije športa

Prispevek predstavlja rezultate raziskave

»Vloga gibalne aktivnosti v otrokovem socialnem razvoju v obdobju poznega otroštva«, ki je prejela mednarodno nagrado

»International Council of Sport Science and Physical Education«.

Nagrada je bila avtorici prispevka in nosilki projekta podeljena na 16. bienalni konferenci »International Society for Comparative Physical Education and Sport« v Macau na Kitajskem, dne 26. julija 2008.

UVOD

Znano je, da skozi športno in gibalno udejstvovanje poteka pomemben del procesa otrokove socializacije, pri katerem se posledice tovrstne dejavnosti izražajo predvsem na naslednjih področjih socialnega razvoja:

- razvoj pozitivnega osebnostnega značaja;
- doseganje boljših šolskih dosežkov (zlasti pri mlajših otrocih);
- učenje ustreznega/primerne vedenja (učenje »pravovernosti«);
- zmanjšanje delikventnega vedenja;
- razvoj tradicionalnih političnih in socialnih vrednosti;
- vzpostavljanje močnih stremeljenj k dosežkom in moralnemu razvoju (Horne, Tomlinson in Whannel (1999)).

Dosedanje raziskave o športnem in gibalnem udejstvanju kot faktorju socialnega razvoja se osredotočajo na pet področij, in sicer na šolsko uspešnost in motivacijo za dosežke, socialno/delovno mobilnost, odklonsko vedenje, politično orientiranost in na razvoj osebnostnega značaja. Največ dosedanjih raziskav je namenjeno prvemu področju, pomenu gibanja za otrokovo šolsko uspešnost. Pearson (2005) je poudaril, da se je večina dosedanjih raziskav, ki so proučevale dejavnike šolske uspešnosti, osredotočila na spol, socialno-ekonomski status in inteligenco (IQ faktor). Vendar nobeden izmed navedenih dejavnikov ne omogoča popolnega spreminjanja in je zato

njihov vpliv na področju izboljšanja šolske uspešnosti omejen. Avtor je poudaril, da je potrebno energijo in čas vložiti v raziskovanje dejavnikov šolske uspešnosti, ki se bodo lahko spreminjali in tako prispevali k otrokovim boljšim šolskim dosežkom. V ospredje je postavil učenje socialnih spretnosti, kot so socialno odgovorno vedenje, urejenost delovnega okolja, sprejetost socialnih pravil in norm, sodelovanje z drugimi ter pozitivne oblike socialne interakcije. Pearson je izpostavil, da predstavljeni koncept šolske uspešnosti temelji na dejstvu, da šolska uspešnost zahteva več kot le šolsko znanje. Pomembno vlogo pri šolski uspešnosti igrajo tudi osebnostne spretnosti, motivacija, spretnosti učenja in socialne spretnosti (DiPerna in Elliott, 2002). Horne in sodelavci (1999) menijo, da so povezave med gibalnim in športnim udejstvanjem ter šolsko uspešnostjo in/ali motiviranostjo zanjo vzpostavljene samo v primeru, ko se kot rezultat športnega udejstvanja spremenijo otrokove socialne spretnosti, ki so pomembne za šolsko uspešnost. Pozitivne socialne spretnosti, ne šport sam po sebi, so tiste, ki so sredstvo za doseganje boljših šolskih dosežkov/inspiracij. Iz navedenega bi veljalo sklepati, da je pomembna tudi vsebina gibalnega udejstvanja, saj sama intenziteta in količina gibanja nista dovolj za boljšo šolsko uspešnost, otroku mora biti dejavnost všeč, v njej mora uživati, da bo lahko sproščeno vzpostavljala socialne povezave ter razvijala socialne spretnosti.

Pomembno področje raziskovanja gibalne aktivnosti in športa kot faktorjev socialnega razvoja je tudi proučevanje odklonskega vedenja in kriminala. Na eni strani sta gibanje in šport uporabljena kot oblika intervencije za omejevanje ali znižanje stopnje kriminala v zaključenih skupinah (npr. ulične tolpe) (Jarvie, 2006). Lep primer predstavlja britanska vlada, ki od leta 1960 omogoča več športnih dejavnosti v Severni Irski kot nikjer drugje na britanskem otočju, z utemeljitvijo, da šport lahko igra signifikantni del posameznikove politične socializacije. Na drugi strani pa mnogi ugotavljajo negativne vplive ukvarjanja s športom na otrokove vedenjske vzorce. Pri vrhunskih mladih športnikih so ugotovili večjo porabo opojnih substanc z namenom premagovanja tekmovalnega stresa, večjo nagnjenost h kajenju, več nevarnega vedenja na cesti (vožnja pod vplivom alkohola, neuporaba varnostnega pasu). Pri tekmovalkah so ugotovili tudi večjo nagnjenost k nezaščitenim spolnim odnosom. Avtorji so rezultate utemeljili z ugotovitvijo, da udejstvovanje v športu omogoča vsaj za kratek čas odmik od kontrole staršev, kar daje možnosti za udejstvovanje v tveganih oblikah vedenja (Peretti-Watel et al., 2004). Navedena spoznanja utemeljujejo potrebo po proučevanju gibalne aktivnosti in športa v povezavi z odklonskim vedenjem in prestopništvom. Mathur in Berndt (2006) sta učinke športnega udejstvovanja na otrokovo socializacijo pripisala vrsti aktivnosti, ki vodi k specifičnim razvojnim rezultatom. Kar pomeni, da lahko gibalne in športne aktivnosti vodijo vse od opustitve šolanja in kriminala ter na drugi strani do šolske uspešnosti in samospoštovanja. V svoji raziskavi sta tudi poudarila, da imamo na eni strani vpliv športa, ki predstavlja strukturirane, formalizirane aktivnosti, ter na drugi strani vpliv igre in gibanja, ki sta neformalni obliki. V svoji raziskavi na vzorcu 105 otrok iz osnovnih šol in prvih letnikov srednjih šol sta ugotovila, da športno udejstvovanje ne prispeva k razvoju socialne spretnosti sodelovanja z vrstniki, nasprotno, večje udejstvovanje v športnih aktivnosti je bilo povezano z večjo prisotnostjo neenakopravnosti med vrstniki. Avtorja sta rezultate pojasnila z ugotovitvijo, da tisti, ki imajo bolj razvite gibalne spretnosti in te sposobnosti dominirajo pred ostalimi, postanejo vodje svojih prijateljev, vzpostavi se nadrejen in podrejen odnos. Avtorja sta še poudarila, da dobljene rezultate ne velja posploševati na vse vrste prostočasnih aktivnosti, saj nekatere lahko zelo vzpodbujajo pozitivne prijateljske odnose.

Tretje pomembno področje raziskav o gibalnem in športnem udejstvovanju kot faktorju socialnega razvoja predstavlja razvoj osebnostnega značaja oziroma natančnejše socialne kompetentnosti. Stelter (2008) je opredelil socialno kompetenco kot stopnjo socialne udeležnosti

med posameznikom in družbenim okoljem. Socialna kompetenca je tako lahko razumljena kot rezultat procesa razumevanja med različnimi posamezniki v specifičnem družbenem okolju. Stelter poudarja, da socialna kompetentnost razlaga vlogo posameznika v specifičnem družbenem kontekstu in kakovost medsebojnih odnosov v družbeni skupnosti. Vsak otrok je pred izzivom, da najde svoj prostor v skupnosti, kar natančneje pomeni, da najde ravnotežje med 1) lastnimi izkušnjami in željami ter okoljem in med 2) lastnimi ter izkušnjami, željami in akcijami drugih udeležencev, soigralcev ali sovrstnikov. Na ta način je otrok vedno akter oblikovanja družbenega konteksta. Socialno vedenje otrok, ki ga lahko razumemo kot stopnjo njihovega socialnega razvoja, je avtor razdelil na 4 nivoje, in sicer:

1. družbeno kompetentno vedenje;
2. na sebe orientirano vedenje;
3. prilagodljivo vedenje ter
4. družbeno izolirano vedenje (Stelter, 2008).

Otroci, ki so bližje najvišji stopnji (družbeno kompetentno vedenje), izražajo več razvojnih oblik socialnih kompetenc v relacijah z družbenim okoljem. V tem smislu je razvoj socialne kompetence rezultat družbenih in situacijskih učnih procesov, ki se odvijajo okoli udeleženca v specifični družbi.

V svojem delu "Body culture" Eichberg (2008) govori o socialnem razvoju kot o eni izmed treh dimenzij gibalne aktivnosti. Opisuje ga z izrazom družbeno gibanje. Avtor razlaga poimenovanje z ugotovitvijo, da se ljudje gibajo v družbenih skupinah, v aktivnostih kot so srečanja vrstnikov, neformalna povezovanja in aktivnosti v formalnih športnih organizacijah. V tem pogledu študij družbene gibalne aktivnosti prispeva k odkrivanju značilnosti civilne družbe in nasprotij znotraj nje. Žal pa je bilo doslej na tem področju narejenih le peščica raziskav.

Z namenom globljega razumevanja povezav med gibalno aktivnostjo in športom ter socialnim razvojem smo zasnovali podoktorski temeljni raziskovalni projekt »Vloga gibalne aktivnosti v otrokovem socialnem razvoju v obdobju poznega otroštva«, ki je financiran s strani Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2008. Odgovorna vodja projekta je doc. dr. Joca Zurc. Projekt se izvaja na Univerzi na Primorskem. 26. julija 2008 na 16. bienalni konferenci "International Society for Comparative Physical Education and Sport" je bil projekt za svojo znanstveno odličnost nagrajen z mednarodno nagrado "International Council of Sport Science and Physical Education".

V nadaljevanju prispevka predstavljamo nekatere ključne ugotovitve navedenega projekta.

METODE DELA

Vzorec merjencev

Raziskava je bila izvedena na vzorcu 1783 slovenskih otrok, ki so v šolskem letu 2006/07 obiskovali 4. in 5. razred osemletke in/ali 4.–6. razred devetletke. V raziskavo je bilo vključenih 17 osnovnih šol z vsemi podružničnimi šolami (ena izmed šol je bila testna šola – testiranje anketnih vprašalnikov in testov ter protokola merjenja). Osnovne šole so bile izbrane z metodo naključnega izbora iz vseh dvanajstih slovenskih statističnih regij, in sicer glede na velikost regije so bile izbrane tri osnovne šole iz Osrednjeslovenske regije, po dve osnovni šoli iz Podravske in Savinjske regije ter po ena osnovna šola iz Pomurske, Koroške, Zasavske, Spodnjeposavske, Jugovzhodno slovenske, Gorenjske, Notranjsko-kraške, Obalno-kraške in Goriške regije. Povprečna starost merjencev je bila 10,4 leta. V raziskavo je bilo vključenih 52 % deklic in 48 % dečkov.

Vzorec spremenljivk

Za ugotavljanje gibalne aktivnosti otrok smo uporabili anketni vprašalnik, ki smo ga sestavili sami na osnovi rezultatov dosedanjih tujih (Cavill, Biddle in Sallis et al., 2001; Roberts, Tynjälä in Komkov, 2004; Gavarry et al., 2003; Trost et al., 2002; Todd in Curries, 2004) in domačih raziskav (Petrović et al., 1996; Petrović et al., 1998; Petrović et al., 2001; Zurc, 2001). Vprašalnik o gibalni in športni aktivnosti je vseboval naslednje sklope vprašanj:

- Uvodni del (navodila za izpolnjevanje, šifra, datum izpolnjevanja vprašalnika, spol).
- Značilnosti gibalne aktivnosti (pogostnost aktivnosti (kolikokrat/koliko časa na dan/teden), oblika (organizirano/neorganizirano), vsebina (športne panoge), intenzivnost, aktivnost staršev, način potovanja v šolo).
- Značilnosti gibalne neaktivnosti (gledanje televizije/DVD, delo na računalniku, igrice priprava za šolo, sedenje v šoli).
- Življenjski slog (spanje, telesna teža),
- Druge prostočasne dejavnosti.
- Dosedanja šolska uspešnost in priljubljenost šolskih predmetov.

Večina vprašanj je ugotavljala stanje med tednom in med koncem tedna.

Za merjenje ravni razvitosti otrokovega socialnega razvoja pa smo uporabili test, imenovan Social Skills Rating System (SSRS). Test sta v Združenih državah Amerike razvila Gresham in Elliott leta 1990. SSRS je namenjen otrokom od 3 do 18 let. Test vsebuje naslednje tri merske lestvice, in sicer:

- razvoj socialnih spretnosti (sodelovanje, odprtost/izražanje, empatija, samokontrola, odgovornost);
- vedenjske težave (zunanje težave socialnega vedenja, notranje težave (žalost, anksioznost), hiperaktivnost);
- šolska uspešnost (splošni šolski uspeh, bralne in matematične spretnosti, splošno kognitivno funkcioniranje, vedenje v razredu, motivacija in podpora staršev).

Dosedanje raziskave so dokazale statistično veljavnost, zanesljivost in objektivnost SSRS testa v različnih skupinah glede na spol in etničnost (Walthall, Konold in Pianta, 2005; Chewing, 1992).

Za ugotavljanje socialnega statusa v raziskavo vključenih otrok smo uporabili anketni vprašalnik o najvišji doseženi izobrazbi staršev, ki so ga izpolnjevali starši.

Analiza podatkov

Zbrane podatke smo analizirali v statističnem programu SPSS, verzije 14.0. Za vse spremenljivke so bile izračunane frekvence in opisna statistika. Kontingenčne tabele in hi-kvadrat test so bili uporabljeni za ugotavljanja razlik v razvitosti socialnih spretnosti, prisotnosti vedenjskih težav in šolski kompetentnosti glede na pogostnost gibalne aktivnosti v prostem času.

Protokol merjenja

Na osnovi reprezentativnega vzorca slovenskih otrok je naprej potekalo zbiranje soglasij staršev vključenih otrok. Povabilu k sodelovanju so se odzvali skoraj vsi v raziskavo vključeni otroci. V dogovoru z vodstvi šol je bilo zbiranje podatkov izvedeno od 26. aprila 2007 pa do konca šolskega leta 2006/07. Anketiranje je potekalo v prostorih osnovnih šol, običajno v učilnici, izjemoma v večnamenskem prostoru ali jedilnici. Vsa anketiranja so bila izvedena skupinsko (20–30 otrok). Za eno skupino smo potrebovali 60 minut, od tega so otroci reševali test SRSS povprečno 15–20 minut in vprašalnik o gibalni in športni aktivnosti 30–40 minut, preostali čas je bil namenjen zbiranju vprašalnikov in njihovem hitremu pregledu. Reševanje je potekalo individualno, reševanje težjega vprašanja (rangiranje športnih panog) pa je bilo pri najmlajši starostni skupini (4.r./9) vedno vodeno. Test SRSS za starše so otroci odnesli domov in ga vrnili v roku tedna dni v šolo. Test SRSS za učitelje pa so učitelji reševali v času reševanja učencev ali kasneje (v roku tedna dni). Decembra 2007 in januarja 2008 je potekalo dodatno pridobivanje podatkov o socialnem statusu otrok, ki je bilo izvedeno s pisnim anketiranjem staršev (vprašalniki so bili posredovani šolam, kjer so jih razdelili otrokom).

REZULTATI

Tabela 1: Razlike v razvitosti socialnih spretnosti glede na pogostnost gibalnega in športnega udejstvovanja v prostem času pri mlajših šolarjih

		Nič, zelo majhna ali neredna aktivnost	Redna aktivnost (vsaj 2x na teden)	Zelo pogosta aktivnost (5x–7x na teden)	Skupaj
Večja razvitost	f	31	62	123	216
	% socialne spretnosti	14,4 %	28,7 %	56,9 %	100,0 %
	% pogostnost	16,1 %	12,9 %	11,9 %	12,6 %
	% skupaj	1,8 %	3,6 %	7,2 %	12,6 %
Povprečna razvitost	f	128	305	607	1040
	% socialne spretnosti	12,3 %	29,3 %	58,4 %	100,0 %
	% pogostnost	66,7 %	63,3 %	58,5 %	60,8 %
	% skupaj	7,5 %	17,8 %	35,5 %	60,8 %
Manjša razvitost	f	33	115	307	455
	% socialne spretnosti	7,3 %	25,3 %	67,5 %	100,0 %
	% pogostnost	17,2 %	23,9 %	29,6 %	26,6 %
	% skupaj	1,9 %	6,7 %	17,9 %	26,6 %
Skupaj	f	192	482	1037	1711
	% socialne spretnosti	11,2 %	28,2 %	60,6 %	100,0 %
	% pogostnost	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	% skupaj	11,2 %	28,2 %	60,6 %	100,0 %

Kontingenčna tabela 1 prikazuje razporeditev merjencev na tri skupine po razvitosti socialnih spretnosti (večja, povprečna in manjša razvitost) glede na pogostnost gibalnega in športnega udejstvovanja v prostem času. Opazimo lahko, da se je največ otrok uvrstilo v sredinsko, povprečno skupino (60,8 %), sledi skupina z večjo razvitostjo (26,6 %) in le 12,6 % otrok zaostaja na tem področju socialnega razvoja. V skupini s slabše razvitimi socialnimi spretnostmi je največ otrok, ki so v prostem času aktivni zelo malo ali nič (16,1 %). Podobne rezultate zasledimo tudi pri otrocih s povprečno razvitostjo socialnih spretnosti. Le da je tokrat odstotek višji (66,7 %), kar je posledica številčno močnejše skupine. Pri nadpovprečno razvitih pa med različnimi gibalnimi skupinami izstopa z 29,9 % delež otrok, ki so v prostem času gibalno aktivno zelo pogosto, domala vsak dan. Zanimiv je tudi pogled v primerjavo med otroki s podpovprečno in nadpovprečno razvitimi socialnimi spretnostmi v posameznih gibalnih skupinah. Opazimo lahko, da so najmanjše razlike pri gibalno neaktivnih, in sicer v prid samo z 1,1 % nadpovprečni skupini, največje razlike pa so pri zelo pogosto aktivnih, in sicer s 17,7 % v prid nadpovprečno razvitim. Hi-kvadrat test je z vrednostjo p

= 0,003 potrdil statistično pomembnost razlik v razvitosti socialnih spretnosti glede na gibalno in športno udejstvovanje v prostem času pri mlajših šolarjih.

Tabela 2: Razlike v pojavnosti vedenjskih težav glede na pogostnost gibalnega in športnega udejstvovanja v prostem času pri mlajših šolarjih

		Nič, zelo majhna ali neredna gibalna aktivnost	Redna gibalna aktivnost (vsaj 2x na teden)	Zelo pogosta gibalna aktivnost (5x–7x na teden)	Skupaj
Več težav	f	47	70	196	313
	% vedenjske težave	15,0 %	22,4 %	62,6 %	100,0 %
	% pogostnost	27,0 %	16,5 %	21,3 %	20,6 %
	% skupaj	3,1 %	4,6 %	12,9 %	20,6 %
Povprečna pojavnost težav	f	105	254	537	896
	% vedenjske težave	11,7 %	28,3 %	59,9 %	100,0 %
	% pogostnost	60,3 %	60,0 %	58,4 %	59,1 %
	% skupaj	6,9 %	16,8 %	35,4 %	59,1 %
Manj težav	f	22	99	186	307
	% vedenjske težave	7,2 %	32,2 %	60,6 %	100,0 %
	% pogostnost	12,6 %	23,4 %	20,2 %	20,3 %
	% skupaj	1,5 %	6,5 %	12,3 %	20,3 %
Skupaj	f	174	423	919	1516
	% vedenjske težave	11,5 %	27,9 %	60,6 %	100,0 %
	% pogostnost	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	% skupaj	11,5 %	27,9 %	60,6 %	100,0 %

Tabela 2 prikazuje pojavnost vedenjskih težav glede na pogostnost gibalnega in športnega udejstvovanja v prostem času. Največ merjencev se nahaja v razredu povprečne pojavnosti vedenjskih težav (59,1 %), pri čemer so razlike v gibalni aktivnosti te skupine merjencev zelo majhne. Manjšo in večjo prisotnost težav pa najdemo po obsegu zelo podobnih skupinah (manjša prisotnost – 20,6 %, večja prisotnost – 20,3 %). V slednjih dveh skupinah pa se že kažejo razlike v gibalnem udejstvovanju. Manj vedenjskih težav najdemo pri redno gibalno aktivnih (23,4 %) in pri zelo gibalno aktivnih (20,2 %). Več vedenjskih težav pa se pojavlja med povsem neaktivnimi (27,0 %) ter tudi med zelo pogosto aktivnimi (21,3 %). Navedeno dokazuje, da je redna gibalna aktivnost, kar pomeni aktivnost vsaj dvakrat tedensko (ob rednih treh urah šolske športne vzgoje) in ne več kot štirikrat, tista, ki je najboljša preventiva pred pojavom di-

sciplinskih problemov v razredu. Navedeni rezultati namreč prikazujejo ocenjevanje učiteljev o prisotnosti vedenjskih težav merjenih otrok v šolskem razredu. Dobljeni izsledki potrjujejo tudi ugotovitve tujih raziskav (Peretti-Watel et al., 2004; Mathur in Berndt, 2006), ki opozarjajo, da lahko zelo intenzivne športne aktivnosti spodbujajo pojav vedenjskih težav otrok v vsakdanjem življenju. Hi-kvadrat preizkus je z vrednostjo $p = 0,006$ dokazal statistično pomembnost povezanosti pogostnosti gibalne aktivnosti s prisotnostjo/odsotnostjo vedenjskih težav pri mlajših šolarjih.

Tabela 3: Razlike v šolski uspešnosti glede na pogostnost gibalnega in športnega udejstvovanja v prostem času pri mlajših šolarjih

		Nič, zelo majhna ali neredna gibalna aktivnost	Redna gibalna aktivnost (vsaj 2x na teden)	Zelo pogosta gibalna aktivnost (5x–7x na teden)	Skupaj
Slabša uspešnost	f	41	49	119	209
	% šolska uspešnost	19,6 %	23,4 %	56,9 %	100,0 %
	% pogostnost	23,8 %	11,6 %	12,9 %	13,8 %
	% skupaj	2,7 %	3,2 %	7,9 %	13,8 %
Povprečna uspešnost	f	117	282	647	1046
	% šolska uspešnost	11,2 %	27,0 %	61,9 %	100,0 %
	% pogostnost	68,0 %	67,0 %	70,4 %	69,2 %
	% skupaj	7,7 %	18,7 %	42,8 %	69,2 %
Boljša uspešnost	f	14	90	153	257
	% šolska uspešnost	5,4 %	35,0 %	59,5 %	100,0 %
	% pogostnost	8,1 %	21,4 %	16,6 %	17,0 %
	% skupaj	0,9 %	6,0 %	10,1 %	17,0 %
Skupaj	f	172	421	919	1512
	% šolska uspešnost	11,4 %	27,8 %	60,8 %	100,0 %
	% pogostnost	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	% skupaj	11,4 %	27,8 %	60,8 %	100,0 %

Zadnja kontingenčna tabela (tabela 3) prikazuje razvrstitev mlajših šolarjev v tri skupine šolske uspešnosti (slabša, povprečna, boljša) in njihovo povezavo z gibalnim in športnim udejstvovanjem v prostem času. Opozoriti velja, da gre pri merjenju šolske uspešnosti za ugotavljanje šolske kompetentnosti, ki jo predstavlja skupek ocen razrednih učiteljev o otrokovih bralnih in matematičnih spretnostih, splošni šolski uspešnosti, splošnem kognitivnem funkcioniranju, vedenju v razredu, motivaciji otroka in podpori

njegovih staršev. Rezultati prikazujejo, da največ otrok dosega povprečno šolsko uspešnost (69,2 %), sledi delež otrok z nadpovprečnimi šolskimi spretnostmi (17,0 %) in najmanjši je delež otrok (13,8 %) s premajhno razvitostjo šolskih spretnosti. V povprečni skupini je največji delež zelo pogosto gibalno aktivnih (70,4 %), vendar so razlike med skupinam zelo majhne, največ 3 %. Med nadpovprečnimi izstopa delež redno gibalno aktivnih (21,4 %), ki mu z zaostankom sledi delež zelo aktivnih (16,6 %). Pri otrocih z nadpovprečnimi šolskimi spretnostmi je videti precejšna oddaljenost redno in zelo aktivnih od povsem neaktivnih (8,1 %). Nasprotno pa v podpovprečni skupini prevladujejo gibalno povsem neaktivni (23,8 %). Hi-kvadrat test je dokazal statistično pomembnost razlik ($p = 0,000$) v šolski uspešnosti glede na gibalno in športno udejstvovanje v prostem času. Najboljšo šolsko uspešnost izkazujejo redno gibalno aktivni (najmanj dvakrat in največ štirikrat na teden), najslabšo pa gibalno povsem neaktivni.

ZAKLJUČEK

Raziskava na reprezentativnem vzorcu 1783 slovenskih otrok, povprečne starosti 10,4 leta, je dokazala statistično pomembno vlogo gibalne aktivnosti v otrokovem socialnem razvoju. Otroci, ki so deležni več gibalnih in športnih aktivnosti v prostem času, imajo bolj razvite socialne spretnosti (sodelovanje, izražanje, empatija, samokontrola, odgovornost), manj vedenjskih težav (manjše zunanje in notranje težave socialnega vedenja, manjša hiperaktivnost) in so bolj uspešni v šoli (boljši splošni šolski uspeh, matematične in bralne spretnosti, splošna motivacija, večja podpora staršev, boljše intelektualno funkcioniranje, boljše splošno vedenje v razredu).

Rezultati projekta postavljajo v ospredje izjemno pomembno dejstvo, da gibanje in šport nista nujna dejavnika zgolj telesnega in motoričnega razvoja, kar je bilo doslej največkrat proučevano in dokazano, ampak imata pomembno vlogo tudi v šolarjevem socialnem razvoju.

Zavedati se je potrebno dejstva, da tri ure šolske športne vzgoje na teden ne zadovoljujejo otrokove potrebe po gibalni aktivnosti. Zato je nujno, da se otrok udeležuje gibalnih aktivnosti tudi v času izven šolskega pouka, torej v prostočasnih gibalnih in športnih aktivnostih, ki so izven šolskega kurikulumuma. Potrebno je stremeti, da se vsakemu otroku omogoči udejstvovanje v tovrstnih aktivnostih. Rezultati navedene raziskave predstavljajo izhodišče za pripravo kakovostnih gibalnih in športnih programov, prilagojenih otrokovim željam in razvojnim zakonitostim na vseh področjih razvoja – telesnem, motoričnem/gibalnem, kognitivnem, socialnem in čustvenem.

Literatura je dostopna v uredništvu revije.

Priporočamo vam Didaktine priročnike o vzgoji:

Elizabeth Pantley

Z otrokom lahko sodelujete

5 nasvetov za uspešno vzgojo:

1. Mislite
2. Ko nekaj rečete, morate to tudi resno misliti
3. Uporablajte znanje
4. Prevzemite nadzor
5. Izogibajte se napakam: popuščanju, nejasno izraženim pričakovanjem, dopuščanju grdega vedenja in nedoslednosti.

Elizabeth Pantley

Otroško spanje

Ali ste neprespani?

Vas zasipavajo z nasveti, da morate otroka pustiti zaspati v joku?

Priročnik Otroško spanje - brez joka v sanje vam bo pokazal, kako lahko otroku pomagate zaspati mirno in kako dosežete, da bo spal vso noč.

Margot Sunderland

Znanost o vzgoji

V tem odličnem priročniku o vzgoji otrok je opisano, da je od kakovosti nege otroka odvisno njegovo mentalno zdravje za vse življenje. Otroci, katerih čustva in občutki, celo njihovi izbruhi jeze, so razumljeni in upoštevani, bodo v življenju zadovoljnejši od tistih, ki so se morali zgodnjim strastem odpovedati.

Jesper Juul

Kompetentni otrok

Knjiga Kompetentni otrok zagotovo spada med pomembna in prelomna dela na področju vzgoje. Doslej je bila prevedena v 13 različnih jezikov, v Skandinaviji pa že več kot desetletje velja za »biblijo vzgoje«.

Jesper Juul

To sem jaz! Kdo si pa ti?

Vzgojni priročnik opisuje, kako lahko drug drugemu postavljamo meje, odrasli otrokom in tudi otroci odraslim, ne da bi s tem komurkoli škodili, pač pa s tem pomagamo doseči čim boljše medosebne odnose.

Jesper Juul

Družinske vrednote

Na katerih vrednotah naj temeljita vzgoja in partnerstvo sodobnih družin? Starejše generacije so točno vedele, kaj je prav in kaj narobe. Znašli smo se v tranzicijskem obdobju, v katerem se bodo uveljavile nove vrednote.

Spodbujanje bralne kulture na Osnovni šoli Koper

Kristina Maraž, Osnovna šola Koper

Učenci – najstniki berejo predvsem tisto, kar morajo: predpisano učno snov – tako prozne kot znanstvene odlomke, berejo obvezno domače branje. Seveda berejo tudi najstniške revije in vse, kar jih zanima, ter najdejo na internetnih straneh, berejo navodila in sporočila staršev, ki jim jih le-ti puščajo v naglici pred odhodom v službo ali na popoldanske obveznosti, in tu pa tam se najde najstnik, ki prebere dnevni časopis.

OSNOVNOŠOLCI IN ZANIMANJE ZA BRANJE LEPOSLOVJA

V šolski knjižnici redno sledimo zanimanju otrok za branje. Spremljamo branje leposlovja ter branje t. i. poučne literature. Včasih so sezname za bralno značko zajemali le leposlovna dela, in sicer prozna dela in poezijo, učenci pa so morali, da bi opravili Bralno značko, prebrati določeno število leposlovnih naslovov ter (navadno) deklamirati nekaj pesmi, ki so se jih naučili na pamet. S tem so seveda dosegali različne cilje – spoznavali so klasična dela, dela slovenskih avtorjev, starejšega in novejšega datuma, dela mladih pisateljev, raznovrstno tujo literaturo, ki vse močneje prodira v slovenski prostor, pa tudi trivialno literaturo. Znanje poezije na pamet je poleg spoznavanja različnih vsebin, ritmov in oblik, prineslo tudi utrjevanje spomina, vaje v nastopanju, deklamiranje, mlade gledališke navdušence itd.

Vse pogosteje pa na priporočilnih seznamih srečamo tudi t. i. poučno literaturo (kar seveda ne pomeni, da leposlovje ni poučno), o kateri učenci pri obravnavi z mentorji prosto debatirajo, poglobljajo znanja vseh znanstvenih področij, izražajo svoja mnenja o določeni problematiki, odkrivajo in spoznavajo svoje interese itd.

IN CILJ VSE ZGODBE JE BRANJE.

A na določeni stopnji se zanimanje za branje zatakne ... Zatakne se predvsem pri branju leposlovja. Učencem od prvega do devetega razreda osnovne šole nudimo branje za bralno značko in do petega razreda še nekako gre: bralci so motivirani, zgodbe so zanimive, knjige ilustrirane,

glavni junaki najpogosteje vsemogočni in otroci se z njimi zelo hitro identificirajo. Nagrade na koncu leta so privlačne: mape za najmlajše, nalepke, diplome in pohvale, za najbolj vztrajne pa še knjižne nagrade ter seveda zaključne prireditve s knjižnimi ustvarjalci in gledališčniki, koncerti ter izleti. A vse to za marsikoga ni dovolj. Učenci – najstniki berejo predvsem tisto, kar morajo: predpisano učno snov – tako prozne kot znanstvene odlomke, berejo obvezno domače branje. Seveda berejo tudi najstniške revije in vse, kar jih zanima in najdejo na internetnih straneh, berejo navodila in sporočila staršev, ki jim jih le-ti puščajo v naglici pred odhodom v službo ali na popoldanske obveznosti, in tu pa tam se najde najstnik, ki prebere dnevni časopis.

SPODBUJANJE BRANJA V ŠOLSKI KNJIŽNICI

V času, ko na šoli še nismo imeli računalniško vodene izposoje knjižničnega gradiva, smo učencem, zaradi organizacije izposoje, zaradi vodenja statistike izposoje in boljšega pregleda nad izposojenim gradivom ter zaradi samega poteka dela, izposojali do tri izvode knjižnega in knjižničnega gradiva. Torej smo jih spodbujali in hkrati zavirali. Da bi vse skupaj malce popravili, smo jim občasno (ob tednu otroka, pred šolskimi počitnicami, ob kulturnih praznikih itd.) omogočili, da so domov odnesli večje število knjig in drugega gradiva, kar sicer ni bilo možno (npr. več izvodov iz iste knjižne zbirke, pravljice na avdio kasetah, debelejše enciklopedije).

Danes smo del virtualne knjižnice Slovenije COBISS, ki omogoča hiter in natančen pregled gradiva, zato si lahko učenci izposodijo neomejeno število knjig. Število izposojenega gradiva pa še ne pomeni, da učenec vse tudi prebere. Zato jim, ne glede na pogostejše obiske in na veliko večje število izposojenega gradiva, ki nam ga prikaže mesečna statistika, za spodbujanje branja in bralne kulture ponujamo različne dodatne dejavnosti.

Veliko zanimanja požanjejo nagradne knjižne uganke, ki jih v šolski knjižnici pripravljamo ob posebnih priložnostih ali mesečno. Knjižne uganke temeljijo na poznavanju vsebine določene knjige ali knjižnega ustvarjalca ter so prilagojene starostni stopnji (običajno pripravimo uganke po razredih). Rešitev uganke najdejo učenci v obravnavani knjigi ali na razstavnih policah, kjer je odgovor skrit v sklopu razstave.

Vsako drugo leto poteka na obalnih osnovnih šolah knjižni kviz, na katerega se učenci pripravijo samostojno ter pod vodstvom mentoric in mentorjev. Gre za obsežnejšo obravnavo knjižnih vsebin izbranega avtorja ali avtorice, v organizaciji osnovnih šol (vsebinski del pripravijo šolske knjižničarke) in Društva prijateljev mladine iz Kopra (organizacijski in finančni del). Zanimanje za kviz, ki najboljšim prinese tudi knjižne in druge praktične nagrade, je vsako leto večji in je v šolskem letu 2007/08 presegel obalno območje, saj so se na vabilo k sodelovanju odzvali tudi zamejski Slovenci iz Trsta.

Posebni dnevi na koledarju, so posebni tudi pri nas.

Februarja 2008 smo ob slovenskem kulturnem prazniku »oživili« dogajanje iz časa Franceta Prešerna. Za steklenimi stenami šolske knjižnice smo pripravili čajanko z živimi lutkami (učenci šolskega dramskega krožka), ki so se kasneje, med poukom, predstavile tudi v razredih. »Obiskali« so nas dr. France Prešeren, njegov prijatelj Matija Čop, Uršika zala, Julija in nekaj obrekljivih meščank ...

Odziv učencev, tako najmlajših kot najstarejših, je bil, predvsem po sprejemu in spodbudi sošolcev iz šolske dramske skupine, ki so zaigrali zgodovinsko literarne like, izreden, naraslo pa je tudi zanimanje za poezijo. Učenci so namreč, oblečeni v kostume, ki nam jih je svetovala in izposodila gledališka kostumografinja, suvereno odigrali svoje vloge ter v šoli in na mestnem trgu (Prešernovem trgu v dnevih knjige v aprilu) deklamirali Povodnega moža.

V aprilu smo ob dnevih knjige pripravili akcijo z naslovom »Knjiga za neznanega prijatelja«.

Osnovni namen akcije je bil spodbujanje branja in zamenjava osebnih knjig ter s tem pridobitev skrivnega prijatelja. Učenci so od doma ves mesec prinašali v šolsko knjižnico knjige, ki jih iz različnih razlogov niso potre-

bovali več (ker so jih že prebrali, ker jim niso všeč, ker so dobili dve enaki, ...) ter vanje zalepili listek s skrivnim sporočilom (Sporočilo so napisali sami ali pa so izbrali že pripravljen listek z mislijo o knjigah in prijateljstvu.). Knjige smo zbirali v veliki košari in kdorkoli je želel, je pobrskal po njej ter odnesel toliko knjig, kolikor je menil, da jih bo prebral (sam ali starši in drugi odrasli v družini). Tako se je izmenjalo ogromno število starih in novih knjig, poleg tega pa je vsakega pričakala tudi prijetna misel na skrivnega darovalca in obratno, misel na nekoga, ki ga bo osrečila moja knjiga.

PROJEKT »BEREM ZASE – PIŠEM ZATE«

Spodbujanje branja je seveda dolgoročni načrt, zato izvajamo in načrtujemo še mnoge dejavnosti. V šolskem letu 2008/09 smo se odločili, da spodbujanje bralne kulture spravimo pod klobuk projekta. Poimenovali smo ga »Berem zase – pišem zate«. Projekt zajema vse oblike spodbujanja branja, ki se odvijajo predvsem v šolski knjižnici in vključuje vse starostne stopnje, poudarjene so pa aktivnosti namenjene »kritičnim bralcem«, po naši oceni učencem med desetim in štirinajstim letom starosti oziroma med 6. in 9. razredom osnovne šole. Vse dejavnosti vključujejo tudi otrokovo poustvarjanje, ki ga skrbno zbiramo in hranimo za končni izdelek ter deloma objavljamo na šolski spletni strani. Učenci se radi prepoznajo in predstavijo javnosti, kar je dodatna spodbuda k sodelovanju.

Že v začetku septembra smo v sodelovanju z gledališčem Koper izpeljali gledališko predstavo Naočnik in Očalnik (predstava na tovarnjaku in za učence na šolskem dvorišču) ter z njo slavnostno otvorili novo bralno sezono.

Odločili smo se, da učencem ponudimo živo predstavo iz zgodbe slovenskega avtorja ter tako k branju spodbudimo in za branje nagradimo vse učence. Naš cilj je večja motivacija učencev za branje leposlovja nasploh. Večletne izkušnje namreč kažejo, da zanimanje za leposlovje, predvsem v drugi triadi, naglo upada in da se za sodelovanje v slovenski bralni znački z naraščanjem starosti odloči vse manj otrok. Naša izbira, da za branje nagradimo vse učence že v začetku šolskega leta, se je izkazala za dobro odločitev, saj so učenci po predstavi dobesedno izpraznili knjižne police s knjigami Leopolda Suhodolčana.

Z novim šolskim letom smo priredili priporočilne sezname Bralne značke. V prvi triadi so na seznamih izključno slovenska dela, le-ta so v veliki večini tudi na seznamih druge in tretje triade. Osnovni kriteriji prenove so bili: slovenski avtor, obravnava dela pri pouku (glede na učni načrt in berila, ki jih imajo učenci pri pouku)

in seveda zanimivost dela za posamezno starostno in razvojno stopnjo skupine.

Ob prvi izposoji je vsak učenec prejel knjižno darilo in čeprav je bila to stara odpisana Čebelica, je bilo zanimanje zanje izredno. Predvsem ob predlogu, da lahko darovano knjigo podari dalje, ali jo vzame za svojega bratca, sestrico, majhno sosedovo deklico ipd., so se je razveselili in jo brez sramu odnesli tudi najstarejši. Darovanje bo potekalo vse leto.

Konec septembra smo počastili rojstni dan Toneta Pavčka. V gosteh smo imeli najmlajše bralce, ki so prisluhnili Pavčkovim poeziji, njihove risbice ob pesmi »Se osel šel učiti« pa smo razstavili v obliki velike piramide nad Pavčkovimi deli, tako da so si jih do konca oktobra lahko ogledali prav vsi obiskovalci.

V tednu otroka smo si ogledali slovenske filme in lutkovne filmske predstave, ki so nastale po knjigah slovenskih avtorjev (Sreča na vrhovi, Pastirci, Kekec, Izgubljeni zaklad, Ne čakaj na maj idr.). Pred ogledom filma smo učencem predstavili knjige v več ponatisih in povedali, na katerih policah v knjižnici jih bodo našli, večinoma so ti naslovi tudi del priporočilnega seznama za bralno značko. Po ogledu filma so učenci prostovoljno likovno in literarno ustvarjali, se o temi pogovarjali z mentorico bralnega kluba, ali preprosto povedali knjižničarki svoje mnenje ali razmišljanje o filmu oz. knjigi.

V delavnici za najmlajše smo se dotaknili različnih strahov, ki jih imajo otroci in poiskali pravljice, zgodbe in poučne knjige s področja psihologije in svetovanja

na to temo. Prebrali smo pravljico o prestrašeni deklici, ki se je bala strahov iz teme, učenci pa so pripovedovali o svojih strahovih. Kakor deklica iz pravljice, so se tudi sami pogumno postavili v bran in povedali, kako svoje strahove premagujejo, za vsak primer pa so se naučili še strahozakletev. Izdelali so svojo lutko – prijaznega strahca, ki jim bo pomagal pri odganjanju velikih strahov. Ob koncu delavnice so si lahko izposodili knjigo, tako da je bila razstava hitro pospravljenjena.

Od oktobra dalje lahko učenci sodelujejo v Mega kvizu, ki je namenjen prav kritični skupini bralcev (drugi in tretji triadi) ter nudi številne možnosti zanimivega branja, učenja in novih izkušenj. Vsebine se navezujejo na redni pouk in številne dodatne dejavnosti, kviz bomo vključili v delo z nadarjenimi učenci ter v dneve s posebnimi vsebinami.

V prednovoletnem času bodo otrokom ponudili pravljične trenutke mladi pripovedovalci – študentje Fakultete za humanistične študije, ki bodo v okviru predmeta Mladinska književnost gostovali v šolski knjižnici in v času podaljšanega bivanja otrokom brali izvirno slovensko pravljico. Sledilo bo poljubno poustvarjanje, izdelava skupinskega izdelka in razstava za javnost.

V prihodnjem letu načrtujemo v šolski knjižnici še ureditev Bralne terase s prav posebno opremo, ki bo vsakemu bralcu omogočila tiho branje in sprostitve v mirnem okolju, hkrati pa pravo domišljjsko popotovanje, ...ampak o tem kdaj drugič.

Priporočamo vam Didaktino strokovno literaturo:

Ivan Ferbežer, Suzana Težak, Ivanka Korez
Samopodoba nadarjenih otrok

Knjižica je namenjena staršem in učiteljem, ki želijo mlajšim nadarjenim otrokom pomagati pri oblikovanju samopodobe. Na samopodobo vpliva več dejavnikov tako v družini kakor tudi v odnosu s širšo okolico. Pri nadarjenih otrocih je še posebej problematična, saj se v večini pogledov razlikujejo od svojih vrstnikov.

22x15 cm, 150 strani, 17,90 EUR.

Ivan Ferbežer, Suzana Težak, Ivanka Korez
Nadarjeni otroci

Avtorji v delu osvetljujejo različne vidike nadarjenosti osnovnošolskih otrok. Pri tem se ne osredotočajo zgolj na prednosti nadarjenosti, ampak tudi na težave, s katerimi se soočamo pri delu z nadarjenimi otroki. Na podlagi svojih bogatih izkušnj so razvili tudi načrt dela z nadarjenimi učenci v slovenskih osnovnih šolah.

22x15 cm, 71 strani, 14,90 EUR.

Vanda Rebolj
E-izobraževanje

Knjiga Vande Rebolj bo v pomoč učiteljem in drugim strokovnim delavcem, ki uvajajo e-poučevanje in jim nove tehnologije prinašajo nov način dela. Knjiga govori o različnih vlogah učiteljev kot avtorjev e-grafov, tutorjev in scenaristov učne poti. Prikazano je, kako se izvedejo posamezne naloge ali rešijo problemi, najdejo ideje in izzivi.

23,5x16,5 cm, 218 strani, 49,90 EUR

Joca Zurc
Biti najboljši

Strokovna monografija je posvečena obravnavi šolske uspešnosti na začetku šolanja ter odpira nove poti, kako le-to izboljšati, predvsem na podlagi izsledkov o vlogi gibalne aktivnosti na otrokov čustveni, socialni, kognitivni in telesni ter gibalni razvoj.

23 x16 cm, 375 strani, 19,90 EUR.

Vilijam Ščuka
Šolar na poti do sebe

Obsežen in pregleden priročnik priznanega zdravnika in psihoterapevta Viljema Ščuke je plod avtorjevih dolgoletnih izkušenj na področju dela z mladimi ter poznavanja gestaltskega pristopa.

23,5x16,5 cm, 412 strani, 29,90 EUR.

Jože Bajzek et al
Odiseja mladih

Mladi nas silijo, da v sodobni družbi, ki s svojo tehniko posega v najintimnejšo globino človeka, ponovno preverimo vse naše duhovno, politično in družbeno življenje, da ustvarjamo take življenjske pogoje, v katerih ne bo komunikacijske praznine.

23,5x16,5 cm, 216 strani, 39,90 EUR.

(EKO PROJEKT)

Povezava eko vsebin s šolskim delom v prvi triadi

Viktorija Caf, profesorica razrednega pouka, OŠ Cerkvenjak - Vitomarci

Človek dan za dnem nepremišljeno posega v ožje in širše okolje, v katerem živi. Naša osnovna šola je že vrsto let eko šola. Zavedamo se odgovornosti, ki jo prinaša skrb za kakovostno sobivanje človeka z naravo. Zato vsako leto skrbno načrtujemo vsebine, ki v pouk vnašajo vzgojo o okolju in za okolje. Na razredni stopnji izhajamo iz konkretnih, uresničljivih ciljev, ki so prilagojeni razvojni in starostni stopnji otrok. In kako smo to počeli v našem razredu skozi prva tri leta? Predstavila bom le nekaj delčkov iz mozaika na to temo.

PALIČNJAKI V RAZREDU?

Razni znanstveniki ugotavljajo, da so zaradi potrošniške družbe čutila sodobnega človeka močno otopela. »Tesen stik z naravo in živalmi ima terapevtsko in vzgojno vrednost. Otrok ob živalih sprejema razne drobne odgovornosti in naloge. Spoznava pa tudi življenjske posebnosti drugih bitij, uči se, kako mora z njimi ravnati, kako naj jih opazuje in spoštuje smisel slehernega življenja. Povezanost otroka in živali plemeniti otrokovo osebnost. V socialnih stikih se bolje znajdejo otroci, ki živijo v stiku z živalmi (Toličič, 1996).« Te misli so me napeljale k ideji, da bi v eko kotičku v učilnici gojili paličnjake. Izdelali smo preprost steklen terarij ter se »oborožili« z znanjem o teh drobnih živalicah. Odraslega paličnjaka smo si »izposodili« v drugem razredu ter mu uredili gojilnico. Kmalu nas je razveseljevalo 34 majcenih, a živahnih robidojedcev! Danes so paličnjaki nepogrešljivi »učenci« 4. razreda, saj jih je septembra nova razredničarka z veseljem sprejela v svojo učilnico.

ZDRAVA PREHRANA

Zdrava prehrana je za vsakogar pomembna, tako za mlajše kot za starejše osebe. Pomaga namreč preprečevati bolezni srca, zobno gnilobo in debelost ter varuje pred nekaterimi zelo nevarnimi boleznimi. V okviru naravoslovnega dneva smo v tretjem razredu pripravili zdrave namaze. Učenci so delali v skupinah. Razvijali so pozitivne socialne odnose in krepili medsebojno sodelovanje. Tudi na bonton pri jedi nismo pozabili! Mmm ... kako je dobro!

IZDELKI IZ ODPADNE EMBALAŽE

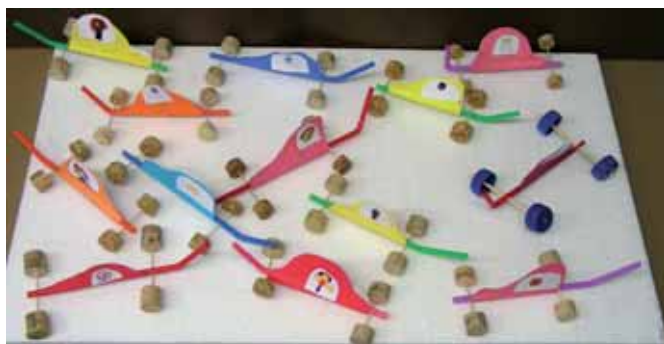
Z odpadno embalažo se srečujemo skozi vse šolsko leto, zato veliko pozornosti namenjamo tej problematiki (Koliko je samo »pridelamo« ob razrednih malicah!).

V zimskih mesecih je narava s snegom skoparila. Z nostalgijo smo se spominjali uric, preživetih na snegu. Koliko veselja, sodelovanja, ustvarjalnosti in zanimivo preživete-ga časa nudi izdelovanje snežakov! Ker pravega snega ob pravem času ni bilo dovolj, smo 14 dni zbirali plastično embalažo od tekočih jogurtov. Pa poglejte, kakšna pisana družina je nastala!

Razstavili smo jih v razrednem eko kotičku in z njimi polepšali našo učilnico.

Na vseh »odlagališčih« smeti smo našli obilo zamaškov in slamic od sokov (po resnici povedano, jih je kar precej ležalo tudi v neposredni okolici šole!). Ob tem je nastala ideja za uporabne igrače. Avtomobilčki (formule) imajo v razredu pravo častno mesto! Pri likovni vzgoji pa bomo naredili zanje še avtocesto (že razmišljamo o odpadnih materialih, ki bi jih v ta namen lahko uporabili ...).

Ko smo imeli za malico hamburgerje, smo uporabili papirnate vrečke, v katere so bili zapakirani. Uporabili smo jih kot podlago, na katero smo lepili koščke odpadnega papirja (ki nastane pri likovni vzgoji) ter tako izdelali pustne šeme.

Zakaj ne bi iz odpadne embalaže (steklen kozarec od medu, marmelade, vložene zelenjave) izdelali okrasnega predmeta, npr. vazice? Z njo obdarimo mamico (babico, teto ...) ob materinskem dnevu.

Prazni tulci od papirnatih brisač se dajo imenitno uporabiti za izdelavo preprostega glasbila! Mi smo si izdelali indijansko ropotuljo »padajoči dež«, poizkusite še vi, njena izdelava je zelo preprosta.

V RAZMISLEK ...

Tretješolci se še vedno radi igrajo. Morda pa bi za igro uporabili robote, izdelane iz odvrženih škatel in škatlic. Prav gotovo jih ne bo težko najti, le ozreti se je potrebno okrog sebe. Ko so izdelki končani, se lotimo še domiselne dramatizacije in taka igra bo prav gotovo kakovostnejša od igre z roboti na baterijski pogon! Idej je še veliko ...

Vaje za sproščanje »Po naše«

Cirila Jeraj, OŠ Spodnja Šiška

Živimo v času, ko srečujemo v šolah vse več nemirnih, razdražljivih in tudi takih otrok, ki se težko zberejo, ki težko zdržijo dalj časa pri eni aktivnosti. Otroci so notranje nezadovoljni, napeti, utrujeni in utrudljivi, neodporni za obremenitve.

Način življenja je »zelo hiter« in vse manj možnosti je za to, da bi človek lahko sledil naravnemu ritmu, v katerem se menjavata aktivnost in počitek, napetost in sprostitev, obremenitev in olajšanje. Znanje o tem, kako obvladati stres in ga »predelati« je nujen pogoj otroku in odraslemu, da bo lahko normalno preživel.

Tega se dobro zavedam, ker sem učiteljica in velik del dneva preživim z otroki. V šolskem letu 2005/06 sem »predala« mojo prvo generacijo devetletke. Poučevala sem jih tri leta in prišla do spoznanja, da je učitelju mnogo lažje dosegati izobraževalne cilje šole kot naučiti učence ceniti sebe, svoje sposobnosti in zmožnosti, lepoto narave, kulturo v ljudeh, zaupati vase, sprejemati se in hkrati sprejemati vse druge v svojem okolju. Jih zaznavati, čutiti njihove stiske, pozitivno doživljati njihovo drugačnost in jim dajati možnost, da pokažejo svoje sposobnosti.

Nekaj koščkov teh dobrin smo poskušali »pridelati« s socialnimi igrami, ki so najmlajšim dobro pisane na kožo. Več pozornosti pa smo v drugem in tretjem razredu posvetili vajam za sproščanje. Učenci so jih sprejeli za svoje in počasi postali tisti, ki so jih vodili. Vaje smo največkrat izvajali po malici, kajti takrat so bili učenci razigrani (po malici seveda sledi igra) in jih je bilo na nek način potrebno umiriti in pripraviti za nadaljnje delo ali pa v zaključnem delu športne vzgoje. Vaje sproščanja so sprejeli za svoje in jih po svoje tudi poimenovali.

- »PIHANJE BALONČKA« : globok vdih skozi nos (s trebušno prepono), »čisto do popka« in potem dolg izdih. »Balonček napihnimo petkrat.«

- »POČITEK ZA OČI«: drgni eno dlan ob drugo, dokler ni zelo vroča, potem pa z rokami pokrij oči.

- »NARIŠI KRONO IN JO POTISNI VISOKO V ZRAK«: dvigni roki nad glavo, skleni dlani skupaj ter nariši krono nad glavo, nato to težko krono potisni visoko v zrak in jo za nekaj sekund zadrži. Počasi razkleni dlani in pusti da roki počasi »zlezeta« k telesu.

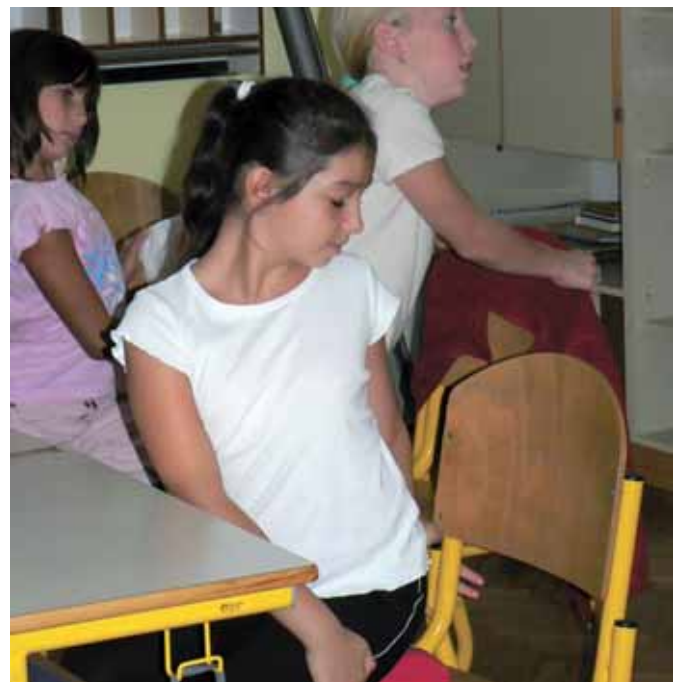
- »KOLENA SKUPAJ«: dlani položi navzkriž na zunanjo stran kolen. Nato poskusi s koleni razpreti roki, z dlani pa poskušaj potisniti kolena čimbolj skupaj. Nekaj časa vztrajaj, nato popusti in pusti roki in nogi, da postaneta čisto »mehki«.

- »STISNI OČI«: stisni oči in potegni vse obrazne mišice proti konici nosu.

- »OBRNI TRUP«: stol potisni od mize stran in se usedi pokonci. Zasukaj zgornji del trupa v desno, globoko vdihni, obrni telo naprej, globoko izdihni, nato pa naredi vajo še v levo; pri tem ne pozabi na vdih in izdih.

- »STREHA«: telo zravnaj, vdihni in dvigni roke visoko nad glavo. Izdihni, s telesom naredi »streho«, roke in noge položi na tla.

- »RAVNA HRBTENICA«: usedi se pokonci in roki položi za hrbet. Dlani skleni skupaj, sklenjeni dlani dvigni, globoko vzdihni, nato roki spusti k hrbtu in pri tem globoko izdihni.

- »ŠPIČKE«: stegnite noge in potegnite prste proti sebi.

- »SVEČA«: ulezi se na tla ter naredi svečo. V položaju sveče drži 3 ali 5 globokih vdihov in izdihov.

Nekateri učenci so se ob vajah šalili, dajali neprimerne pripombe, a so kmalu ugotovili, da so njihovi sošolci vaje vzeli zares in da ne morejo kaliti vzdušja. Moja pripomba je vedno bila: »Nič hudega, če ne želiš delati, bodi prijazen in to dovoli sošolcem, ti pa v miru delaj nekaj drugega.« Kot učitelj pa nisem dovolila, da bi nagajali še ostalim. Počasi so se navadili, ostalih sošolcev niso motili in se včasih v določene vaje tudi vključili.

Učencem sem te vaje predstavila kot sredstvo, s katerim bodo lažje pisali, računali, skratka se bolje zbrali pri pouku. Ponavadi sem ob začetku vaje povedala, kateri predmet je na urniku in čemu bomo namenili vaje.

Npr. če je pri slovenščini sledila ura učenja novih črk, sem vaje namenila najprej rokam in učencem povedala, da morajo biti roke spočite, pripravljene za pisanje, potem je seveda sledil »balonček«, s pomočjo katerega smo se nadihali, da smo dobili dovolj kisika, da so naši možgani lahko »bolje delali«.

Menim, da s pravo motivacijo lahko učitelj veliko doseže, na način, ko ni treba nikogar siliti. Ko je učenec začutil, se je sam vključil, se nam pridružil in bilo mu je lepo.

*Čudovito je biti v tišini,
v govorici dreves in oblakov,
daleč od ljudi
in njih gostobesednosti.*

Karel Mauser

Gibanje je eno boljših motivacijskih dejavnikov za učenje, za sproščanje in za ustvarjanje ugodne klime, v kateri poteka učni proces bolj učinkovito. Za otroke v predšolski in osnovnošolski dobi je gibanje tudi zelo dobra pot za delovanje na druge zavestne in podzavestne plati osebnosti. Z njim lahko pomagamo otrokom, da »predelajo« težka doživetja, neugodne izkušnje in razne duševne obremenitve in tako pridejo do notranjega ravnotežja ali ga ohranijo.

Literatura:

- Srebot, R. in Menih, K. (1996): Potovanje v tišino, DZS, Ljubljana.
- Socialne igre v osnovni šoli (avtorice prispevkov: Jožica Virk Rode et. al.), (1998), Zavod republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
- Uranjek, A. (1995) : Sprostitutvene igre za vrtec in šolo, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, Ljubljana.
- Mainland, P. (1998): Posnemajmo živali, Radovljica: Didakta.
- Cebardi, A., (2004): Nočne lučke, Založba Kvatro.
- Pečjak, S., (2000): Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev, Zavod republike Slovenije za šolstvo.

Literarna ekskurzija na Dolenjsko

Mojca Lazar Doberlet, Blanka Gombač, Osnovna šola Ivana Cankarja Trbovlje

Na Osnovni šoli Ivana Cankarja vsako leto po obravnavi protestantizma obiščemo Trubarjeve kraje. Letos so si učenci ogledali izviri Krke, Trubarjev rojstni kraj Rašico in grad Turjak. Učenci so se na ekskurzijo pripravljali z aktivnim delom pri pouku – obravnava obdobja protestantizem, branje protestantskih del, ogled protestantskih knjig, branje in razčlemba neumetnostnih besedil – opis poti (vir: A. Podbevšek: Trubarjevi domači kraji; Horizont, junij 2008) in potopis. Po ekskurziji so pisali opis poti oz. potopis, ki je moral vsebovati podatke z ekskurzije. Na ekskurzijo pa se pripravljajo tudi pri geografiji, kjer obravnavajo geografske značilnosti posameznih slovenskih regij.

Cilji te ekskurzije so bili:

- spoznavanje osnovnih geografskih značilnosti pokrajine, po kateri smo se vozili;
- spoznavanje življenja in dela Primoža Trubarja ter pomen dela protestantov za razvoj slovenske književnosti in slovenstva nasploh;
- vrednotenje pomena ohranjanja kulturne in naravne dediščine.

Učenci radi hodijo na ekskurzije. Da jim zapolnimo čas med vožnjo, jim pripravimo naloge, ki se nanašajo na učno snov, a so v bolj zabavni obliki. Predstavili bova aktivnosti, ki sva jih izvedli na poti na Dolenjsko. Naloge se nanašajo na kraje, skozi katere smo se peljali in v katerih smo se ustavili.

1. GRAD BOGENŠPERK

Metoda dela: vprašanja in odgovori.

Katera znamenita osebnost iz časa baroka je živela na gradu Bogenšperk? Katero je njegovo najbolj znano delo? Za katero pesem je Prešeren našel snov v tej knjigi? (Odgovori: J. V. Valvasor, Slava vojvodine Kranjske, Povodni mož.)

Učenec/učenka, ki pozna vse tri odgovore, jih pride povedat.

2. IZVIR REKE KRKE

Metoda dela: učenci poslušajo kratek opis izvira in slapov Krke, pri tem si poskušajo čim več zapomniti. Učencem nato preberem trditve. Če je trditev pravilna, dvignejo obe roki, če je napačna, dvignejo levo roko.

Krka izvira med manjšima zaselkoma Gradiček in Trebnja Gorica, južno od Ivančne Gorice v smeri Muljava. Takoj nad izvirov je podzemna jama, imenovana Krška jama, izredno zanimiva za ogled. Zaradi majhne višinske razlike med izvirov in izlivom v Savo (le kakih 140 metrov!), je tok Krke razmeroma počasen, kar omogoča, da se apnenec iz vode počasi, a vztrajno odlaga na rečno dno in tvori značilne lehnjakove pragove, ki so se ponekod razvili v kar velika slapišča. Krka je med vsemi slovenskimi rekami znana tudi po tem, da je vsebnost karbonata v vodi izredno velika, zato nas vsa ta obilica lehnjaka niti ne sme presenetiti. Ne pozabimo, da lehnjak nastaja tudi po več tisoč let (10 in več), zato je ta naravna tvorba zanimivost že sama po sebi. Reka je v svojem zgornjem toku živahna, saj je morala izsiliti svoj tok tudi skozi kak kanjon, v spodnjem delu pa teče po ravnini in oblikuje značilne ravninske tvorbe – rečne okljuke, rokave in otočke. Prvo lehnjakovo slapišče najdemo nekaj nižje po toku navzdol pri Žužemberku. Slapišče je tod visoko le kakih 5 metrov, toda obširno in razgibano. Naslednji postanek velja opraviti pri Budganji vasi, kjer najdemo značilne lehnjakove brzice in slapiče do 1 metra višine, obenem pa si lahko

ogledamo mlin, še eno značilnost področja doline Krke. To področje je znano po vodnih mlinih in žagah, Dimčev mlin pa je bil svoj čas gotovo med pomembnejšimi objekti v širši okolici, saj premore tri vzporedno grajene vodne kanale, ki so lahko poganjali sočasno kar tri mlinska kolesa. V Dvoru na Krki se nahajajo izredno lepi lehnjakovi pragovi in slapišča, pri čemer so tisti nad mostičem (od 1 do 2 metrov) precej nižji od tistih pod mostičem (od 4 do 5 metrov), toda oboje si velja ogledati zaradi prav posebne razgibanosti. V Dvoru najdemo še ostanke železarne. Kmalu po Dvoru tok reke postane počasnejši in lehnjakovih tvorb in slapišč ni več toliko. Še to: Krka je najdaljša reka, ki v celoti teče po slovenskem ozemlju (111 kilometrov). (vir: <http://www.slapovislovenije.info/krka.htm>)

1. Reka Krka izvira južno od Ivančne Gorice. (Drži.)
2. Reka Krka se izliva v Sotlo. (Ne drži; v Savo.)
3. Zaradi goratega predela je med izviro in izlivom v reko Savo dobrih 1114 metrov višinske razlike. (Ne drži; samo 114 metrov.)
4. Lehnjak, svetlo rumene barve, ki se uporablja v industriji kamna in se nabira v reki Krki, je zelo trdna kamnina. (Ne drži; je zelo krhek.)
5. Lehnjak je rjavkaste barve zaradi primesi železovih delcev. (Drži.)
6. V spodnjem delu reka Krka oblikuje okljuke, rokave in otočke. (Drži.)
7. Danes na reki Krki ni ohranjenih mlinov. (Ne drži.)
8. Krka je najdaljša slovenska reka. (Ne drži; je najdaljša reka, ki v celoti teče le po slovenskem ozemlju.)

3. PRIMOŽ TRUBAR

Metoda dela: učenci poslušajo pripoved o življenju in delu Primoža Trubarja. Dobijo listek z besedami, ki se nanašajo na njegovo življenje. Na listku imajo obkroženih pet besed. Vsak iz vrečke potegne listek, na katerem je zapisana ena izmed besed, ki jo imajo na listu. S to besedo tvori smiselno poved, ki se nanaša na Primoža Trubarja (pomoč učitelja). Tisti, ki prvi uspe prečrtati obkrožene besede, zakliče bingo. Igra traja, dokler vsi ne dobijo binga.

Raščica	Salzburg	Vikar	Tisk	Gotica	Sodi
turjaški grofi	Trst	Martin Luter	Katekizem	1555	Deredingen
»trobar«	Dunaj	pregon	Abecednik	Bohoričica	špital
Turki	Laško	pobeg	Cerkovna ordninga	Jurij Dalmatin	Bonomo
mitnica	Nürnberg	poroka	78	Biblija	katoliki
dvanajstletnik	Tübingen	protestant	1 EUR	Felicijan	polharstvo

4. RAŠČICA

Metoda dela: trikrat preberem predstavitev kraja Raščica. Učenci v prebranem najdejo tri napake.

RAŠČICA (500 m, ok. 2000 (200) preb.) leži nad cesto Ljubljana–Kočevje, 100 (30) km od Ljubljane, je spomeniško zaščitena vas; znamenitosti Raščice so cerkev sv. Jerneja, spomenik Primoža Trubarja, spominski muzej Temkov mlin oz. Prešernova (Trubarjeva) domačija; v srednjem veku je bila tu mitnica, v 14. in 15. stol. pa ob potoku Rašica fužine in plavži, izdelke so tvorili na Reko in v Benetke. V okolici je bilo razvito polharstvo, polšje kožice so prodajali na Nizozemsko in v Španijo. Vas so l. 1528 požgali Turki. Večina prebivalcev se vozi na delo v Ljubljano. V vasi so avtobusna postaja, trgovina, bencinska črpalka, gostilna, gasilski dom.

5. PREMETANKE

Metoda dela: učenci iz besede PROTESTANTIZEM s premetavanjem črk sestavijo čim več besed. Za nove besede ni potrebno uporabiti vseh črk, za sestavo nove besede pa ne smejo uporabiti črk, ki jih ni v tej besedi. Vsako črko iz besede protestantizem lahko v novi besedi uporabijo le enkrat.

Primeri rešitev učencev: *test, rosa, teta, proti, test, rez, mati, stan, potres, proteza, mesto, miza, pes, ti, to, protest, etan, metan, ena, tema, mrena, prst, prstan, zima, nota, znati, mizar, atom, most, rezina, protestant, mina, past, stop, srna, nos, titan, torta, Moste, meter, presta, mir, rima, pest, mizar, peta, zapor, ...*

6. ABECEDA PROTESTANTIZMA

Metoda dela: učenci nizajo pojme v zvezi s protestantizmom po abecedi. Kdor prvi dvigne roko, pove besedo oz. besedno zvezo.

Primer: **A** – Abecednik, **B** – Biblija, bohoričica, **C** – Cerkovna ordninga, **Č** – črkopis, **D** – Deredingen, **E** – evangeličani, **F** – Felicijan, **G** – gotica, **H** – Hišna postila, **I** – izdaja prvih tiskanih knjig v slovenščini, **J** – Jurij Dalmatin, **K** – Katekizem, **L** – Luter, **M** – mlinar, **N** – Nürnberg, **O** – Otročja biblija, **P** – Primož Trubar, **R** – reformacija, **S** – sodi, **Š** – šola, **T** – Turjak, **U** – Urach, **V** – vera, **Z** – Zimske urice, **Ž** – župnija.

7. SRCE Z RDEČIM TRAKOM

Metoda dela: učencem povem zgodbo o srcu z rdečim trakom. Učenci poslušajo, nato jih nekaj od njih pripoved obnovi. Pripovedujejo tako, da menjajo način gledanja na zgodbo (veselo, žalostno, zaskrbljeno ...). Poslušalci določijo zmagovalca.

Srce z rdečim trakom

V kapeli sredi gozda blizu Turjaka, v vdolbinici za oltarjem, je v stekleni posodi človeško srce, speto z rdečo pentljo. To je srce turjaškega grofa **Hanna von Auersperga**, rojenega leta 1838. Rdeči trak okrog njegovega srca je baje ovila mlada Turjačanka, kmečko dekle, v katero se je zaljubil mladi graščak. Hannov oče je tej ljubezni svojega sina močno nasprotoval. Da bi pozabil na svojo ljubezen do kmečkega dekleta, ga je oče poslal v Indijo. Tam je Hanno dosegel visok položaj v službi papeža Pija IX. in postal vitez reda sv. Jurija v Neaplju, a na svojo ljubezen ni pozabil. Nekega dne si je ob misli nanjo vzela življenje. Njegova zadnja želja je bila, naj vsaj njegovemu srcu dovolijo počitek v bližini ljubljene deklice. Še danes to srce počiva na kraju, ki ga je izbral nesrečni Hanno Turjaški, še danes je ovito z rdečim trakom, s katerim ga je okrasila njegova izvoljenka. Ljudstvo si je zapomnilo usodo mladega Hanna, čeprav je uradna kronika Turjaškega gradu ni registrirala, niti je ne omenja nagrobnik Hannu grofu Auerspergu, ki je vzdani v zidu pokopališke kapelice.

V prevodu iz nemščine so na kamnu vklesane besede: Hanno grof Auerspeg – nadporočnik v službi Pija IX. in Franca II. Vitez neapeljskega reda sv. Jurija, rojen 3. maja 1838, umrl 19. februarja 1861.

Njegovo srce počiva tu, v zemlji, ki mu je dala življenje in v bližini njegovih žalujočih staršev in bratov. Njegovo telo počiva v cerkvi sv. Giuseppa v Gaeti, kjer je po božji volji umrl junaške smrti. (vir: http://www2.arnes.si/~azabuk/Eks240902/grad_turjak.htm)

8. SESTAVLJANJE PESMI (HAIKU)

Metoda dela: učenci sestavijo kratko pesem – haiku, ki ima določeno obliko: v prvem verzu mora biti pet zlogov, v drugem sedem in v zadnjem pet. V zadnjem verzu naj bo beseda Turjak (dva zloga). Preberejo nekaj primerov.

Primer: Pridem do gradu
lipa tamkaj še cveti
Turjak se glasi.

Premislek o ekskurziji – primer opisa poti, ki je nastal po ekskurziji

Po stopinjah slavnih

Najbolje je, če si te kraje ogledate spomladi ali jeseni, ko ni preveč vroče, in še narava je takrat najlepša. Na tako pot se lahko podate vsi, ki se vam zdi, da je Primož Trubar pomemben za naš narod, vsi, ki obožujete podzemni svet, ter tisti, ki jih zanimajo zgodovina, gradovi in z njimi povezani dogodki. Do Trubarjevih krajev lahko pridete po različnih poteh. Opisal bom pot, ki je po mojem mnenju najbolj zanimiva.

Najprej si greste lahko ogledat grad Bogenšperk, ki leži blizu Šmartna pri Litiji. Če želite, si ga lahko ogledate sami ali pa v spremstvu vodiča, ki vam pove še nekaj zanimivosti. Na tem gradu je živel Janez Vajkard Valvasor, ki je

avtor dela Slava vojvodine Kranjske. V tej knjigi najdemo podroben opis Cerkniskega jezera, saj ga je kar nekaj časa zelo natančno opazoval. Na tem gradu so imeli tudi tiskarno in kjer se tiskajo knjige, mora biti tudi knjižnica. Valvasor je imel na gradu zelo bogato knjižnico. Kakor na vseh drugih, so tudi tu zažigali čarovnice.

Po ogledu gradu se lahko še malo odpočijete v restavraciji na grajskem dvorišču, nato pa odidete naprej proti izviru reke Krke. Pot je kar dolga, vendar zelo zanimiva. Gledate lahko pokrajino, ki se vedno bolj spreminja. Ko prispete, si ogledate izvir, ta prečudovit naravni pojav, in če imate še vsaj pol ure časa, si lahko ogledate še podzemno jamo Krke, ki je 400 metrov nad izviro. Ogled pa je možen samo v spremstvu vodiča. Jama res ni velika, vendar je zelo zanimiva; v njej lahko opazite mesto Betlehem, ki ga vsako leto postavijo iz blata. V to mesto potem postavijo svečke in jih na božično noč prižgejo. Lani je gorelo kar dva tisoč sveč, toliko, kot so imeli obiskovalcev. Vidite lahko tudi kapnike v različnih oblikah: npr. špageti, orgle, topovi ... Nekateri pa v kapnikih vidijo različne podobe, npr. jasli, kip device Marije, svete kralje ...

Po končanem ogledu jame se lahko odpeljete še proti Velikim Laščam in obiščete majhno vasico Rašica. Rašica je rojstni kraj Primoža Trubarja, pisca prvih slovenskih knjig, Abecednika in Katekizma. Ogledate si lahko njegovo rojstno hišo, v kateri pa ni pohištva, saj so celotno vas požgali Turki v času, ko je bil Trubar še otrok. Na stenah v hiši so opisi krajev, v katerih je Trubar doživel pomembnejše dogodke. Na oknih so slike škofov, ki so Trubarju pomagali pri šolanju in pisanju knjig. Malo naprej je hišica, v kateri vam pokažejo, kako so v tistem času izdelovali knjige. Prav presenečeni boste, koliko časa je potrebno za izdelavo ene majhne knjižice. Če želite, si lahko kupite še kakšen spominek, vendar pa morate paziti, da vas ne »oskubijo« preveč, saj cene spreminjajo.

Če vam še ni bilo dovolj in bi radi videli kar največ, se lahko odpravite še na grad Turjak. Grad je sedaj delno obnovljen, saj je bil že skoraj uničen. Bil je večkrat napaden, vendar ga nikoli niso osvojili. V gradu ni veliko pohištva, lahko pa si ogledate ječo, ki je zelo nenavadna, saj je v enem delu samo luknja, skozi katero so spuščali hrano ujetnikom. Gotovo se spomnite začetka Prešernove pesmi Hrast stoji v turjaškem dvoru ... Zanimivo je, da to ne drži; namesto hrasta tam stoji lipa. Verjetno je pesnik besedo hrast zamenjal z besedo lipa zaradi ritma v pesmi.

V tem gradu so se skrivali protestanti in skrivaj prepisovali knjige v slovenščino. Prav od turjaških grofov si je Trubarjev oče pridobil dovoljenje, da se je Primož smel šolati.

Tako! Sedaj smo končali z našim ogledom in se lahko odpravimo domov. Ko se boste peljali, si lahko ogledate še vrtače, ki jih tu ne manjka. Upam, da boste uživali.

Zdrava prehrana

Majda Španbauer, Osnovna šola in vrtec Apače, Apače

Glede na pereč problem nepravilnega prehranjevanja in posledično s tem zdravja osnovnošolske mladine smo mnenja, da na temo ZDRAVA PREHRANA, kot smo naslovili naš naravoslovni dan, ni nikoli povedanega preveč. Šele ko se otroci praktično srečujejo s pripravo zdrave prehrane in pomenom dobrih prehrabnih navad, lahko kritično vrednotijo in se zavedajo pomena pravilnega prehranjevanja za lastno zdravje.

SPLOŠNI PODATKI

NARAVOSLOVNI DAN

Tema: ZDRAVA PREHRANA

Datum: 14. 10. 2008

Razred: 4. b

Št. učencev: 17

Učiteljica: Majda ŠPANBAUER

Sodelavci: Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota

Kraj izvedbe naravoslovnega dne: Osnovna šola Apače

Dejavnosti pred izvedbo: Dogovor za izvedbo delavnice Zavoda za zdravstveno varstvo, priprava potrebnih živil (sadja) in pripomočkov, priprava vprašalnika, navodila učencem.

Metode: pogovora, pisanja, demonstracije, opazovanje, praktičnega dela.

Oblike: skupinsko delo, individualno delo, delo v dvojicah.

Učna sredstva in pripomočki: učni listi, anketni listi, pripomočki prehranske piramide, AV sredstva, grafoskop, prosojnice, igralne karte.

- se seznanijo s priporočili zdrave prehrane;
- si ogledajo brošuro Prehrana za mladostnike in ob njej spoznajo prehransko piramido;
- živila razvrstijo v pet skupin;
- delovni list – Prehranska piramida, izrežejo, zapognejo in zlepijo;
- aktivno sodelujejo na delavnici »Pisan sadež ali zelenjava za vsak obrok« Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota;
- se naučijo sami pripravljati jedi iz sadja (priprava sadnega nabodala);
- poskrbijo za higiensko in varno rokovanje z delovnim materialom (živili) in pripomočki;
- si po navodilih izračunajo svoj indeks telesne mase, zberejo podatke in jih grafično prikažejo za celotni razred;
- rešijo križanko Ritem prehranjevanja;
- v dvojica igrajo igro s kartami »Sadje in zelenjava«;
- ovrednotijo pomen dobrih prehrabnih navad za krepitev svojega zdravja.

CILJI NALOGE

Vzgojno-izobraževalni cilji:

Učenci

- izvedejo anketo o svojih prehrabnih navadah;
- anketo obdelajo in jo grafično prikažejo;
- naštejejo dobre in slabe prehrabne navade;
- se s pomočjo učnega lista seznanijo s pravilnim ritmom prehranjevanja;
- dnevne obroke razporedijo glede na energijske potrebe;

Kriteriji za ugotavljanje uspešnosti opravljene naloge:

- Kritično vrednotijo in se zavedajo pomena pravilnega prehranjevanja za lastno zdravje.
- Spremeniti prehrabne navade otrok in zvišati porabo sadja in zelenjave v vsakodnevni prehrani.
- Se obnašajo situaciji primerno – varno in odgovorno.
- Izvedejo anketiranje.
- Opišejo svoja doživetja.

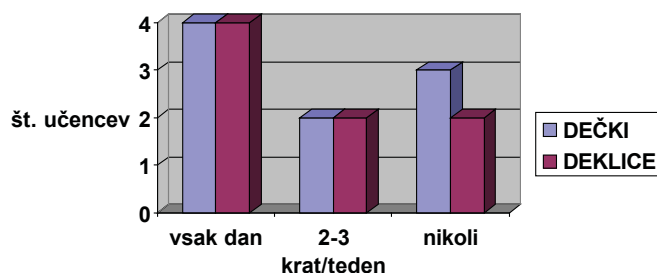
DEJAVNOSTI PRI IZVAJANJU

ČAS	DEJAVNOSTI UČITELJA	DEJAVNOSTI UČENCEV
5 UR	<p>Daje navodila.</p> <p>Posreduje učno snov.</p> <p>Usmerja pogovor in pomaga pri oblikovanju vprašanj in odgovorov.</p> <p>Analizo ankete posreduje na prosojnici.</p> <p>Pripravi delovne in učne liste.</p> <p>Organizira in sodeluje v delavnici.</p> <p>Skrbi za red in varnost pri izvedbi naravoslovnega dneva.</p> <p>Po potrebi nudi dodatno pomoč posameznikom.</p>	<p>Zberejo podatke, ki jih zahteva anketa in jih grafično prikažejo.</p> <p>Naštevajo svoje prehrabene navade in jih ovrednotijo kot dobre in slabe.</p> <p>Rešijo učni list in spoznajo pravilen ritem prehranjevanja ter ga primerjajo s svojim lastnim.</p> <p>V dani literaturi – brošuri, znajo poiskati bistvene podatke.</p> <p>Izdelaajo si prehrabeno piramido.</p> <p>Ponovijo pravila kulturnega in varnega vedenja.</p> <p>Aktivno sodelujejo na delavnici.</p> <p>Se likovno izražajo in svoje najljubšo zelenjavo in sadje prikažejo na plakatu.</p> <p>Izračunajo svoj ITM.</p> <p>Zapišejo svoja doživetja.</p> <p>Predstavijo svoje zapise in vrednotijo delo.</p>
MATERIALNI POGOJI:		
<p>anketni list-vprašalnik;</p> <p>brošure Prehrana za mladostnike;</p> <p>živila (različno sadje);</p> <p>gospodinjski pripomočki (noži, pladnji, nabadala, papirne serviete ...);</p> <p>pisala, barvice.</p>		
VARNOST:		
Posebna pozornost velja varnosti pri rokovanju z živili in pripomočki (noži, nabadala).		

4 POTEK DELA

V uvodni uri smo s pomočjo ankete ugotavljali prehrabene navade otrok v našem razredu. Po zbranih podatkih iz ankete smo to prikazali tudi v stolpičnem diagramu. Ob povzetku smo ugotovili, da se nekateri naši učenci prehranjujejo pravilno, nekateri pa od tega odstopajo. Tako smo še enkrat iz prehranjevalnih navad otrok poudarili dobre in slabe prehranjevalne navade.

Pogostost zajtrkovanja učencev 4.b

Ker je naša anketa podrobno obdelala zajtrk, smo iz tega izhajali, kot da je to prvi glavni obrok ter s pomočjo prosojnice in razgovora prišli do pravilnega ritma prehranjevanja in ugotovili, da imamo tri glavne (zajtrk, kosilo, in večerjo) ter dva dopolnilna obroka (dopoldansko in popoldansko malico). Te obroke smo razporedili glede na potrebno energijo, ki naj nam jo dajejo, in na časovne presledke, ki naj trajajo od tri do štiri ure.

V nadaljevanju smo ob brošuri Prehrana za mladostnike spoznali prehransko piramido in njen pomen ter živila razvrstili v pet skupin. Ob tem smo izrezali in sestavili pripravljen model prehranske piramide Inštituta za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Slika1: Sestavili smo prehranske piramide.

Ko učenci usvojijo osnove teorije zdravega prehranjevanja, pričnemo z delavnico »Pisan sadež ali zelenjava za vsak obrok« Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota.

Učenci se seznanijo s pomenom sadja in zelenjave v naši prehrani. Pripravljeno imajo raznovrstno sadje, ki ga po skupinah najprej razvrstijo, nato olupijo in narežejo ter si pripravijo sadno nabadalo kot dopolnilni obrok. Sadno nabadalo učenci tudi z velikim apetitom in veseljem pojedjo. Njihov komentar je bil: »Delavnice so bile ful kul!«

Slika2: Delo učencev v delavnici.

Slika 3: Sadno nabodalo.

Po končanem praktičnem delu se učenci vrnejo v razred, kjer izpolnijo premetanke, rebuse, sestavljajo jedilnik svojega najljubšega kosila. Po skupinah izdelajo plakat, kjer se likovno izrazijo ob risanju svojega najljubšega zajtrka, sadja in zelenjave ter športa.

Slika 4: Izdelava plakata Sadko Zelenjavka.

Ob koncu si učenci po pripravljeni formuli ter predhodnem tehtanju in merjenju višine pri uri športne vzgoje izračunajo svoj ITM in ga ovrednotijo. Naravoslovni dan zaključimo z opisom doživetij današnjega dne in vrednotenjem pomena zdrave prehrane.

VIRI IN LITERATURA:

- Koch, V. (2000). Sodobna priprava hrane. Ljubljana: Modrijan.
Belović, B. (2003). Živimo zdravo – prehranjujemo se zdravo. Murska Sobota: Pomursko društvo za boj proti raku.
Kostanjevec, S. (2006). Gospodinjstvo 6. Učbenik za 6. razred devetletke. Ljubljana: Rokus.
SUWA-Stanojevič, M. (2004). Bivanje in okolje, hrana in prehrana. Ljubljana: DZS.
Gabrijelčič Blenkuš, M. (2003). Prehrana za mladostnike – zakaj pa ne. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

NAVODILA AVTORJEM ČLANKOV

Članki za revijo naj ne obsegajo več kot 30.000 znakov. Za rubriko Šolska praksa so članki lahko krajši.

Prispevke pošljite po elektronski pošti na naslov revija@didakta.si. ali pošljite izpis besedila na papirju in priložite disketo oz. CD na naslov Didakta d. o. o. Radovljica, Gorenjska cesta 33 c, 4240 Radovljica s pripisom "Za revijo Didakta".

Zaželeno je, da besedilu priložite slikovno gradivo: slike, fotografije, risbe ... Prosimo, da slikovnega gradiva, vnesenega v Wordovo datoteko, ne pošiljate! Če imate elektronske fotografije ali skenirane slike, morajo biti ustrezne kakovosti (10 cm, 300 dpi).

Prispevek opremite s podatki o avtorju – imenom in priimkom, naslovom ustanove, domačim naslovom, telefonsko številko in elektronskim naslovom.

Avtorji naj upoštevajo znanstvena oz. strokovna načela pisanja člankov. Članek naj bo napisan zvezno in ustrezno strukturiran (naslovljen in smiselno razdeljen na poglavja). Navedeni naj bodo uporabljena literatura in citati.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Uredništvo revije Didakta

Projekt bodiva prijatelja

Mojca Sušnik, učiteljica razrednega pouka, OŠ Staneta Žagarja Kranj

Vzpostaviti med učenci pristne medsebojne odnose, ki bodo temeljili na spoštovanju, strpnosti, pozitivni naravnosti, sočutju in sodelovanju, je poleg izobraževanja pomembna naloga slehernega učitelja.

V OŠ Staneta Žagarja v Kranju smo si pred petimi leti za eno izmed poti do zdravih odnosov izbrali projekt Bodiva prijatelja. Niti prijateljstva pletejo učenci prvih in osmih razredov ob pomoči in svetovanju učiteljic. Vsak od učencev osmega razreda dobi ob začetku šolskega leta v varstvo enega od učencev prvega razreda. V okviru ur predmeta domovinska in državljska vzgoja ter etika v 8. razredu, ki del učnih vsebin namenja medgeneracijskim problemom in povezavam, učenci sodelujejo pri različnih dejavnostih. Sama sem v preteklem šolskem letu s svojimi prvošolčki že drugič sodelovala v tem projektu.

Prijatelje smo sodelujoče učiteljice poiskale s pomočjo šolske svetovalne delavke. Izhajale smo iz stališča, da se nasprotja privlačijo, zato smo fantom dodelile dekleta, dekletom pa fante. Mirnim učencem smo poiskale bolj razigrane, takim pa mirne. Zavedale smo se, da učencem s tem delo otežujemo, a namen tega projekta je bilo prav prilaganje in iskanje skupnih interesov. Učencem smo našo izbiro predstavile in so se z njo strinjali, čeprav so fantje tudi negodovali. A že po prvih srečanjih o tem sploh niso več govorili in se jim je zdelo povsem sprejemljivo.

Prvošolčki so se ob prvem obisku bodočih prijateljev predstavili z glasbeno točko in sramežljivo žareli, ko so jim prijatelji zaploskali. Led je bil prebit in ob sproščenem vzdušju je sledilo spoznavanje in sprejemanje. Mali šestletniki so s ponosom pripovedovali, da imajo prijatelja, ki hodi že v osmi razred in da se skupaj z njim igrajo, berejo, računajo, ustvarjajo, telovadijo ...

Da ne bi učenci osmega razreda prehitro pozabili na svoja najzgodnejša šolska leta, so jih lani prvčki poleg pesmice Prijateljska naučili tudi plesnih korakov. Prijatelji so se, sprva negotovo, prepustili vodenju, uživali in se zabavali. Začetniško zadrego, ki je bila prisotna tako pri mlajših kot pri starejših učencih, so premagali takoj, ko so videli, da so se plesu prepustili tudi sovrstniki, saj sta jim njihovo

mnenje in zgled zelo pomembna. Nato pa so se zatopili v igranje in prav zanimivo je bilo videti, kako osmošolci sedijo na tleh in se igrajo z avtomobilčki, punčkami, kockami ... In da sploh nočejo zapustiti učilnice in oditi k naslednji uri pouka, čeprav je že davno zvonilo.

Družili so se tudi ob igranju družabnih namiznih iger. Prvošolčkom so bila nekatera pravila iger še nepoznana, zato so pozorno poslušali in sledili navodilom starejših prijateljev. Kar nekaj iger pa je bilo tudi takih, ki so novejši in jih učenci 8. razreda še niso poznali. Takrat so vlogo učitelja s ponosom prevzeli mlajši učenci. Tako so skupaj usvojili novo igro in čas izkoristili še za klepet in spoznavanje.

Eno izmed srečanj je bilo potepanje v svet branja. Starejši prijatelj je mlajšemu prebral neznano pravljico, bil je vodič bralnega potovanja, mlajši pa pozoren poslušalec, ki je na koncu pravljico ustno obnovil, če mu ni šlo, tudi s pomočjo prijatelja in mu nato za "plačilo" narisal ilustracijo. Zagotovo nihče od njiju ne bo pozabil skupnega branja. Učiteljica 8. razreda mi je med smehom povedala, kako so njeni učenci ves odmor nervozno vadili glasno branje, saj jih je bilo sram, da bi se jim branje preveč zatikalo.

Nasproti je že prihajal veseli december. Prvo leto skupnega projekta smo izdelali voščilnico iz makaronov, ki smo jih oblikovali v smrečico in jo pozlatili. Vsak par učencev se je trudil po svoje in bil prepričan, da je ustvaril najlepšo voščilnico. Lani pa smo priložnost izkoristili za sproščeno druženje in sladkanje, saj so starejši učenci kar naprej prosili, če se lahko še malo igrajo s svojimi prijateljčki.

Spomladi so se prijatelji pomerili v športnih igrah. Verjeli ali ne, prvošolčki so bili spretnejši, osmošolci pa so kaj hitro našli opravičilo zase, da so najmlajši že vadili. Navijali pa so oboji tako srčno in glasno, da jih je bilo nemogoče utišati.

Da je matematika lahko prav zabavna, sploh v dvoje, so se učenci prepričali, ko so skupaj računali, šteli, reševali matematične probleme ... Pomagali so si s krožci, link kockami, gumbi ... Večji so se trudili, da bi prvrčkom čim bolj nazorno pomagali. Bili so presenečeni nad njihovim znanjem.

Na zadnjem srečanju so prvčki razveselili prijatelje z lutkovno predstavo Rima v šoli, s pesmicami, plesom in deklamacijo. To je bilo darilo najmlajših, ki so celo šolsko leto nestrpnost pričakovali prijatelje in se veselili vsakega druženja. Prijatelji pa so v njih utrdili prepričanje, da je v šoli lepo in se nimajo česa bati, saj jih varujejo starejši prijatelji.

Sodelovanje v projektu je bila vsestransko pozitivna izkušnja za vse sodelujoče. Prepričana sem, da je projekt Bodiva prijatelja prava medgeneracijska povezava. Učenci so se zelo veselili obiskov, naučili so se skupnega sodelovanja, strpnosti, mali prvošolci so po šoli lahko hodili brez skrbi, da jih bo kdo porinil ali prestrašil, saj je bil hitro ob njem večji prijatelj ali pa je kar sam povedal, da njegov prijatelj hodi v 8. razred in mu bo povedal, kdo mu nagaja. Tudi starejši učenci so veliko pridobili. Kadar sem jih opazovala ob njihovih srečanjih med odmori, mi je šlo kar na smeh, kako so se pozdravljali, si mahali, se objemali, sproščeno klepetali in nikomur ni prišlo niti na misel, da bi rekel: "Mali, umakni se, če ne ..." ali kaj podobnega. Nekateri so starejše prijatelje povabili celo na rojstni dan.

Nekaj misli osmošolcev o projektu, ki so jih zapisali v svojih dnevnikih druženja:

Mojca: Ob koncu projekta lahko zapišem, da se mi je druženje zdelo izredno zanimivo. Spoznavanje, igranje, učenje, vse, kar smo počeli skupaj, je bilo res odlično. Najbolj všeč pa mi je bilo takrat, ko so nas prvošolčki pozdravili s pesmico in potem smo skupaj zapeli in zaplesali. Moj Iron je bil na začetku zelo miren, zadržan in tih, zdaj pa se z njim lahko že dobro pogovarjam.

Zanimivo je bilo, ko sem ga učila šteti. Vedno se je ustavil pri številki 7. Poskušala sem mu čim bolj nazorno pokazati predmete, da bi čim lažje razumel. Ponovila sem še s kockami in končno mu (mi?) je uspelo! Bila sem navdušena in oba sva se smejala. Počutila sem se zelo dobro, saj se mi zdi, da nama je štetje res uspelo. Sploh ne morem povedati, kako je projekt dober!!! ☺

Tilen: Julija me je presenetila, saj zna dobro računati in že malo brati. Čeprav ni prav zgovorna, sem izvedel, da trenira balet, je vesela in prijazna. Ni mi bilo všeč, da smo bili premalokrat pri njih.

Miha: Danes je bila naša naloga, da jih naučimo šteti do deset v obe smeri. Spomnil sem se, kakšne težave sem imel jaz s štetjem nazaj, zato me je kar malo zaskrbelo. Toda Marina je bila pravo nasprotje! V petih minutah je

štela brez težav. Za hec sem ji rekel, naj šteje, do kolikor zna. Z manjšimi težavami je prišla do 286! Lahko ji samo čestitam. Če bi šel staviti, bi gotovo izgubil, saj si nisem niti najmanj mislil, da toliko zna. Ura je tako hitro minila.

Andelina: Takoj, ko smo prišli, me je Urh opazil in mi začel mahati. Nasmejala sem se mu in mu pomahala nazaj. Pokazali so nam svoj ples, ki smo se ga pozneje naučili tudi mi in ga zaplesali z njimi. Bilo je ful zanimivo!

Kaj naj zapišem o projektu? Sprva smo mislili, da bo »kr neki«, ampak ne, bilo je zelo zanimivo. Le premalokrat smo šli k njim. Fino bi bilo srečati se z njimi tudi poleti, lahko bi šli na sladoled, skupaj v mesto ... ☺

Jure: Taja je zelo pametna in prijazna, z njo se lahko normalno pogovarjam, za svoja leta pa je kar velika. Danes so za nas pripravili predstavo z več plesi in igro z lutkami. Prijateljčki so se zelo potrudili in so dobro nastopali. Zelo sem užival. Edino, kar mi pri projektu ni všeč, je tole pisanje dnevnikov.

Maša: Danes smo dobili za nalogo, da vsak od nas svoje- mu malemu prijatelju prebere eno izmed slikanic, ki so nas čakale na mizi. Izbrala sem knjigo Mišek Tip. Ažbetu naslova knjige nisem smela povedati, ker je bila njegova naloga, da naslov poskuša razbrati iz vsebine zgodbe. Med branjem sem mu kakšno besedo tudi razložila, ker je ni razumel. Na koncu je brez problema povedal naslov in tudi obnoviti jo je znal. Narisal je še risbo, malo sem mu pomagala, vmes pa sva se pogovarjala. Povedal mi je veliko stvari, med drugim tudi, da so ga postrigli na ovčko. Oba sva se temu nasmejala. Nato so morali prijateljčki oceniti naš obisk. Dobila sem ☺ in vesela sem bila, da mu je bilo všeč. Tudi sama današnji obisk ocenjujem s ☺. Na koncu sva dobila vsak po en bonbon za uspešno opravljeno delo. ☺

Jaka: Danes me je Vita presenetila, saj mi je na glas brala male in velike črke. Moral sem jo nekako pohvaliti, ker je bila res veliko boljše od ostalih, in prav takrat je učiteljica delila bonbone in vsak je dobil enega. Jaz sem svojega podaril Viti. Bonbon je z veliko hvaležnostjo v obeh rokah pojedla, ovojni papirček pa je za vedno shranila v svoji peresnici v znak najinega prijateljstva.

IN ŠE ANEKDOTI S PRVEGA SREČANJA

- Ažbe, kateri predmet ti je najboljši?
- Igračke.
- No, mislim, kateri predmet v šoli ti je najbolj všeč!
- Tabla.
- Ne, ne, kateri šolski predmet ti najbolj všeč – slovenščina, matematika ...
- Aja. Tisti, kjer lepimo slikice v zvezek.

Osemček: Moja je pa lepša kot tvoja!

Drugi osemček: Moja je pa bolj pametna!

Novoletna ustvarjalna delavnica

Tatjana Slanič, OŠ Ljudski vrt, podružnica Grajena

Likovno ustvarjanje je delovanje, preoblikovanje situacij v okolju, odpiranje problemov, ki je odvisno od razvoja učenčevega likovnega izražanja.

Da pa je likovno izražanje čim bolj pristno, ustvarjalno, morajo učenci izpolnjevati ustrezne pogoje, za te pa mora poskrbeti učitelj v učnem procesu. Učenci morajo sami najti pravo lastno rešitev.

Učitelj mora spodbujati učenčevo ustvarjalnost kot dejavnost, kajti ustvarjalnost ni lastnost, ki bi jo posamezni učenec kar imel ali pa je sploh ne imel. Do neke mere je v vseh učencih in se odraža na različne načine.

Že vsak miselni proces, ki odkriva nove odnose, oziroma daje nove kombinacije, je sam po sebi ustvarjalen.

Zato mora učitelj pouk organizirati tako, da bodo imeli učenci čim večjo možnost spoznavanja in da bodo pri tem odkrivali likovne probleme, ki so jih spoznali s pomočjo razlage. Imeti morajo možnost, da jih izražajo s pomočjo različnih rešitev, s samostojnim eksperimentiranjem in kritičnim vključevanjem lastnih likovnih zmožnosti.

Ustvarjalnost na likovnem področju predstavlja posameznikovo usmerjenost, naravnost k izvirnemu in odkrivanju likovnih problemov. Do tega pa pridejo učenci takrat, kadar jim je likovni problem predstavljen tako, da dopušča različne rešitve, predvsem izvirne. Izvirnost pa je glavni kriterij ustvarjalnosti.

Za ustvarjalni proces je značilna tudi spontanost. Spontano izražanje izhaja iz učenčeve naravne nagnjenosti, njegovih individualnih lastnosti, temperamenta ter iz metod oblikovanja. Na likovno rešitev vplivajo domišljija, ideja, material... Likovna ustvarjalnost je odvisna od dedne zasnove in od vzgoje spontanega mišljenja, to pa nastaja ob sproščnem ozračju v procesu učenja. Ustrezno motivacijo učencev je izražanje bolj ustvarjalno.

Otrokova ustvarjalnost se naglo razvija do šestega leta, nato sledi obdobje upočasnjene razvoja inventivne ustvarjalnosti do devetega leta, ko ustvarjalnost upada, po devetem letu pa je razvoj do trinajstega leta spet intenziven. Po trinajstem letu ustvarjalnost upada, ponovno pa raste po petnajstem letu, vendar je močno odvisna od

vplivov okolja.

V mesecu decembru sem pripravila novoletno ustvarjalno delavnico za učence podaljšanega bivanja (1. in 2. razred) in njihove starše. Želela sem, da skupaj ustvarjalno preživimo popoldan in da se imamo lepo. Seveda nam je to v celoti uspelo.

USTVARJALNA DELAVNICA

CILJI:

- razvijanje ustvarjalnosti na likovnem področju;
- razvijanje samostojnosti, iznajdljivosti in kreativnosti;
- razumevanje in doživetje aktivno preživetega časa za sproščeno počutje
- in osebni razvoj;
- spoznavanje različnih likovnih tehnik ter njihova uporaba;
- razvijanje ročnih spretnosti, estetskega čuta, natančnosti in aktivnosti pri
- delu.

UČNE METODE IN OBLIKE:

- metoda razgovora;
- metoda praktičnih del;
- individualno delo;
- skupinsko delo.

UČNA SREDSTVA:

- barvni kartoni, različne oblike testenin (ostanki), tempera barve, mekol lepilo, čopiči;
- valovita lepenka velikosti 10 krat 15 cm, lepila z bleščicami, svinčnik;
- neuporabna bela nogavica, pesek ali riž, volna, kvačka, šivanka, škarje.

NAVODILA ZA IZDELAVO

Ob prijetni glasbi skupaj z učenci pripravimo tri skupine, na katere zložimo material in se ob tem pogovarjamo, kaj bomo izdelovali.

1. skupna: Pripravimo različne oblike testenin, iz katerih bodo učenci izdelali vsak svojo novoletno sličico. Testenine bodo po svojih zamislih in ustvarjalnosti prilepili na barvni karton in jih pobarvali s tempera barvo. Tako bo nastala slika, ki jo bodo podarili svojim staršem.

2. skupina: Pripravimo različne barvne lepenke velikosti 10 krat 15 cm, svinčnik, s katerim bodo narisali motiv in barvna lepila z bleščicami. Učencem ponudim čim več materiala. Seznanim jih s pravilno uporabo le-teh in z natančnostjo, kajti le tako bodo z njihovimi izdelki tudi sami zadovoljni

3. skupina: Namenjena je staršem. Izdelali bodo snežaka, ki bo lahko kot dekoracija pod novoletno jelko ali pa prijetna igrača za njihovega otroka. Pripravimo nogavice, pesek, riž, šivanke, volno, kvačke in škarje. Snežaka bodo (nogavico) napolnili z drobnim peskom ali rižem, mu s šivanko in volno naredili nos, usta in gumbce. Iz volne spletejo klobuček in šal.

Ustvarjalna novoletna delavnica je potekala v zelo prijetnem vzdušju. Starši in otroci so se počutili zadovoljno, zraven smo se tudi posladkali. Otroci so pokazali veliko samostojnosti in izvirnosti. Njihovi izdelki so bili prekrasni, zato so si zaželeli še več takšnih srečanj.

Viri: Didaktični pristop k načrtovanju likovnih nalog

Pikin krožek

Brigita Koštomaj, OŠ Ljudski vrt, podružnica Grajena

Odpor do vsega, kar je drugačno, tudi do ljudi, ne izvira iz današnjega časa, ampak je staro že skoraj kot človeštvo samo. Človeška bitja smo si različna na več načinov in se prepoznavamo po različnih merilih: spolu, starosti, telesnih značilnostih, spolni usmerjenosti, osebnosti, barvi kože, veri, narodnosti, konjičkih, življenjskem standardu, prepričanju ... Zavračanje človeka zaradi ene ali več njegovih družbeno pomembnih značilnosti imenujemo nestrpnost do drugačnih. To vsi dobro poznamo, saj gre najpogosteje za občutek, da tisti, ki ni tak kot mi, ne spada k nam. Zelo pomembno pa je spoznanje, da je vsak od nas v sebi drugačen in da smo odvisni drug od drugega. Današnji svet je bogat v svoji raznolikosti, le sprejeti in razumeti jo je treba. Zelo pomembno nalogo imamo v samem začetku mi odrasli, s tem mislim na učitelje, vzgojitelje, starše, predvsem tiste, ki imamo možnost mladim predstaviti odnos do drugačnosti. Otrokom v veliki meri skušamo podati norme in vrednote, ki so za človeka pomembne in potrebne.

Zato sem se odločila, da pripomorem k temu v obliki interesne dejavnosti, ki sem jo poimenovala PIKIN KROŽEK.

Si predstavljate Piko brez smešnih nogavic, brez neumnih pripomb, groznih navad in nemogočih predlogov? Brez rdečih las in morja peg na obrazu? Brez zamorcev, Kitajcev in starih tet? Brez vseh nenavadnosti bi bila Pika Nogavička navadna Pika. Brez drugačnih od nas bi bil svet sam dolgčas.

Teme pri krožku si sledijo nekako takole:

- vpis in seznanitev;
- Astrid Lindgren (spoznamo pisateljico);
- Pika Nogavička – ogled risanege filma;
- Kdo je prijatelj?
- izdelava plakata;
- drugačen sem – igra, izdelava brošure;
- Pika reši življenje (knjiga);
- izdelava Pike (kuhalnica);
- Pika piše svojemu očetu (knjiga);
- uganka in pesem Pike;
- Pravice otrok – igra, Otrokove pravice;
- risanka Rudolf (drugačen sem, pogovor o strpnosti);
- Pika praznuje rojstni dan;

- Pika gre v šolo;
- dan boja proti rasizmu;
- Žabec in tujec (Max Velthuijs);
- Ljubezenska zgodba;
- Deček z dvema očesoma (učne ure o raznolikosti);
- slepa miš (igra);
- Pika v sončnem parku;
- različne socialne igre, (Prvi koraki, Iskalci biserov – priročniki);
- slaščičarna Pike (peka palačink, sladkanje);
- Grdi raček;
- Mavrična ribica;
- vodenje človeka s telesno in govorno motnjo (socialna igra);
- igranje vlog;
- Vsi za enega, eden za vse;
- Kaj je pošteno? (učna ura o pravičnosti);
- Andrejina in Janova darila (moje pravice/tvoje pravice);
- teme po dogovoru ter
- zaključek.

Primer ure:

1 PREDSTAVITEV LITERARNEGA BESEDILA

Brigitte Weninger – besedilo

Eve Tharlet – ilustracija

VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE
GEMEINSAM SIND WIR STARK

Miška Maruša se odloči, da gre v svet, saj je že dovolj velika in rada bi odkrila nove stvari. Njeni domači se težko ločijo od nje, vendar jo mama miš pri tem vzpodbuja. Menila je, da bo na poti prav gotovo spoznala dobre in posebne prijatelje. Ravno tako pa je tudi miška Maruša nekaj posebnega. Desno tačko ima predolgo in brčice prekratke, zato se velikokrat spotakne. Na poti zares sreča posebne prijatelje; Krtka Krištofa, ki zelo slabo vidi, Žabo Živo, ki slabo sliši, črna kosa Janka in ježka Andraža, ki se boji čisto vsega. Skupaj so odšli po svetu iskat svoje sanje. Dokler jih ni presenetila nevihta ... Skupaj so si naredili skrivališče, ki ga en sam ne bi nikoli uspel narediti. Vsak je naredil tisto, kar zna. Ko so v skrivališču čakali, da nevihta poneha, so ugotovili, da bi vedno morali pomagati drug drugemu. Sklenili so, da ostanejo skupaj. Pet prijateljev je odšlo v širni svet iskat svoje sanje.

VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE.

SLEDI SVOJIM SANJAM IN NIKOLI NE POZABI, DA SI NEKAJ POSEBNEGA.

2. POGOVOR O PREBRANEM BESEDILU

- Zakaj je miška Maruša nekaj posebnega?
- Kam se odpravi? Kaj pravi na vse to njena mami?
- Koga sreča na poti?
- Po čem se njeni prijatelji razlikujejo od nje? So tudi oni nekaj posebnega?
- Kaj so novi prijatelji odšli iskat v svet?
- Kaj jih je presenetilo? Kako so si v hudi nevihti pomagali in kaj so spoznali?

Učenci so spoznali, da se živali med seboj razlikujejo in da je vsaka od njih nekaj posebnega, vendar si kljub temu vse izmed njih zaslužijo svoje sanje in svojo srečo. Ravno tako si tudi vsak izmed nas zasluži najboljše življenje, spoštovanje in ljubezen, ne glede na to, kdo smo in kaj smo ter kakšni smo. Vsi smo nekaj posebnega. Različni smo in enakopravni. Pa še nekaj, s skupnimi močmi nam je lažje. Stopimo si naproti.

3. LIKOVNO USTVARJANJE

Učenci so izdelali živali na trd karton. Živali so pritrdili na lesene paličice in nato v lutkovnem kotičku uprizorili igrice.

Ure Pikinega krožka in izbrane teme pomagajo učen-

cem doumeti podobnost med otroki vsega sveta, ne glede na njihovo narodnost, spol ali etnično pripadnost. Spoznajo, da smo vsi različni, vendar v marsičem podobni in da pravice temeljijo na podobnih potrebah različnih ljudi. Spodbujamo pozitivna čustva v skupini. Učenci spoznajo, da je dobro, če z drugimi ravnajo tako, kot si želijo, da bi drugi ravnali z njimi, npr. vsak otrok ima pravico do ljubezni in nege, da hodi v šolo, da se lahko igra, da pove svoje mnenje, pravico do novih informacij, nihče jih ne sme siliti, da delajo kot odrasli, ne sme se jih tepsti, zasmehovati, ustrahovati, mučiti, otroka ne sme nihče spolno zlorabljeti. Še posebej je treba poskrbeti za otroke brez družine, begunce, hendikepirane

otroke ...

Ob zgodbah Pike Nogavičke in drugih resničnih ter pravljinih junakih se vsako uro znova spomnimo, da smo vsi drugačni, a vendar vsi enakopravni.

LITERATURA:

- Ministrstvo za šolstvo in šport (1993): Album človekovih pravic. Ljubljana.
- Urad RS za mladino (1997): Vsi drugačni – vsi enakopravni. Ljubljana.
- Prvi koraki (1999). Metodični priročnik za poučevanje človekovih pravic. Ljubljana.
- Darja Vtič -Tršinar (2004): Iskalci biserov. Priročnik za razredne ure. Maribor.
- Brigitte Weninger (prevod Ana Ambrož): Vsi za enega, eden za vse. Ljubljana: Založba Kres d. o. o.

OŠ Žiri

Besedilo: Betka Pišlar in Marijan Žakelj

Fotografije: Stane Kosmač in Branko Filipič

Osnovna šola Žiri je edina osnovna šola v Občini Žiri in s svojo dejavnostjo zadovoljuje potrebe po osnovnošolskem izobraževanju ter vzgoji in varstvu predšolskih otrok na področju šolskega okoliša Občine Žiri, obiskujejo jo pa tudi nekateri učenci iz štirih sosednjih občin: Idrije, Gorenje vasi, Logatca in Vrhnike. V OŠ Žiri je vključenih 514 učencev, poleg šole pa je tudi vrtec s 193 otroki.

Šole v Žireh ni težko najti – je v samem središču kraja, v prijetnem podeželskem okolju.

Prvotno šolsko stavbo so zgradili leta 1953, dogradili in posodobili pa so jo leta 1984.

Učenci na naši šoli se poleg rednega pouka lahko vključijo v različne krožke in interesne dejavnosti – na šoli jih je več kot trideset – še posebno uspešno pa je delo Čipkarske šole, kjer se učenci in učenke učijo tradicionalnega izdelo-

vanja klekljane čipke. Klekljanje ima v Žireh bogato tradicijo, prav tako tudi Čipkarska šola, ki neprekinjeno deluje že sto dve leti. Letos v Čipkarski šoli kleklja 86 učencev.

Aktivnejši učenci se udeležujejo različnih natečajev in tekmovanj iz znanja, poskrbljeno pa je tudi za tiste, ki se želijo udejstvovati v športu. Poleg velikega števila ostalih športnih dejavnosti na šoli je med najbolj priljubljenimi gotovo ŠKL – šolska košarkarska liga. Tako imajo učenci obilo priložnosti za nabiranje znanja, vse te dejavnosti pa jim omogočajo koristno in ustvarjalno preživljanje prostega časa.

Šola se odpre vsak dan že ob šestih zjutraj, ko vanjo vstopijo prvi učenci – vozači, poleg pouka in šolskih dejavnosti pa v njej poteka tudi veliko drugih aktivnosti: šola nudi prostor tudi ostalim občanom za razna izobraževanja in športne aktivnosti, ki trajajo vse do poznih večernih ur.

Poleg rednega pouka si učenci širijo obzorje tudi na taborih in šoli v naravi: petošolci imajo poletno šolo na morju, šestošolci zimsko šolo smučanja, sedmošolci planinsko šolo, osmošolci pa si nabirajo znanje iz naravoslovja na enotedenskem naravoslovnem taboru na Pohorju.

Učenci in zaposleni si prizadevamo za pomoč ljudem v stiski in za krepitev čuta za sočloveka. V okviru projekta »Učenec za učenca« z različnimi akcijami skrbimo za dobrodelno dejavnost in za zbiranje sredstev pomoči potrebnim. Pomagamo sovrstnikom po svetu in tudi učencem naše šole. Tako smo sodelovali pri zbiranju denarja za izgradnjo šole za sirote v Tibetu, na pomoč pa smo priskočili tudi družinam naših učencev.

Naši učenci se ukvarjajo tudi z raziskovalno dejavnostjo – že tretje leto uspešno sodelujejo pri raziskovalnem delu v sklopu »Gibanje mladih raziskovalcev za razvoj Poljanske doline«. Na šoli se zavedamo, da kakovostna

vzgoja in izobraževanje otrok pomeni biti v koraku s časom in prilagajanje potrebam časa in prostora. Ker živimo v informacijski družbi, veliko pozornosti namenjamo posodobitvi informacijsko komunikacijske tehnologije. Del pouka poteka tudi v računalniški učilnici, učiteljem in učencem pa so na voljo sodobni učni pripomočki kot npr. elektronske table in druga multimedijaska oprema.

Skrb za okolje in zdrav način življenja bi moral biti cilj vseh ljudi, vzgajanje za tak način življenja pa se mora začeti že zelo zgodaj v družini, v šoli in šolskem okolju pa ga moramo spodbujati in nadgrajevati. V želji, da bi učence čimbolj okoljsko ozavestili, smo na šoli začeli z ločevanjem papirnatih odpadkov od ostalih in z zbiranjem pločevink. Pri zbiranju pločevink smo bili zelo uspešni – od vseh šol smo jih zbrali največ – učenci pa so z njimi prihranili toliko energije, kot bi jo porabili, če bi napajali prenosni računalnik 294 let.

Na šoli se trudimo učence navajati na delovne navade in prevzemanje odgovornosti za svoje delo. Spoštovanje,

strpnost, čut za soljudi, prijaznost, ustvarjalnost in znanje so vrednote, ki jih želimo posredovati našim učencem.

Glavno vodilo naše šole je vzgajanje učencev v odgovorne in uspešne ljudi, ki se zavedajo, da so v življenju na prvem mestu dolžnosti in šele nato pravice.

FEBRUAR 2009

Prireditve za mladino in otroke

Mini teater

Termin: Odprto ves čas

Lokacija:

USTVARJALNE DELAVNICE

Termin: Odprto ves čas

Lokacija:

PRAVLJIČNE URE V KNJIŽNICI SLOV. BISTRICA IN KEBELJ

Termin: 29. jan. - 28. feb.

Lokacija:

PRAVLJICE V MLADINSKI KNJIGI

Termin: 17. dec. 2008 - 25. mar. 2009

Lokacija: SLOVENSKA BISTRICA, 0 SLOVENSKA BISTRICA

LUTKOVNI ABONMA 2008/2009

Termin: 31. jan. - 28. feb.

Lokacija:

Ura pravljic v Knjižnici Šoštanj

Termin: 19. feb. ob 16h

Lokacija: Knjižnica Šoštanj,

Ura pravljic v Knjižnici Šoštanj

Termin: 26. feb. ob 16h

Lokacija: Knjižnica Šoštanj,

PUSTNO RAJANJE

Termin: 23. feb.

Lokacija: Pragersko-Gaj, 2331 Pragersko

PUSTOVANJE NA PROSTEM

Termin: 24. feb. ob 16h

Lokacija: Spodnja Polskava, 0 Spodnja Polskava

VESELE ZIMSKE POČITNICE

Termin: 23. - 27. feb. med 10h in 13h

Lokacija: Knjižnica Josipa Vošnjaka, Slovenska Bistrica, Trg Svobode 16, 0 Slovenska Bistrica

USTVARJALNE DELAVNICE MED ZIMSKIMI POČITNICAMI

Termin: 23. - 27. feb.

Lokacija: LJUDSKA UNIVERZA SLOVENSKA BISTRICA, 0 SLOVENSKA BISTRICA

PUSTNO RAJANJE IN PUSTNA POVORKA

Termin: 24. feb.

Lokacija: VRTEC OTON ŽUPANČIČ, 0 Slovenska Bistrica

PUSTNA POVORKA PO NASELJIH ZGORNJE LOŽNICE

Termin: 24. feb. ob 11h

Lokacija: Zg. Ložnica, Zg. ložnica, 2316 Zg. Ložnica

Jajčkologija - znanstvena dogodivščina

Termin: 22. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Vsi enaki, vsi različni - znanstvena dogodivščina

Termin: 15. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Zobologija - znanstvena dogodivščina

Termin: 21. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Živalski vzorci - ustvarjalna delavnica

Termin: 17. feb. med 14h in 14h

Termin: 19. feb. med 14h in 14h

Termin: 25. feb. med 14h in 14h

Termin: 27. feb. med 14h in 14h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Hranjenje kač - srečanje z živalmi

Termin: 2. mar. ob 10: 30

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Sezamov otroški boljši sejem

Termin: 15. feb. in 15. mar. ob 9: 30

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Živalske maske in vzorci - ustvarjalna delavnica

Termin: 15. feb. med 14h in 14h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Zmaj na Ljubljanskem gradu - ustvarjalna delavnica

Termin: 26. feb. ob 10h in 16h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

H. C. Andersen, A. Jaklič: Mala morska deklica - lutkovna predstava

Termin: 15. feb. ob 11h in 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

S. Makarovič: Sapramiška - lutkovna predstava

Termin: 26. feb. in 27. feb. ob 11h in 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Pri vrtnici - igralne urice

Termin: 18. feb. med 17h in 17h

Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2, 1000 Ljubljana

Živalske maske - izdelovanje živalskih mask

Termin: 16. feb. med 14h in 14h

Termin: 18. feb. med 14h in 14h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Ustvarimo svoj družinski grb - ustvarjalne delavnice

Termin: 24. feb. ob 10h in 16h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

J. Werich / A. Rozman-Roza: Čepica veselja

Termin: 25. feb. ob 11h in 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

S. Makarovič: Šuško - lutkovna predstava

Termin: 15. feb. ob 16h

Termin: 28. feb. ob 11h in 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Pustolovščina za dva pripovedovalca in inštrumente sveta: Gobec in godec - glasbena matineja

Termin: 21. feb. in 7. mar. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Kajetan Kovič: Zlata ladja

Termin: 22. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Svetlana Makarovič: Mali Kakadu - glasbena predstava

Termin: 22. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Vonjologija - znanstvena dogodivščina

Termin: 28. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Lutkovno gledališče Fru-Fru: Trnuljčica - lutkovna predstava

Termin: 28. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Frane Milčinski: Zvezdica Zaspanka - glasbena pravljica

Termin: 15. feb. ob 11h in 17h

Termin: 17. feb. in 23. feb. ob 17h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Martina Urbas: Stripovska štorija - ustvarjalna delavnica

Termin: 15. feb. med 11h in 11h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Alenka Novšak: Ljubljanske maskote - ustvarjalna delavnica

Termin: 22. feb. med 11h in 11h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Škucove packarije 2009 - gledališke predstave in delavnice za otroke

Termin: 15. jan. - 28. feb.

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Pustovanje - ustvarjalna delavnica izdelovanje kostumov in rajanje

Termin: 21. feb. ob 10h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Gledališče Ti in jaz: Bajka o kraljevih češnjah - lutkovna predstava

Termin: 28. feb. ob 10h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Punčke iz cunj - ustvarjalna delavnica

Termin: 28. feb. ob 10h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Cesarski portret - ustvarjalna delavnica

Termin: 23. feb. in 27. feb. ob 10h in 16h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Živalske sledi - spoznavanje živali

Termin: 26. feb. med 14h in 14h
Termin: 28. feb. med 14h in 14h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Izdelovanje pustnih mask

Termin: 20. feb. med 14h in 14h
Termin: 23. feb. med 14h in 14h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Barvanje obrazov - ustvarjalna delavnica

Termin: 21. feb. med 14h in 14h
Termin: 22. feb. med 14h in 14h
Termin: 24. feb. med 14h in 14h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Počitniške ustvarjalne delavnice

Termin: 23. - 27. feb. med 9h in 9h
Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2 , 1000 Ljubljana

Polstenje volne - ustvarjalna delavnica

Termin: 21. feb. in 21. feb. ob 13h
Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2 , 1000 Ljubljana

Gibanje in slikanje - ustvarjalna delavnica

Termin: 20. feb. med in 16: 30
Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2 , 1000 Ljubljana

Skozi letne čase - likovna delavnica

Termin: 20. feb. med 18h in 18h
Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2 , 1000 Ljubljana

Kraljičine plesne delavnice

Termin: 16. feb. med in 17: 30
Lokacija: KUD Sredina, Vidovdanska cesta 2 , 1000 Ljubljana

Rumeni Slon - izbor kratkih animiranih filmov iz festivala Animateka 2008

Termin: 15. feb. , 21. feb. in 28. feb. ob 15h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Rdeči Slon - izbor kratkih animiranih filmov iz festivala Animateka 2008

Termin: 1. mar. , 15. feb. in 22. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Arheozabava: Pisane slike magične oblike: Nakit - ustvarjalna delavnica

Termin: 21. feb. ob 10: 30
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Arheozabava: Muzejska šifra - ustvarjalna delavnica

Termin: 28. feb. ob 10: 30
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Sejem dobre volje - pustovanje z lutkami

Termin: 21. feb. in 22. feb. ob 11h in 16h
Termin: 24. feb. ob 11h in 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Beninska ljudska: Najslajša stvar - ura pravljic

Termin: 17. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Slovenska ljudska pravljica: Kurent - ura pravljic

Termin: 24. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Zahodnoafriška ljudska: Kako je svet dobil modrost - ura pravljic

Termin: 19. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Caralyn in Mark Buehner: Posel za Vitildo - ura pravljic

Termin: 26. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Glasba slovanskega in balkanskega sveta s skupino Terrafolk

Termin: 16. feb. , 17. feb. in 18. feb. ob 10h in 12h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Otroško pustovanje - ustvarjalne delavnice in igralnice

Termin: 21. feb. ob 17h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Otroško pustovanje z Jurijem Murijem in Čarodejem Janijem - ustvarjalne delavnice in igralnice

Termin: 22. feb. med 15h in 15h
Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Eka Vogeljik: Prigode iz Bisergore - lutkovna predstava

Termin: 20. feb. ob 10h

Lokacija: Ljubljana, 1000 Ljubljana

Pravljične ure za otroke

Termin: ob 11h vsak cet.

Lokacija: Knjižnica Janka Glazerja Ruše

Organizator: Mariborska knjižnica p.o., Rotovski trg 2 2000 Maribor

Lutkovna predstava "Pepelka"

Termin: 21. feb. ob 10h

Lokacija: Lutkovno gledališče Maribor, Rotovski trg 1, 2000 Maribor

Organizator: Lutkovno gledališče Maribor, Rotovski trg 2 2000 Maribor

DELAVNICA Naravoslovni kotiček

Termin: med 17h in 18:30 vsak cet.

Lokacija: Dom ustvarjalnosti mladih Maribor, Razlagova ulica 16, 2000 Maribor

Organizator: Zveza prijateljev mladine Maribor, Razlagova 16 2000 Maribor

Otroško pustno rajanje z Romano in skupino Jararaja

Termin: 22. feb. med 11h in 15h

Lokacija: Narodni dom Maribor - Velika dvorana, Ulica Kneza Koclja 9, 2000 Maribor

Organizator: Narodni dom Maribor, Ulica kneza Koclja 9 2001 Maribor

Igralnica za majhne in velike

Termin: ob 10h vsak pet.

Lokacija: Mariborska knjižnica - Pionirska knjižnica Rotovž, Rotovski trg 6, 2000 Maribor

Organizator: Mariborska knjižnica - Pionirska knjižnica Rotovž, Rotovski trg 6 2000 Maribor

Pravljična ura za otroke

Termin: ob 17h vsak tor.

Lokacija: Mariborska knjižnica - Pionirska knjižnica Rotovž, Rotovski trg 6, 2000 Maribor

Organizator: Mariborska knjižnica - Pionirska knjižnica Rotovž, Rotovski trg 6 2000 Maribor

Branje je žur, reading is cool

Termin: 18. feb. ob 18h

Lokacija: Knjižnica Velenje, študijska čitalnica,

Organizator: Knjižnica Velenje, Center Nova, Šaleška 21 3320 Velenje

Otroška ustvarjalna delavnica

Termin: 23. feb. ob 17h

Lokacija: Knjižnica Velenje, otroški oddelek,

Organizator: Knjižnica Velenje, Center Nova, Šaleška 21 3320 Velenje

Pravljična ura v Knjižnici Velenje

Termin: 18. feb. ob 17h

Termin: 25. feb. ob 17h

Lokacija: Knjižnica Velenje, otroški oddelek,

Organizator: Knjižnica Velenje, Center Nova, Šaleška 21 3320 Velenje

BALON VELIKON

Termin: 13. mar. ob 17h

Lokacija: Linhartova dvorana, Radovljica,

Organizator: Linhartova dvorana Radovljica,

Pravljična ura za otroke

Termin: 18. feb. ob 16h

Lokacija: Knjižnica F. K. Meška Ormož,

Organizator: Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož,

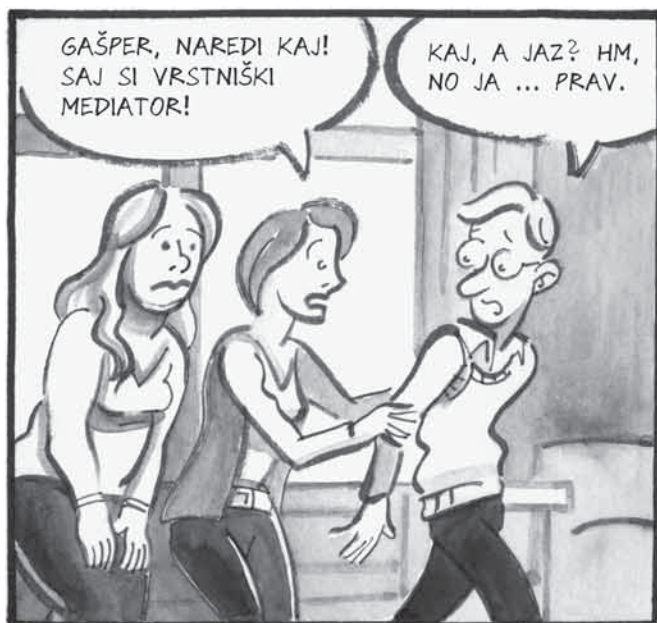
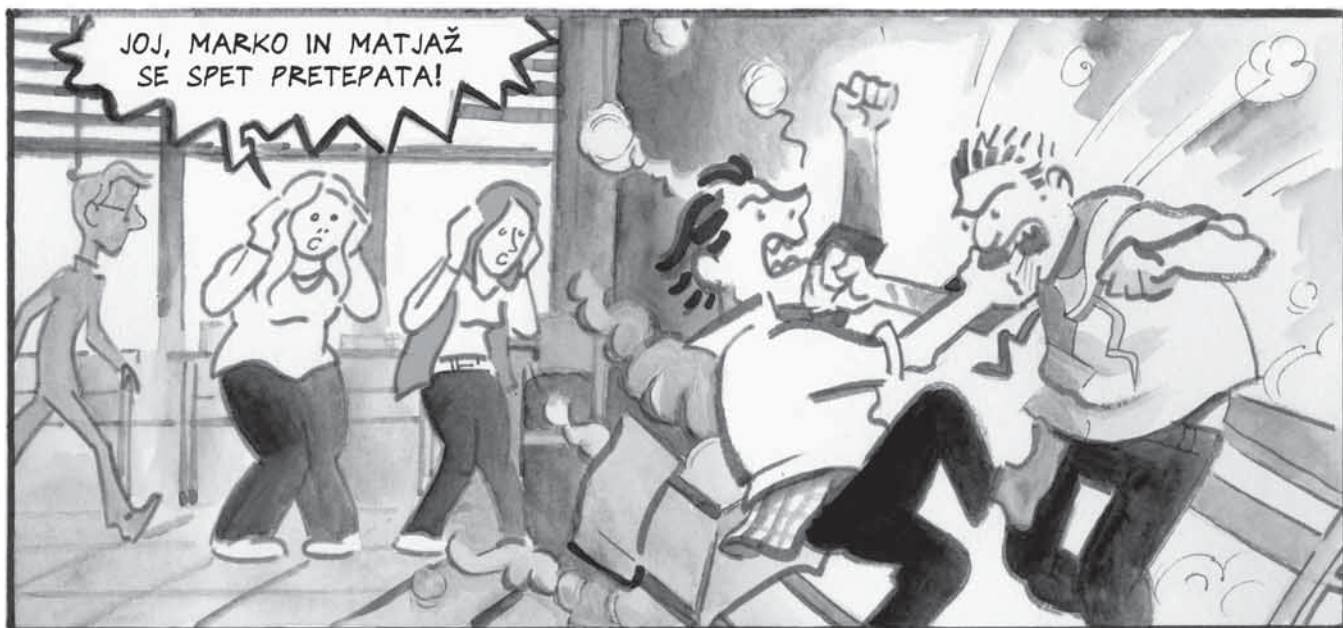
PUSTNA POVORKA PO MESTNIH ULICAH

Termin: 21. feb. ob 11h

Lokacija: SLOVENSKA BISTRICA, 0 SLOVENSKA BISTRICA

Organizator: Razvojno informacijski center SI. Bistrica, Trg svobode 5 2310 Slovenska Bistrica

Povzeto po: sraka.com

ZNANOST O VZGOJI

Margot Sunderland

V tem odličnem priročniku o vzgoji otrok je opisano, da je od kakovosti nege otroka odvisno njegovo mentalno zdravje za vse življenje. Otroci, katerih čustva in občutki, celo njihovi izbruhi jeze, so razumljeni in upoštevani, bodo v življenju zadovoljnejši od tistih, ki so se morali zgodnjim strastem odpovedati. Margot Sunderland se opira na trdne dokaze najnovejših raziskav o vplivu vzgoje na razvoj otrokovih možganov, črpa pa tudi iz izkušenj, ki si jih je nabrala pri delu z družinami.

Iz vsebine:

Možgani otroka

Jok in ločenost od staršev

Spanje in čas za posteljo

Kemične snovi za dobro življenje

Težavno vedenje

Čas preizkušenj

Vse o disciplini

Kemija ljubezni

Vaš socialno inteligenten otrok

Poskrbite zase

Trda vezava, 288 strani, cena 37,90 EUR

 DIDAKTA
že dvajset let

MARGOT SUNDERLAND je direktorica Oddelka za vzgojo in usposabljanje v Centru za mentalno zdravje otrok v Londonu. Je otroška psihoterapevtka, ki že 20 let dela z otroki in starši. Na podiplomski šoli predava otroško psihoterapijo in čustveno pismenost za otroke. Je tudi avtorica več kot 20 knjig o mentalnem zdravju otrok. Leta 2002 je za eno od svojih knjig prejela nagrado na knjižnem tekmovanju Britanskega zdravniškega združenja (s področja mentalnega zdravja). Knjiga Znanost o vzgoji je plod avtoričinih temeljitih raziskav na področju nevroznanosti o komunikaciji med starši in otrokom.

Naročila in informacije: Didakta d.o.o., 04 5320 210 in www.didakta.si

Informativa 2009 – vseslovenski sejem izobraževanja, štipendiranja in zaposlovanja

Na prvi informativi se je predstavila tudi Didakta

Aleksandra Rebec

Ljubljana, 31. januar 2009 – Informativa 09 je po dveh dneh uspešno zaključena. Iskanja informacij o nadaljevanju izobraževanja in iskanju zaposlitve je olajšalo veliko prisotnih institucij in organizacij, ki so se v dveh dneh predstavile 13.700 obiskovalcem. Prva Informativa je privabila številne mlade, ki so si na razstavnih prostorih lahko ogledali 134 programov fakultet in visokih šol vseh štirih univerz, srednjih in višjih šol, jezikovnih šol ter podjetij s področja zaposlovanja in štipendiranja idr. Celotno dogajanje v znamenju izobraževanja in zaposlovanja so zaokrožile zanimive plesne, glasbene in igrane predstave na odru ter predavanja v predavalnicah.

Na organiziranih vodenih ogledih po prireditvi smo gostili nekaj več kot 1000 učencev in dijakov zaključnih letnikov iz različnih koncev Slovenije, ki so spoznali, za kakšen poklic se lahko potegujejo po končanju določenega šolanja oz. študija. Tako jim na primer poklic veterinarja, naravovarstvenega tehnika, ekonomskega tehnika, ličarja, oblikovalca kovin, tekstilca, elektrotehnika, lesarskega tehnika, fotografa, novinarja in policista, delo v medijski produkciji, ni več uganka in se lahko lažje odločijo, za kateri poklic se želijo izobraževati. Ker pa verjamemo v vseživljenjsko učenje, smo privabili tudi številne druge organizacije, ki so na tem področju še posebej aktivne.

Center RS za mobilnost in evropske programe (CME-PIUS) je vodil predavanje o Vseživljenjskem učenju, Videlectures.net je predstavil brezplačen ogled vrhunskih predavanj strokovnjakov s celega sveta na svoji strani, Inštitut in akademija za multimedije ter Fakulteta za medije sta predstavila svoje študijske programe Medijska produkcija, Fotografija ter Mediji in novinarstvo. Veleposlaništvo Kanade je predstavilo študij v Kanadi, Poslovni angeli Slovenije in Ekonomska fakulteta v Ljubljani pa problematiko finančne krize, podjetništva in investitorstva. Center RS za poklicno izobraževanje pa sorodno tematiko, in sicer zaposlovanje mladih.

Prisotnih je bilo kar nekaj tujih izobraževalnih institucij, ki so predstavile svoje študijske programe. Tako so se predstavile Univerza v Tilburgu in Univerza Fontys iz Nizozemske, jezikovni Osterreich Institut, Americian International School – Salzburg in Univerza Alpen-Adria iz Avstrije, QSI Mednarodna šola v Ljubljani, DCT ter Alpine Center iz Švice in Grčije.

Študentska organizacija Slovenije (ŠOS) je skupaj z Di-jaško organizacijo Slovenije (DOS) mladim ponudila kar nekaj pomembnih napotkov o izobraževanju. Predstavila jim je delovanje projektne skupine Kaj pa mi, ki deluje znotraj ŠOS-a, se dotaknila problematike zaposlovanja mladih in bolonjske reforme, kreditnega sistema, visokega šolstva, predstavila delovanje in pomen Zveze študentskih klubov (ŠKIS), delovanje varuha dijakovih pravic idr. Na njihovem prostoru so lahko reševali t. i. test zaposljivosti in se osebno spoznali s Strategijo zaposlovanja. Niso manjkale niti prostočasne aktivnosti, kot so delavnice slikanja na steklo, risanja na majice in izdelovanja plakatov. Zveza za tehnično kulturo Slovenije si je skupaj s partnerskimi

programi prizadevala mladim predstaviti pomen raziskovanja in uporabe logike. Predstavili so številne projekte, s katerimi skušajo dvigniti in omogočiti napredek v slovenskih regijah, kot so na primer projekt Mladi za napredek Pomurja, Gibanje mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline, laboratorij za telekomunikacije, Šolo robotike itd.

V svet mojstrstva je na skupnem predstavitvenem prostoru popeljalo izobraževalno središče – OPIS Obrtno-podjetniška zbornice Slovenije skupaj z Boštjanom Čukurjem. Radio Val 202 je predstavil delo novinarja, mladi so lahko v živo posneli izjavo in jo tudi zmontirali, poleg tega pa spoznali druge poklice, brez katerih bi si težko zamislili svet novinarstva in medijev.

Oder je gostil zabavne vsebine, ki so mlade popeljale v svet glasbe, plesa, humorja, športa in zgodbic, ki smo jih poslušali v otroštvu. Še posebej so obiskovalce navdušile Športno društvo Zmajčice zavoda ŠKL, plesna skupina ŠIŠKE iz Gimnazije Šiška ter Šolski center tehničnih strok Kranj, ki je priredil nagradno igro.

BISERNI MOZAIK – MEDO

Na modelček medvedka nanašate biser za biserom in ustvarite svoje vzorce in pisane barvne kombinacije! Pri delu otroci razvijajo svojo kreativnost in fine motorične sposobnosti in se hkrati urijo v vztrajnosti in potrpežljivosti. Izdelek je primeren za dekoracijo doma in je lahko tudi čudovito in posebno darilo za prijatelje. Set vsebuje 2 modelčka medvedka, 13 vrečk biserov, vosek, posebno orodje za ustvarjanje in natančna navodila v slovenskem jeziku.

OČALA ZA NOČNO OPAZOVANJE

Očala za nočno gledanje vsebujejo posebno visoko tehnologijo, ki poudarja svetlobo. Primerno za raziskovanje narave in kreativno igro. Set vključuje tudi napravo za poslušanje zvokov, ki jih človeško uho sicer ne zazna. Priložena so slovenska navodila.

SET ZA GOJENJE KRISTALOV

Komplet vsebuje vse, kar otroci potrebujejo, da vzgojijo najmanj dvanajst različnih vrst kristalov. Naučite se vzgajati in obdelovati svoje lastne kristale. Knjižica z navodili v slovenskem jeziku vsebuje šestnajst zanimivih poskusov in razloži, kako so se kristali razvili z ohlaiditvijo zemeljskih plinov pred milijoni let.

NAROČILNICA NA REVJI DIDAKTA IN VRTEC

- DA, naročam(o) se na revijo DIDAKTA. Število naročin: ____
- DA, naročam(o) se na revijo VRTEC s 50 % popustom (velja ob hkratnem naročilu na revijo Didakta). Število naročin: ____

Ime ustanove (oz. ime in priimek)

Naslov

Pošta

e-pošta

SI _____ DA/NE
davčna številka _____ davčni zavezanec

Telefon

Kraj in datum

Žig/podpis:

Letna naročnina na revijo DIDAKTA znaša 59,90 EUR za 11 števil (9 enojnih in 1 dvojna). Posamezna enojna številka stane 7,90 EUR in posamezna dvojna številka 9,90 EUR.

Letna naročnina na revijo VRTEC znaša 29,90 EUR za 8 števil (4 dvojne). Posamezna dvojna številka stane 12,90 EUR.

Vsi individualni kupci imajo 50 % popust.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov založbe:

Didakta d.o.o., Gorenjska cesta 33c, 4240 Radovljica

Naročila sprejemamo tudi po telefonu (04) 53 20 210 in e-pošti: zalozba@didakta.si.

Po faksu gre hitreje: (04) 53 20 211.

Revija Didakta

februar 2009

Didakta d.o.o.
Gorenjska cesta 33c
4240 Radovljica

Za založbo

Rudi Zaman

Glavna urednica

Marina Žlender

Uredniški odbor

Miha Mohor,

Janko Rednak,

Natalija Komljanc

Lektorirala

Petra Pučnik

Časopisni svet

dr. Cveta Razdevšek Pučko,

mag. Teja Valenčič,

Rudi Zaman

Naslovnica

Alamy/IPAK Images

Fotografije

avtorji člankov,

foto dokumentacija uredništva

Oblikovanje in prelom

Evgen Tomazin

Tisk

Tiskarna Impress

Naslov uredništva

Revija Didakta

Gorenjska cesta 33c

4240 Radovljica

tel: 04 53 20 200

faks: 04 53 20 211

e-pošta: revija@didakta.si

www.didakta.si

Obveznosti poravnajte na transakcijski račun

Didakte d.o.o. pri NLB d.d.

šr.: 02 068-0016734826.

Revijo sofinancira Ministrstvo
za šolstvo in šport Republike
Slovenije in Javna agencija za
raziskovalno dejavnost Republike
Slovenije.

20. republiški seminar

Osnovna šola na Slovenskem

Bled, 15. in 16. april 2009
Festivalna dvorana

Organizacija:

Didakta Radovljica
v sodelovanju z Ministrstvom
za šolstvo in šport
in Združenjem ravnateljic in
ravnateljev osnovnega in
glasbenega šolstva Slovenije.

Informacije in prijava:

Didakta d.o.o., Gorenjska c. 33c, 4240 Radovljica
telefon: 04/53 20 200, faks: 04/53 20 211
e-pošta: zalozba@didakta.si, www.didakta.si/seminar

**Biring, poslali oglas z
geslom, čakam novega**